บทเรียงความเรื่อง

พระราชนิพนธ์บทละครพูดใน ร.๖

โดย น.ส. เฉลา ไชยรัตนะ

นิสิตคณะอักษรศาสตร์ ปีที่ ๔

พ.ศ. ๒๔๙๒

บทความเรื่อง

มะเร็ง

โดย นายแพทย์เฉลี่ย วัชรพุกก์

พิมพ์เป็นอนุสรณ์เนื่องในงานพระราชทานเพลิงศพ

ดร. เฉลา ไชยรัตนะ

๑๖ เมษายน ๒๕๑๐

คำนำ

มรณกรรมของ ดร. เฉลา ไชยรัตนะ เป็นที่เสียดายแก่บรรดา ญาติมิตร และศิษย์ ตลอดจนบุคคลที่ใกล้ชิดทั้งหลายเป็นอย่างยิ่ง ตลอดชีวิตของ ดร. เฉลา จนถึงแก่กรรมได้บำเพ็ญความดี และประโยชน์ไว้มาก เมื่อถึงวาระที่จะประกอบการพระราชทานเพลิง จึงคิดกันว่าจะต้องจัดทำหนังสือเป็นอนุสรณ์ ดร. เฉลา ไว้แจกแก่บรรดาผู้ที่ได้กรุณาให้เกียรติมาร่วมงานครั้งนี้ ได้พยายามหาเรื่องที่จะนำมาลงพิมพ์อยู่เป็นเวลาหลายอาทิตย์ ก็ยังไม่เห็นว่าเรื่องใดจะมีความเหมาะสมที่สุด ต่อมาจึงนึกขึ้นได้ว่า เมื่อครั้งสมัย ดร. เฉลา ยังเป็นนิสิตคณะอักษรศาสตร์ ปีที่ ๔ ปี พ.ศ. ๒๔๙๒ ได้มีผลงานอุบัติขึ้นมาชิ้นหนึ่ง ซึ่งเป็นชิ้นแรกด้วยที่ น.ส. เฉลา (สมัยนั้น) ภาคภูมิใจ และดีใจเป็นหนักหนานั้นคือ เรียงความเรื่อง "*พระราชนิพนธ์บทละครพูดใน ร. ๖*" ซึ่ง น.ส. เฉลา ได้ส่งเข้าประกวดในจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย และได้รับรางวัลที่ ๑ เป็นเงิน ๑,๐๐๐ บาท ถึงแม้ว่าบทเรียงความนี้จะได้เคยลงพิมพ์ในหนังสือคุรุสภาครั้งหนึ่งเมื่อหลายปีมาแล้ว แต่ก็ยังไม่เป็นที่แพร่หลาย จึงได้ตัดสินใจ นำบทเรียงความนี้มาพิมพ์ ทั้งนี้เพราะเล็งเห็นว่า จะเป็นประโยชน์และเพิ่มพูนความรู้ แก่นักศึกษา เป็นประการที่ ๑ และเป็นการเทอดทูนพระเกียรติของสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า เป็นประการที่ ๒ อีกทั้งจะเป็นการแสดงออกให้วิญญาณของ ดร. เฉลา ได้มีความภาคภูมิใจเป็นครั้งสุดท้าย เป็นประการที่ ๓

นอกจากนี้ยังได้รับความกรุณาจาก ศาสตราจารย์นายแพทย์ เฉลี่ย วัชรพุกก์ รองผู้อำนวยการโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ โดยเขียนเรื่องเกี่ยวแก่มะเร็ง มาให้ลงพิมพ์ในหนังสืออนุสรณ์ ดร. เฉลา ด้วย ซึ่งนับว่าเป็นประโยชน์แก่บุคคลทั่ว ๆ ไป ที่จะได้รู้ตัวหาทางป้องกัน หรือรักษาเสียก่อนที่จะสายเกินไป ซึ่งผมขอขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

พ.ต.อ. บันเทิง กัมปนาทแสนยากร

ดร. เฉลา ไชยรัตนะ

ชาตะ ๓ มีนาคม ๒๔๗๐

มรณะ ๗ มกราคม ๒๕๑๐

รวมอายุ ๓๙ ปี

ประวัติ ดร. เฉลา ไชยรัตนะ

ดร. เฉลา ไชยรัตนะ เกิดเมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2470 ที่บ้านหน้าวังโบราณ จังหวัด อยุธยา เป็นบุตรคนที่ 7 ของ นายเหลียง นางชุ่ม ไชยรัตนะ มีพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน คือ

1. นางสาลี่ คชพิมพ์ ภรรยา พ.อ. หาส คชพิมพ์
2. นางลาวัณย์ คชพิมพ์ ภรรยา นายฟู คชพิมพ์
3. นางสาวล้วน ไชยรัตนะ
4. นางบุญล้อม สุจารีกุล ภรรยา นายเทียบ สุจารีกุล ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์
5. นายเสน่ห์ ไชยรัตนะ นายอำเภอวิเศษไชยชาญ จังหวัดอ่างทอง
6. นางลลิดา นิมิตกุล ภรรยา นายรำไพ นิมิตกุล นายอำเภออรัญประเทศ จังหวัดปราจีนบุรี

ดร. เฉลา เป็นบุตรคนสุดท้อง และยังมีพี่น้องต่างมารดา อีก 2 คน คือ นายสนิท และ ร.อ. ชโลธร ไชยรัตนะ

บิดาและมารดา ได้ถึงแก่กรรมแล้ว

ดร. เฉลา ไชยรัตนะ เมื่อครั้งยังอยู่ในวัยเด็ก ปรากฏว่าเป็นเด็กที่มีสติปัญญาฉลาดเฉลียว อ่านหนังสือออกก่อนจะได้เข้าโรงเรียนโดยพยายามเรียนด้วยตนเอง ทั้งนี้เพราะต้องการจะอ่านเรื่องจีนซึ่งลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์สมัยนั้นให้รู้เรื่อง ต่อมาได้เข้าโรงเรียนสตรีจอมสุรางค์อุปถัมภ์ จังหวัดอยุธยา ผลการเรียนปรากฏว่าเรียนเก่ง สามารถ

สอบได้ที่ 1 มาโดยตลอด และได้รับทุนการเรียนดีของโรงเรียน จนจบชั้นมัธยมปีที่ 6 เมื่อจบมัธยม 6 แล้ว จึงได้เข้าเรียนต่อที่โรงเรียนเตรียมจุฬาฯ เมื่อ พ.ศ. 2486 สมัยนั้นเป็นสมัยสงคราม จึงได้เลือกไปเรียนที่จังหวัดเชียงใหม่ แล้วย้ายมาเรียนที่จังหวัดอยุธยา

พ.ศ. 2488–2493 ได้ศึกษาที่จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย แผนกอักษรศาสตร์ เป็นเวลา 5 ปี สำเร็จการศึกษา ได้รับปริญญา อบ. ปม. เมื่อ พ.ศ. 2493 ระหว่างเป็นนิสิตของมหาวิทยาลัยจุฬาฯ ได้รับทุนการศึกษาของ โรงเรียนเตรียมจุฬาฯ เมื่อ พ.ศ. 2492 ขณะเป็นนิสิตปีที่ 4 ได้ส่งเรียงความเรื่องพระราชนิพนธ์บทละครพูดใน ร. 6 เข้าประกวดได้รางวัลที่ 1 และได้รับรางวัล 1,000 บาท การรวบรวมผลงานของพระบาทสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้าครั้งนี้ ดร. เฉลา ได้ใช้ความมานะพยายามมาก ผลสำเร็จที่เป็นเกียรติครั้งนี้ ได้เป็นเครื่องแสดงให้เห็นความสามารถในการเขียน ค้นคว้า และจัดเจนในวิชาภาษาไทยด้วย ดร. เฉลา เดิมนั้นเรียนทางคำนวณ เพราะรักวิชาคำนวณมาตั้งแต่เด็ก ต่อมาเมื่อจบการศึกษาแล้ว ได้เข้าเป็นอาจารย์โรงเรียนเตรียมจุฬาฯ สอนวิชาคำนวณ ต่อมาทางโรงเรียนเปลี่ยนให้สอนวิชาภาษาอังกฤษก็สามารถสอนได้ดี ดร. เฉลา ได้สนใจในภาษาอังกฤษยิ่งขึ้น พยายามหาความรู้เพิ่มเติม จนสามารถสอบชิงทุน ฟุลไบรท์ และทุนของบริติชเคาซิล ได้พร้อมกัน ได้เดินทางไปทำปริญญา M.A. ต่อที่มหาวิทยาลัยมิชิแกน สหรัฐอเมริกา เมื่อ พ.ศ. 2497–2498 ต่อจากนั้นก็เดินทางไปประเทศอังกฤษ ศึกษา ณ มหาวิทยาลัยลอนดอน ได้ Diploma in Teaching English เมื่อ พ.ศ. 2499 หลังจากนั้นได้เดินทางกลับประเทศไทย รับราชการตำแหน่ง ศึกษานิเทศ กระทรวงศึกษาธิการ อยู่ประเทศไทยได้เพียง 6 เดือน ก็ได้รับทุนให้ไปทำปริญญาเอกต่อที่มหาวิทยาลัยอินเดียน่า ทางภาษาศาสตร์ ได้เข้าศึกษาที่มหาวิทยาลัย

อินเดียน่า ระหว่างปี พ.ศ. 2500–2503 ได้รับปริญญา Ph.D. (in Linguistics) ซึ่งเป็นคนไทยคนแรกที่ได้รับปริญญาเอกทางวิชานี้ เมื่อได้ปริญญาเอกแล้ว ได้รับเชิญให้ร่วมทำงานกับบรรดานักภาษาศาสตร์ อเมริกัน เป็นเวลา 1 ปี จึงได้เดินทางกลับประเทศไทยเมื่อเดือน กรกฎาคม 2504

เมื่อกลับมายังประเทศไทย ได้ทำงานเป็นอาจารย์โท คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย ต่อมามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้ก่อตั้งคณะศิลปศาสตร์ขึ้น จึงได้ขอตัว ดร. เฉลา ให้โอนไปรับตำแหน่ง หัวหน้าวิชาภาษาอังกฤษ คณะศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์นี้เองเป็นสถานที่ซึ่ง ดร. เฉลา สามารถใช้วิชาความรู้ที่ได้เล่าเรียนมาให้เป็นประโยชน์อย่างเต็มที่ ได้เป็นผู้วางหลักสูตร และวิธีการสอนภาษาอังกฤษในระบบใหม่ขึ้น ได้คร่ำเคร่งเขียนตำราที่เหมาะสมกับปัญหาของคนไทยเพื่อให้นักศึกษาใช้ และดำเนินการติดต่อกับหน่วยราชการของอเมริกัน จนได้รับความช่วยเหลือหลายสิ่งหลายประการ ผลงานเป็นที่เชื่อถือและยกย่องแก่ผู้คงแก่เรียนชาวต่างประเทศอย่างสูง

ดร. เฉลา ได้รับเลื่อนวิทยฐานะเป็นข้าราชการชั้นเอก เมื่อ 1 กันยายน 2506 และได้รับพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ จตุรถาภรณ์มงกุฎไทย เมื่อ พ.ศ. 2506 ด้วย

ดร. เฉลา เป็นบุคคลที่มีความมานะพยายามสูง ประกอบด้วยเป็นผู้มีสติปัญญาฉลาดเฉลียวอยู่แล้ว ผลจึงปรากฏว่าวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกของ ดร. เฉลา ได้รับการยกย่องจากมหาวิทยาลัยอินเดียน่า ว่าเป็นวิทยานิพนธ์ที่มีคุณค่า และได้รับการยกย่องจาก ดร. เฮาส์โฮลเดอร์ ศาสตราจารย์ทางภาษาศาสตร์ว่า ดีกว่า ของ ดร. ลี ดังปรากฏใน Deview หนังสือ Word ซึ่งได้นำลงพิมพ์ไว้ในหนังสือเล่มนี้ด้วยแล้ว นอกจากนั้น ทางมหาวิทยาลัยอินเดียน่า ยังได้จัดพิมพ์วิทยานิพนธ์ของ ดร. เฉลา ออก

เผยแพร่ ซึ่งนับว่าเป็นเกียรติอย่างสูงแก่นักศึกษาชาวไทยด้วย ต่อมา ดร. เฉลา ได้ก่อตั้งศูนย์สอนภาษา ดร. เฉลา ขึ้นที่วังสราญรมย์ ปรากฏว่ามีลูกศิษย์มากมาย และยังคงเจริญก้าวหน้าจนบัจจุบันนี้

การทำงานของ ดร. เฉลานั้น ผลปรากฏออกมาว่าระยะเวลาเพียง 5 ปี หลังจากกลับมารับราชการครั้งสุดท้าย ดร. เฉลา ได้เขียนตำราไว้ถึง 12 เล่ม ซึ่งตำราทุกเล่มนั้นมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน เป็นตำราที่ใช้สำหรับอาจารย์สอนและสำหรับนักเรียนเรียนพร้อมกันไปในตัว การแต่งตำราแต่ละเล่มนั้น ดูเสมือนเป็นของง่ายสำหรับ ดร. เฉลา กล่าวคือ ดร. เฉลา จะตื่นตอนตี 4 แล้วพิมพ์ดีดออกมาจากสมองเลยทีเดียว ไม่ต้องมานั่งขีดเขียน ขูดลบ ให้เปลืองเวลา การทำงานเหมือนเครื่องจักรของ ดร. เฉลานี้ทำให้สุขภาพทรุดโทรมลง เมื่อประมาณเดือนพฤษภาคม 2508 เกิดอาการปวดท้องอย่างรุนแรงขึ้นที่บ้านพัก จังหวัดชลบุรี แพทย์ตรวจเข้าใจว่าไส้ติ่งอักเสบ จึงเข้าทำการผ่าตัดที่ ร.พ. ชลบุรี ผลปรากฏ ว่าไส้ติ่งมิได้อักเสบกลับเป็นถุงน้ำดีอักเสบ ต่อมาแผลที่ผ่าตัดเกิดเป็นหนองลุกลามไปทั่วบริเวณหน้าท้อง ต้องเข้าทำการผ่าตัดอีกครั้งหนึ่งที่ ร.พ. จุฬาลงกรณ์ รักษาแผลอยู่นานถึง 4–5 เดือนจึงหาย หลังจากรักษาแผลหายสนิทแล้ว มีเวลาเป็นปกติอยู่เพียง 3–4 เดือน ก็มีอาการปวดหลัง ปวดท้อง เป็นระยะ ๆ ได้ตรวจร่างกายอย่างละเอียด แพทย์เข้าใจว่า อาการปวดเนื่องมาจากถุงน้ำดีเป็นนิ่ว จึงเข้า ร.พ.จุฬาฯ อีกครั้งหนึ่ง ทำการผ่าตัดในเดือนตุลาคม 2509 หลังจากผ่าตัดครั้งนี้จึงพบว่า ดร. เฉลา เป็นมะเร็งที่ท่อถุงน้ำดี และลุกลามไปที่บริเวณตับ ข่าวนี้แพร่สะพัดไปถึงญาติมิตรและลูกศิษย์ทั้งหลาย ก่อให้เกิดความเศร้าสลดอย่างสุดซึ้ง ต่างก็หาทางช่วยทุกวิถีทาง ทั้งหมอจีน หมอไทย หมอพระ และบรรดาไสยศาสตร์ทั้งหลายเพื่อจะช่วยชีวิตไว้ แต่ก็สุดที่จะเยียวยาได้ ดร. เฉลาจึงถึงแก่มรณกรรม เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2510 รวมอายุได้ 39 ปี

การที่ ดร. เฉลา ต้องจากโลกนี้ไป ได้ยังความเศร้าสลด เสียดายในคุณงามความดี และความรู้ความสามารถแก่บุคคลที่ใกล้ชิดโดยทั่วหน้า โดยเฉพาะลูกศิษย์ ซึ่งต่างก็สดุดียกย่องว่า ดร. เฉลา เป็นอาจารย์ที่สมบูรณ์ด้วยการเป็นอาจารย์และเป็นทั้งแม่พระที่น่าเคารพบูชา ก่อนสิ้นใจได้สั่งให้ตั้งทุนช่วยเหลือนักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ที่ขาดแคลน และนักเรียนโรงเรียนจอมสุรางค์อุปถัมภ์ ซึ่งผู้รับคำสั่งก็ได้ปฏิบัติตามอยู่ และยังได้บริจาคเงินสร้างตึก ร.พ. สงฆ์ 200,000 บาท กับให้ทุนแก่แผนกศัลยศาสตร์ ร.พ. จุฬาฯ เพื่อใช้ค้นคว้าวิชาการอีก 100,000 บาท นับว่าเป็นการสร้างกุศลที่สมควรอนุโมทนาด้วยเป็นอย่างยิ่ง

ประวัติของ ดร. เฉลาในด้านอื่นก็เต็มไปด้วยความเสียสละ ต่อสู้กับความจริง และยึดมั่นในอุดมคติของตน เป็นชีวิตที่ควรศึกษา และได้รับความเห็นใจจากบรรดาผู้ที่ใกล้ชิดและรู้ซึ้งถึงแก่นความจริง

แม้ว่าชีวิตและร่างกายจะสูญสิ้นดับขันธ์ไปแล้วก็ตาม แต่คุณงามความดีเกียรติยศชื่อเสียงที่ได้บำเพ็ญมาในขณะมีชีวิตอยู่ คงจะอยู่ต่อไป เป็นที่จดจำและระลึกถึงตลอดกาล

คำไว้อาลัย

การจากไปอย่างไม่มีวันกลับของ ดร. เฉลา ไชยรัตนะ นั้น ได้ยังความเสียใจและเสียดายต่อข้าพเจ้าเป็นอย่างมาก เสมือนหนึ่งข้าพเจ้าได้สูญเสียลูกที่รักไปคนหนึ่ง ตลอดเวลาเมื่อ เฉลา ได้มาอยู่ใกล้ชิดข้าพเจ้าก็ได้แสดงออกซึ่งคุณงามความดี เป็นที่รักใคร่ในหมู่ญาติมิตรทั่วหน้ากัน เฉลาเป็นผู้หญิงที่สร้างตัว สร้างชื่อเสียง ด้วยลำแข้งตัวเอง มีความมานะ ความพยายามสูง ประกอบด้วยความเมตตา กรุณา ต่อลูกศิษย์ ตั้งตัวเป็นครูบาอาจารย์อย่างแท้จริง มีความมุ่งมั่นในหน้าที่การงานอย่างจริงจัง ไม่ยอมท้อถอยต่ออุปสรรคทั้งมวล ผลงานที่ได้ทำไว้ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ร.ร. ศูนย์สอนภาษา ดร. เฉลา และตำรับตำรา การสอนภาษาอังกฤษที่ได้เขียนขึ้นไว้ใช้ก็ดี ย่อมเป็นเครื่องพิสูจน์ถึงความรู้ความสามารถของเฉลาเป็นอย่างดี

เฉลาจากไปในวัยที่กำลังทำงาน และงานนั้นก็กำลังเจริญรุ่งเรือง เป็นที่นิยมยกย่องแก่บรรดานักศึกษา และชาวต่างประเทศ อย่างกว้างขวาง จึงเป็นที่น่าเสียดายสำหรับประเทศชาติที่ได้สูญเสียผู้บำเพ็ญประโยชน์แก่การศึกษาไปเสียผู้หนึ่ง

ขออานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย และบุญกุศลที่เฉลา ได้บำเพ็ญไว้ในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ ตลอดทั้งบุญกุศลที่บรรดาญาติมิตรได้ทำอุทิศ จงดลบันดาลให้ดวงวิญญาณของเฉลา จงไปสู่สุขคติในสัมปรายภพ.

พล. อ. หลวงกัมปนาทแสนยากร

คำไว้อาลัย

ผู้เขียนได้เป็นผู้รักษาและผ่าตัด ดร. เฉลา ไชยรัตนะ จึงมีโอกาสได้รู้จัก ดร. เฉลา เป็นอย่างดี ความรู้สึกของผู้เขียนที่ยังฝังแน่นอยู่ในความทรงจำ และ ไม่มีวันจะลืมได้เลย คือ ในวันผ่าตัดครั้งสุดท้าย เมื่อเปิดหน้าท้องเข้าไปแล้ว ได้พบก้อนเนื้อมะเร็งโตประมาณเท่าไข่ไก่อยู่ 2 ก้อน ในเนื้อของตับ ผู้เขียนมีความรู้สึกในขณะนั้นเหมือนกับผู้เขียนเดินเข้าไปในป่าทึบ แล้วในทันใดนั้นมีงูเห่าตัวหนึ่งเลื้อยตรงมายังผู้เขียนโดยไม่รู้ตัวมาก่อน ผู้เขียนตกตะลึงไปชั่วครู่ ใจหวิว ๆ ชอบกล เป็นเรื่องไม่คาดฝันมาก่อน แม้แต่การตรวจก้นอย่างละเอียดถี่ถ้วนก่อนผ่าตัดก็ดี อาการต่าง ๆ ก็ดีที่ทรมาน ดร. เฉลา ก่อนผ่าตัด เช่นการเจ็บปวดข้างหลังและหน้าท้อง ซึ่งต้องปลุกแพทย์ในเวลากลางคืน หรือบางครั้งเช้ามืด ดร. เฉลา ได้ไปหาผู้เขียนที่บ้านเพื่อขอฉีดยาแก้ปวดให้ อาการต่าง ๆ เหล่านี้ไม่ได้แสดงให้เห็นว่า ดร. เฉลาจะมีเนื้องอกในตับเลย จากการทรมาน จากการมีน้ำใจที่เข้มแข็งทนต่อโรคภัย และจากการเป็นห่วงภาระกิจในอาชีพที่มีชื่อเสียงมาก จึงทำให้ ดร. เฉลา เป็นคนไข้ที่ถ้าไม่หนักจริง ๆ แล้ว ไม่ยอมเข้าอยู่ในโรงพยาบาล จากการเดินตรง ๆ จนกระทั่งเดินหลังค่อม และจากการนอนไม่หลับเพราะปวดหลัง จากการรับประทานอาหารไม่ได้ อ่อนเพลียลงเรื่อย ๆ ผู้เขียนได้พยายามให้ ดร. เฉลา เข้าไปนอนอยู่ในโรงพยาบาลหลายต่อหลายครั้ง จนทนไม่ไหวจริง ๆ ดร. เฉลาจึงยอม และอยู่จนไม่ได้ออกมา

ดร. เฉลามีบุคคลิกที่สุภาพสตรีอื่น ๆ ไม่มีอยู่หลายประการ ในบางครั้งที่แสดงออกมาก็เหมือนผู้ชายที่เข้มแข็ง ที่รักความก้าวหน้าในธุรกิจ ที่ได้สร้างขึ้นมาจากตัวของตัวเอง และในขณะเดียวกัน ดร. เฉลาก็แสดงออกมาในลักษณะที่เป็นผู้หญิงที่แท้จริง มีความอ่อนโยน, เชื่อฟังในเมื่อให้เหตุผลที่เหมาะสม จึงทำให้ผู้เขียน, แพทย์และพยาบาล ที่อยู่ใกล้ชิดมีความสดวกในการให้การรักษาพยาบาลเป็นอย่างมาก

ผู้เขียนได้เกิดความรู้สึกฝังแน่นอยู่ตราบเท่าทุกวันนี้ อยู่อย่างหนึ่งคือ "พรหมลิขิต" จะมีจริงหรือไม่ก็ตาม แต่สำหรับ ดร. เฉลาแล้วผู้เขียนชักจะเชื่อว่ามี อะไรก็ตามที่บันดาล ดร. เฉลา เกิดมาและกำหนดอายุให้อยู่ในโลกมนุษย์นี้เพียง 39 ปี เท่านั้น และให้ ดร. เฉลา ใช้เวลาเพียงเล็กน้อยนี้ให้ใช้ประโยชน์แก่สังคมของมนุษย์ให้มากและเร็วที่สุด ถ้าเป็นไปได้หรือไม่ก็ตาม ถ้า "พรหมลิขิต" ให้ ดร. เฉลามีอายุถึง 70 ปี ดร. เฉลา จะทำงานใหญ่โตเกินตัว สำเร็จภายในระยะที่ทำมาแล้วหรือไม่ ผู้เขียนก็ยังนึกไม่ออก ดังนั้นทุก ๆ คนที่เกิดมาน่าจะมีสิ่งเร้นลับ สิ่งที่ตัวเองไม่รับรู้ แต่เป็นสิ่งที่ได้กำหนดวิถีชีวิตของคนทุกคนให้ไปตามที่พรหมลิขิตไว้ตั้งแต่เกิดมา โตขึ้นมีหน้าที่อย่างไร และได้สำเร็จเมื่อไร อย่างใด แล้วให้ตายเมื่อใด และด้วยวิธีใด ดร. เฉลาได้ดำเนินวิถีชีวิตไปตามพรหมลิขิตทุกอย่าง แต่เป็นแบบวิธีลัด และสั้น แต่ได้ทำประโยชน์ให้แก่สังคมได้มากที่สุด เท่าที่เวลาอันจำกัดทุก ๆ คน ก็กำลังดำเนินไปตามพรหมลิขิต ทุก ๆ คนยังไม่มีใครรู้ว่าเมื่อไรจะสิ้นสุด แต่ถ้าแม้จะสิ้นสุดเมื่อไร ผู้นั้นก็ไม่รู้ตัวอยู่นั่นเอง เรารู้แต่ว่าเราเกิดมาเมื่อไรอย่างเดียว ถ้ารู้วันตายกันทุก ๆ คนสังคมมนุษย์คงไม่เหมือนในขณะนี้แน่นอน แต่อย่างไรก็ตามมนุษย์ยังมีกิเลสก็ยังจะต้องเวียนว่ายตายเกิดไปไม่มีที่สุด เมื่อยังไม่เกิด วิญญาณก็ยังล่องลอยไปตามกรรมที่ได้ทำมา วิญญาณของ ดร. เฉลา เป็นวิญญาณที่ได้มาจากกรรมที่เกิดขึ้นจากความดี ความเสียสละ ในการสร้างบุญกุศล ให้แก่สังคมมนุษย์ ถ้าหากสวรรค์ชั้นฟ้ามีจริง วิญญาณของ ดร. เฉลา บ้านนี้คงสถิตย์อยู่ที่นั่นแล้ว

เฉลิม วัชรพุกก์.

(ศาสตราจารย์ นายแพทย์เฉลิม วัชรพุกก์)
หัวหน้าแผนกศัลยศาสตร์ ร.พ. จุฬาลงกรณ์

สมุทรสงคราม

๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๐

น้องสุดที่รักของพี่

พี่เหงาและคิดถึงน้องเหลือเกิน ทั้ง ๆ ที่ได้พยายามปลงใจให้คิดเสียว่า คนเราเกิดมาย่อมหนีความตายไปไม่พ้น แต่มันก็เป็นได้เพียงชั่วครู่ชั่วยามเท่านั้น ยามเมื่อพี่กลับไปบ้าน จุดธูปต่อรูปของน้อง รำลึกถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ในอดีตแล้ว วิญญาณของน้องคงเห็นน้ำตาของพี่ พี่ขาดน้องเสมือนพี่ขาดทุกสิ่งทุกอย่างในชีวิต น้องเป็นผู้หญิงคนเดียว และคนแรกที่เข้าใจในตัวพี่ พี่เองเป็นคนไม่ดีพอ ความจริงไม่คู่ควรที่จะได้รับความเสียสละ และความรักอันใหญ่หลวงจากน้อง แต่น้องก็ได้มอบให้พี่จนสิ้น พี่เคยพูดกับน้องว่าพี่เป็นคนดึงชีวิตน้อง แต่น้องกลับบอกว่า น้องรักพี่ ไม่อยากเห็นพี่มีความทุกข์ ชีวิตควรจะได้เริ่มกันเสียใหม่ และทุกคนควรมีสิทธิ์ที่จะมีความสุขกับเขาบ้าง น้องนั้นนับว่าเป็นหญิงที่มีความกล้าหาญเด็ดเดี่ยว น้องเป็นผู้ที่บูชาความจริง มีปรัชญาชีวิตที่แปลก แต่ทั้งนี้ก็เพราะความรักที่มีต่อพี่นั้นยิ่งใหญ่กว่าปัญหาใด ๆ นั่นเอง ความเสียสละอันยิ่งใหญ่ของน้องนี้เองที่พี่ระลึกถึงอยู่เสมอตลอดเวลา ๕ ปีที่ผ่านมา ซึ่งพี่เชื่อว่าการปฏิบัติตัวของพี่ต่อน้อง เพื่อตอบสนองความรัก ความเสียสละอันนี้ คงทำให้หลาย ๆ คนได้ให้ความเห็นใจ และเข้าใจในชีวิตของเราดีขึ้น เราใช้ชีวิตของเราอย่างเปิดเผย พี่ยกย่องเทอดทูนน้อง ใครนับถือพี่เขาก็นับถือน้อง เราไปด้วยกันทุกแห่งที่พี่ต้องระเหเร่ร่อนไป หน้าที่ราชการของพี่ทำให้เราต้องแยกจากกันตลอดเวลา แต่เราก็คิดถึงกัน เขียนถึงกันไม่เว้นแต่ละวัน ใครเล่าจะบูชาความรักเช่นน้อง

ระลึกถึงวัยเด็กที่เราได้พบกัน รู้จักและรักกัน มันเป็นเวลาที่นานโขอยู่ ซึ่งน้องควรที่จะลืมพี่ได้ เกลียดพี่ได้ แต่น้องยังห่วงใย คิดถึงพี่ตลอดมา ชายเช่นพี่ความจริงไม่สมควรแก่ความรักอันบริสุทธิ์ของน้อง พี่เกือบจะเป็นผู้ทำลายชีวิตการเรียนของน้อง แต่น้องก็จิตใจเข้มแข็งพอที่จะมานะบากบั่นต่อไป น้องไม่เคยยอมพบพี่เลยตลอดระยะเวลา ๑๖ ปี น้องไปเมืองนอก ไปแล้วไปอีก วิถีชีวิตของเราน่าจะเป็นเส้นขนาน แต่พระพรหมก็ได้ลิขิตให้ชีวิตของเราเป็นเส้นวงกลมจนได้ เมื่อวงกลมมาบรรจบกันเราได้พบกันตั้งต้นชีวิตกัน แต่แล้วเส้นวงกลมนั้นก็ผ่านเลยกันไปเสียอีก ในไม่ช้าก็คงจะมาบรรจบกันอีก นั่นคือเราคงได้พบกันที่ใดที่หนึ่งในภพหน้า และเราคงไม่ต้องประสบกับปัญหาชีวิตเช่นในโลกนี้อีกต่อไป

ตลอดชีวิตของน้องเต็มไปด้วยความเสียสละ นับแต่แรกได้พบน้อง สิ่งที่ประทับใจพี่ที่สุดก็คือ ความกตัญญูต่อแม่อย่างสูงสุด พี่รู้ว่าแม่น้องป่วยเป็นวัณโรค และพี่ก็เห็นน้องคนเดียวที่เฝ้าพยาบาลอย่างใกล้ชิด โดยความรักปราศจากความเกรงกลัวในโรคร้ายนั้น จนกระทั่งแม่สิ้นใจในอ้อมแขนของน้อง นี่เป็นเหตุการณ์เมื่อ ๒๐ ปีกว่าที่ผ่านมาแล้ว แต่ภาพนั้นก็ยังฝังใจพี่อยู่มิรู้ลืม ชีวิตน้องต้องต่อสู้ดิ้นรนเพื่ออนาคต เพื่อความก้าวหน้าของชีวิตอย่างทรหดอดทนตลอดมาเป็นชีวิตตัวอย่างของลูกผู้หญิงคนหนึ่งที่สมควรยกย่องบูชา น้องเป็นคนมีมานะและหยิ่งในตัวเอง ฉันจะไม่พึ่งใคร ไม่ขอความช่วยเหลือจากใคร ฉันจะต้องพึ่งตัวเอง นี่เป็นอุดมคติของน้อง จะมีใครรู้สักกี่คน นอกจากเพื่อนสนิทของน้องว่า เฉลา นิสิตสาวอักษรศาสตร์ ผู้ซึ่งแต่งกายสอาดเรียบร้อย เรียนเก่ง ผู้นั้น ยามว่างต้องเจียดเวลาดูหนังสือมานั่งถ่างตาเย็บเสื้อโหลส่ง ไม่เป็นสิ่งน่าละอายเลย ที่โลกจะรู้ว่า ดร. เฉลา ผู้นี้ได้ต่อสู้เพื่อความก้าวหน้าของชีวิตอย่างไรบ้าง

ตรงข้ามพี่คิดว่านี่แหละเป็นตัวอย่างที่ดีของอนุชนรุ่นหลัง ความพากเพียรของน้องได้ลุผลสำเร็จครั้งแรก และเป็นสิ่งที่น้องภาคภูมิใจเมื่อน้องได้รับรางวัล ๑,๐๐๐ บาท โดยชนะที่ ๑ ในการประกวดเรียงความพระราชนิพนธ์บทละครพูดใน ร. ๖ ของมหาวิทยาลัย สิ่งแรกที่น้องระลึกถึงก็คือพ่อบังเกิดเกล้า น้องรีบกลับบ้านอยุธยา นำเงิน ๑,๐๐๐ บาทนี้ ไปกราบเท้าพ่อ น้ำตาพ่อไหลด้วยความปลาบปลื้ม โธ่ลูกเอ๋ยลูกควรเก็บเอาไว้ใช้ เจ้าเป็นลูกที่พ่อห่างเหินเลี้ยงดูเจ้าน้อยที่สุด น้องก้มลงกราบกับตักพ่อแล้วว่า นี่เป็นสิ่งแรกที่ลูกจะได้ทดแทนบุญคุณของพ่อ

น้องไม่ใช่คนขี้ริ้วขี้เหร่ โอกาสที่น้องจะได้แต่งงานกับคนดี ๆ มีมากมาย แต่น้องก็ไม่สนใจใยดี กลับมานะพากเพียรในการเรียนยิ่งขึ้น จนได้รับความสำเร็จสูงสุดดังประสงค์ ชีวิตการทำงานของน้องซึ่งตรากตรำ เพราะสละตัวเพื่องานอย่างจริงจังนั้นก็เป็นชีวิตที่ต้องต่อสู้รอบด้าน ชีวิตของน้องในระยะหลังนี้พี่ได้อยู่ใกล้ชิด ได้รู้ได้เห็นได้ช่วยเหลือบางสิ่งบางอย่าง พี่เคยยุให้น้องลาออก เพราะเห็นว่าสุขภาพกำลังเริ่มทรุดโทรมเหนื่อยทั้งกาย และเหนื่อยทั้งใจ สิ่งตอบแทนให้สมค่ากับการทุ่มเท กำลังกายกำลังใจไม่ค่อยจะได้รับ มีแต่ความจุกจิกกวนใจ เพราะแรงอิจฉาริษยา งานรับผิดชอบก็หนักแถมไม่ได้กำลังใจด้วย มนุษย์ไหนจะทนทานอยู่ได้ ถ้าเป็นพี่ ๆ คงทนไม่ได้ แต่น้องกลับบอกพี่ว่า การทำงานอยู่นี้ไม่ต้องการสิ่งตอบแทนใด ๆ จากหน้าที่ราชการ ไม่สนใจว่าจะได้เงินเดือนขึ้นเท่าใดหรือไม่ นายจะเห็นความดีหรือไม่ ช่างเขา ต้องทนอยู่เพราะรักเด็ก ฝังใจอยู่กับลูกศิษย์ ได้ร่วมสร้างขึ้นมาแล้วจะต้องพิสูจน์ให้เห็นต่อไป แม้น้องจะไม่ได้รับแรงใจจากนาย แต่น้องก็ได้รับแรงใจและความเคารพบูชาจากเด็ก ยิ่งเมื่อผลปรากฏว่าลูกศิษย์ของน้องโดยตรง แผนกภาษาศาสตร์จบออกมารุ่นแรก ได้สอบแข่งขันเข้าทำงานกับองค์การของฝรั่งและบริษัทฝรั่ง ได้เงินเดือนสูง ๆ กันทุกคน

บางคนเข้าไปเป็นครู ร.ร. ราษฎร์ ก็ได้รับการยกย่องสรรเสริญ สิ่งเหล่านี้เป็นความสุขใจของน้องซึ่งฝังใจในความเป็นครูอย่างแท้จริง

ยามเมื่อน้องมีชีวิตอยู่ น้องไม่มีโอกาสเห็นน้ำตาของพี่ เพราะพี่พยายามซ่อนเร้นความทุกข์ไว้ในใจ ชีวิตน้องมีค่าต่อพี่ ฉะนั้นวิถีทางใดที่จะยืดชีวิตน้องให้ยาวนานได้พี่ต้องทำ เหมือนสายฟ้าฟาดลงกลางใจ เมื่อหมอมากระซิบบอกพี่ และกำหนดระยะเวลาชีวิตของน้อง มันช่างร้าวรานใจแสนสาหัสอะไรเช่นนั้น เป็นช่วงเวลาที่แสนจะทรมานเหลือเกิน วันเวลาก็ช่างเหมือนมีปีกบิน ใกล้เข้ามา ใกล้เข้ามาทุกขณะ ยิ่งได้ฟังคำพูดของคุณพ่อว่า "*บันเทิง แกมันวาสนาน้อย พอได้คนดีมีความสุขกับเขาบ้าง เขาก็จะจากไปเสียแล้ว*" พี่ต้องร้องไห้ ทั้งที่พยายามกล้ำกลืนอย่างที่สุดในช่วงระยะเวลาอันนั้นก่อนที่น้องจะจากพี่ไป น้องคงได้เห็น ความรักของพี่ที่มีต่อน้องว่าจริงจังเพียงใด และคงเป็นที่ประจักษ์แก่สายตาของญาติพี่น้องของน้องตลอดจนเพื่อนฝูงว่า เรามีความรักที่บริสุทธิ์ต่อกันเพียงไร น้องชนะใจพ่อแม่พี่น้องของพี่ ด้วยความดีของน้อง และพี่ก็คิดว่า พี่น้องของน้องก็คงเข้าใจในตัวพี่ดีขึ้นมาก

น้องมีกำลังใจเข้มแข็งที่จะต่อสู้กับโรคร้าย น้องไม่เคยท้อแท้ใจ หวังเสมอว่าจะต้องหาย คำพูดของน้องว่า เมื่อหายแล้ว เราจะไปที่วัดธารน้ำไหล ไชยา ด้วยกันนะ ไปถือศีลภาวนาสัก ๑๕ วัน น้องเคารพและบูชาท่านพุทธทาสมาก พี่ต้องน้ำตาตกใน เพราะพี่รู้อยู่เต็มอกแล้วว่า โรคนี้ไม่มีทางรักษา นอกจากปาฏิหาริย์เท่านั้น พี่ก็ต้องฝืนหน้าชื่นอกตรม

วันที่ ๗ มกราคม ๒๕๑๐ เวลา ๑๗.๓๕ น. น้องจากพี่ไปอย่างสงบ ท่ามกลางญาติพี่น้อง เพื่อนรัก และลูกศิษย์ที่มาคอยดูใจ มันช่างเป็นความเศร้าที่สุดจะพรรณนา พี่ได้สูญเสียสิ่งที่ยิ่งใหญ่ในชีวิตของพี่ไปแล้วอย่างไม่มีวันกลับ สุดที่จะ

เรียกหา สุดที่จะไขว่คว้าเอากลับคืนมาได้ พี่หมดที่พึ่งทางใจ ใครเล่าจะปลอบโยนพี่ในยามทุกข์ ใครเล่าจะคอยพร่ำเตือนพี่ให้รักษาเกียรติและความดี มันเป็นความอาภัพของพี่ที่ได้เพชรอันล้ำค่าไว้แล้วด้วยบุญน้อยจึงรักษาเอาไว้มิได้นาน วิญญาณของน้องคงมีความสุข ที่ได้เห็นบรรดาญาติมิตรและลูกศิษย์พากันหลั่งน้ำตาแก่น้องด้วยความรักอย่างแท้จริง ทุกคนต่างก็เสียดายในความดี ความรู้ความสามารถของน้อง แม้ผู้ไม่เคยรู้จัก ชั่วแต่รู้จักน้องแต่เพียงภาพในโทรทัศน์ ยังแสดงความเสียดายน้องมากมาย คุณงามความดีของน้องคงเป็นที่จดจำและระลึกถึงไปอีกนานแสนนาน โดยเฉพาะพี่จะไม่มีวันลืมน้องเลยตราบชั่วชีวิตนี้

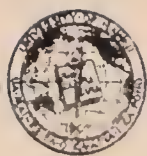
ขอวิญญาณน้องจงไปสู่สุขคติในสัมปรายภพ ถ้าชาติหน้ามีจริง พี่ขออธิษฐานให้ได้พบน้อง และมีความสมบูรณ์ในรัก ทุกชาติไป

"คนดีมีแต่สอง หนึ่งนั้นยังไม่เกิด อีกผู้หนึ่งนั้นได้ตายไปแล้ว"

รักน้องชั่วนิรันดร์

พี่

English Language Institute

UNIVERSITY OF HAWAII
HONOLULU, HAWAII 96822

Thailand's loss of an outstanding scholar and teacher of language is felt in America also. There is no need for me to refer to Dr. Chalao's linguistic ability and gifted teaching of the English language; others have spoken eloquently of her talents in these fields. Rather, I wish to record the admiration and gratitude of the Americans who were privileged to study the Thai language with Dr. Chalao.

I was one of these. I remember vividly getting up every morning at 5:00 a.m., driving in the first light of dawn to Bangkapi, and studying Thai for an hour with a friend of mine who was as enthusiastic as I about Chalao's instruction. I confess that I disliked arising at such an early hour, but the opportunity to have Chalao as my teacher overcame this reluctance. Her schedule of daily activities at that time was so full that this was the only time she had available for my friend and me. I imagine she would have preferred to spend that time otherwise, but one of the marks of a true teacher is a willingness to encourage a desire to learn. So Chalao went out of her way to help us. Also, she spent many additional hours of her own time creating lesson materials especially for us. These lessons were based on sound linguistic principles, and contained insights into the structure of the Thai language and the Thai culture which it represents, that could only have been contributed by a linguistically-trained native speaker of the language. I have often wondered whether Chalao later revised those lessons for publication. If she did not, someone should carry out the work which she so ably began.

Chalao, as a teacher and a friend, will live on in the memories of many such as I.

Richard C. Sittler
Director, E.L.I.

UNIVERSITY OF HAWAII • HONOLULU, HAWAII 96822

ENGLISH LANGUAGE INSTITUTE
1733 DONAGHHO ROAD

10 February 1967

If one were to single out the most dominant characteristic of Dr. Chalao Chaiyaratana, it was her constant concern for her students. I think it can safely be said that this concern was the force behind her seemingly boundless energy and capacity for work. In a very short period of time following her return from graduate studies in the United States, she produced a wealth of published materials; materials written to help her students in their struggles to learn the English langauge. I think it most important that this unselfish scholar's motives be clearly understood and appreciated. I know from personal experience as her friend, confidante, and colleague that the impetus behind all of her activities, whether in the classroom or in the form of published materials, was to make language learning a little easier and more rewarding for those students fortunate enough to have had her as their teacher. This motive, rather than a financial one, was one of the most refreshing things about her. Her grasp of the basic problems of language teaching -- in Thailand and elsewhere -- was sound as well as profound. Her concern was not only warm and human, it was intensely professional. Here was a person who not only had compassion and empathy for her students, and of course this can be said of many teachers, but she was professionally concerned as well. Would that all educators in positions of importance be possessed of the intellectual honesty, scholarly humility, dedication to duty and genuineness of effort that this very fine person displayed. It is only to be hoped that her selfless efforts to further English education in Thailand are appreciated, and that others are able to build upon the foundation she so capably laid.

Ted Plaister

Ted Plaister
Assistant Director
English Language Institute
University of Hawaii
Honolulu, Hawaii, USA

อาลัยรักจากเพื่อน

เหลากับข้าพเจ้าสนิทสนมกันมานานปี เราเคยอยู่ใกล้ชิดกันกินนอนด้วยกัน ยิ่งมาในระยะหลังที่เราได้มาร่วมทำงาน "ศูนย์สอนภาษา ดร. เฉลา" ด้วยกัน ก็ยิ่งรักและเห็นอกเห็นใจกันยิ่งขึ้น เหลาเป็นยิ่งกว่าเพื่อน เป็นเสมือนญาติสนิทของข้าพเจ้าตลอดระยะเวลาอันยาวนานที่เราคบกันมา ไม่เคยมีสักครั้งเดียวที่เราจะทะเลาะหรือขัดใจกัน เหลาเป็นเพื่อนที่ดียิ่ง รักเพื่อนด้วยจิตใจบริสุทธิ์ ไม่เคยอิจฉาริษยาผู้ใด เหลาจะยินดีด้วยทุกครั้งที่เพื่อนได้ดี นิสัยใจคอเหลาโอบอ้อมอารีย์ยิ่งนัก ชอบช่วยเหลือผู้ที่ตกทุกข์ได้ยาก ส่วนเรื่องการงานนั้น ข้าพเจ้ากล้ากล่าวได้อย่างเต็มปากว่า มีน้อยคนนักที่จะทำงานได้อย่างเหลา เหลามีความมานะอดทนขยันหมั่นเพียรเป็นเยี่ยม เป็นผู้สร้างตนเองโดยแท้ เป็นผู้มีความตั้งใจแน่วแน่ เมื่อตั้งใจจะทำอะไรแล้ว จะต้องทำให้สำเร็จและสำเร็จอย่างดีด้วย ดังที่จะเห็นได้จากความสำเร็จในด้านการศึกษาและงานของเหลา เหลาเป็นผู้มีความเฉลียวฉลาดเป็นอย่างยิ่ง จนบางครั้งข้าพเจ้าอดประหลาดใจไม่ได้ จนต้องออกปากกับเหลาว่า "สมองเธอทำด้วยอะไรนะถึงได้เก่งกาจอย่างนี้" แม้แต่ชาวต่างประเทศที่มีความรู้สูงก็อดที่จะสรรเสริญความสามารถของเหลาไม่ได้ ส่วนตัวข้าพเจ้าเองก็ภาคภูมิในตัวเพื่อนรักของข้าพเจ้าคนนี้เป็นอย่างยิ่ง

ครั้งแรกที่เหลาเข้าโรงพยาบาล ทุกครั้งที่ข้าพเจ้าไปเยี่ยม ก็คิดอยู่เสมอว่าไม่ช้าเหลาคงจะหายและแข็งแรงอย่างเดิม แต่มาครั้งสุดท้ายนี้ ข้าพเจ้าได้ทราบจากนายแพทย์ผู้ให้การรักษาถึงโรคที่เหลาเป็นอยู่นี้ว่าไม่มีวันจะรักษาหาย พร้อมกับกำหนดวัน เวลาแห่งชีวิตของเพื่อนรักด้วย ทำให้จิตใจข้าพเจ้าเศร้าสลดอย่างบอกไม่ถูก เดินเข้าโรงพยาบาลด้วยใจหดหู่แสนเศร้า มันเป็นช่วงเวลาที่แสนจะทรมานจิตใจข้าพเจ้า

ตลอดทุกคืนทุกวัน ข้าพเจ้าคิดถึงแต่เหลา อีกไม่ช้าเราก็จะไม่ได้เห็นหน้ากัน ไม่ได้พูดคุยยั่วเย้า ไม่ได้ปรึกษาหารือและไม่ได้ร่วมทุกข์ร่วมสุขกันอีกแล้ว ข้าพเจ้ากำลังจะสูญเสียมิตรแท้ไปเสียแล้วหรือนี่ ข้าพเจ้าเฝ้าแต่คิดว่าทำไมหนอคนดี ๆ ที่ทำประโยชน์ให้แก่ประเทศบ้านเมืองอย่างเหลาจึงต้องด่วนจากไปก่อนถึงวัยอันควร ตลอดเวลาที่เหลาเจ็บ ต่อหน้าเหลา เราก็ต้องฝืนยิ้มแย้มแจ่มใส เพื่อเป็นกำลังใจแก่เหลา ทั้ง ๆ ที่หัวใจของเราทุกคนกำลังร่ำไห้ ขณะที่เหลากำลังเจ็บหนักอยู่นั้น ก็อดแสดงความเป็นห่วงข้าพเจ้าไม่ได้ เมื่อข้าพเจ้าหายหน้าไปสามวันเพราะไม่สบาย พอข้าพเจ้าเข้าไปเยี่ยมก็สั่งแล้วสั่งอีกให้พยาบาลวัดความดันข้าพเจ้า เพราะเกรงว่าความดันโลหิตข้าพเจ้าจะต่ำ พร้อมทั้งกำชับกำชาไม่ให้ข้าพเจ้าคร่ำเคร่งกับงานให้มากนัก ให้พักผ่อนมาก ๆ เหลาเป็นอย่างนี้เสมอ จะกังวลและห่วงใยกับสุขภาพข้าพเจ้าตลอดเวลา มันทำให้ข้าพเจ้าตื้นตันจนน้ำตาไหล ความเจ็บไข้ของข้าพเจ้านั้นเมื่อเทียบกับความเจ็บไข้ของเหลาแล้ว ก็เท่าปลายกิ่งก้อยเท่านั้นเอง

เมื่อขาดเหลา ข้าพเจ้าเหงาและว้าเหว่ที่สุด เสมือนหนึ่งข้าพเจ้าขาดทั้งเพื่อนรักและญาติสนิทในเวลาเดียวกัน บางครั้งก็เผลอไผลไปว่าเหลายังมีชีวิตอยู่ เวลามีเรื่องอะไรเกิดขึ้น ก็คิดว่าเดี๋ยวจะเล่าให้เหลาฟัง เหลาไปสอนที่ธรรมศาสตร์เวลาเช้ากลางวันจะกลับมารับประทานอาหารด้วยกันที่โรงเรียนในวังสราญรมย์ แล้วเราก็จะปรึกษาหารือเรื่องการงานกันบ้าง คุยกันหรือชวนกันออกไปซื้อของบ้าง แต่อนิจจาเดี๋ยวนี้ไม่มีเหลาเพื่อนรักเสียแล้ว ข้าพเจ้าเพียงแต่ฝันไปเท่านั้นเอง ข้าพเจ้าไม่สามารถที่จะถ่ายทอดความรู้สึกที่มีต่อเหลาเพื่อนรักออกมาเป็นตัวอักษรอย่างถูกต้องได้ เว้นไว้แต่ท่านที่เคยสูญเสียเพื่อนรักและสนิทที่สุดไป ก็คงอาจจะเข้าใจในความรู้สึกของข้าพเจ้าได้

สิ่งที่ปลอบใจข้าพเจ้าอยู่ทุกวันนี้ก็คือ เหลาเพื่อนรักเป็นสุขไปแล้ว พ้นจากการต่อสู้ดิ้นรนในโลกแห่งความสับสนวุ่นวาย แก่งแย่งชิงดี อิจฉาริษยา เหลาจากเราไปก็แต่กายเท่านั้น แต่ความดีงามและงานของเหลายังอยู่เพื่อเป็นประโยชน์แก่คนข้างหลังอีกมากมาย ส่วนตัวข้าพเจ้านั้น ข้าพเจ้าจะไม่มีวันลืมเหลาเพื่อนรักของข้าพเจ้า และจะระลึกถึงอยู่ตราบชั่วชีวิตของข้าพเจ้า

มัทนา โรเบิร์ท

January 23, 1967

Dear Miss Peterson :

Your letter came today, but I had already heard the news from Ted Plaister, and have talked with Bill Porter, who saw shortly before she died. Ted first wrote me she was dying about Christmas time, and I immediately wrote her a note; but the mails are so slow I'm afraid it reached her too late. I don't think anything has saddened me as much since Kennedy's death.

Chalao had everything; character, intelligence, beauty, charm, willingness to work hard. She was not my first Ph. D., but I was as proud of her as if she had beent my own daughter. I remember once she was president of some student organization and official hostess at some kind of reception in the I/U/ Auditorium; when she walked up the aisle the tears came to my eyes just as when I watched my daughter graduate from High School. Her death is not only a loss to all who knew her, it is a loss to linguistics and the world of scholarship as well.

I wishi I could say something magical. If you ever come to Bloomington, please stop and say hello.

Sincerely,

Fred W, Householder Jr.

Dr. Chalao Chaiyaratana was admired and respected by the farang teachers working under her both at the Language center and at Thammasat. The programs she organized, the immense schedules she worked out (the one at Thammasat last year ran to 400 teaching hours perweek), the materials she wrote were plainly the result of years of scholarship and the fruit of a brilliant mind.

But as happens with many scholars, people sometimes forgot that Chalao was also a human being. After a particularly trying day, she would come home, throw up her hands in despair and say, "They think I'm a computer. A computer! Do I look like a computer to you?" Few people less resemble a computer

Grief is the language taught by Chalao's death. It defies linguistic analysis.

Jenny Peterson

WORD

JOURNAL OF THE LINGUISTIC CIRCLE
OF NEW YORK

ARTICLES

REVIEWS

VOLUME 18, NUMBER 3 DECEMBER 1962

8R. A man have^S nót breathe En some student^S^Obj. ("breathe" is now restricted to animate subjects, but no restriction is provided for the objects.)

9B. A army^S may^Past shiver.

9R. Some army^S may^Past shiver.

10B. The she smell^S aware.

10R. She smell^S aware.

Although this is so far the only published grammar of this type, it is not the only one that has been written. A student at Indiana, Miss Chalao Chaiyaratana, prepared one (somewhat more restricted in its aims and coverage than Lees') as a part of her contrastive study of English and Thai syntax. I attempted (by extending certain lists, and occasionally adding a morphographemic rule or two) to generate the same ten sentences from her grammar. Here are the results.

1C. Some facts must not often have smelled the rice yesterday. (Chalao's grammar includes the elementary morphographemic rules, but has no verb class into which *weigh* will fit).

2C. A fly was (*or* Some flies were *or* Flies were) seeming last at the notions. (The place expression involves no restriction on noun-classes for her grammar either.)

3C. That was (*or* Those were) scarcely to have been here now. (A very slight rearrangement of the rules would permit "here there", and another restriction should be added to prevent it more effectively.)

4C. John shall object to it at a trouble with the magic during Monday. (By her rules "with the magic" cannot precede "at a trouble"; this order, too, permits the false assumption that the "with" phrase depends upon "trouble.")

5C. She (*or* They) did not become some causes very correctly. (Her rules will not yield "greenly" without several changes).

6C. A table is glancing on some assumptions by means of the blood. (No restriction on the subject; whether "onto" should be added to her list is dubious.)

7C. A man (*or* Men) can put down some reasons (*or* a reason, *or* reasons). (No provision for the optional shift of noun phrase object, but only for the obligatory shift of pronouns.)

8C. An idea has not breathed. (No provision for an object here).

9C. An army (*or* Armies) might shiver.

10C. She smells reluctant. (Chalao appears to have no list to which "aware" could properly be added.)

Another very important difference between the grammar given in the book under review and the later revision concerns the ordering of the

different classes of rules. In the book we have: (1) Kernel phrase-structure (rules 1–41, pp. 5–20); (2) Lexicon (i.e. Lists, rules not numbered, pp. 22 3); (3) Morphophonemics (rules not given, but stated on p. 20 to belong in this position); (4) Optional single-base transformations (rules T1–T15, pp. 33–42); (5) Obligatory single-base transformations (rules T16*–T43* pp. 43–49); (6) Optional double-base ("generalized") transformations (rules GT1–19) mixed with and followed by some more optional (T44–51, T55–64, T73–77) and obligatory (T52*–54*, T65*–72*) singulary transformations (pp. 62–107). In the revision, we have a slightly different arrangement: (1) kernel rules (1–59); (2) optional and obligatory (i.e. needed if the C class of symbols are to be expanded at all) "generalized transformations, including a fair number which were previously classed as simple (e.g. old T44 & 5 are new GT7 and 8; old T46–48 are new GT14–16, and so on); in general the new classification makes anything a GT if it requires the output of a GT as well as if it requires two kernel sentences; (3) simple optional transformations; (4) simple obligatory transformations (now given numbers O1–O37); (5) lexicon and presumably (6) morphophonemics. The chief gain here lies in shifting the lexicon and morphophonemics out to the end, so that the transformations now operate on symbols representing classes of morphemes for the most part, and not on fully phonemicized strings. The lexicon rules are now numbered (60–127) as if they followed immediately upon the kernel rules, but have been shifted to the end in stapling. The question of the best ordering of the transformations among themselves is an extremely knotty one; in some respects they break up into small groups of interconnected rules such that ordering is clear and obligatory within the group, but irrelevant or uncertain between one group and another. Probably this section of the grammar consists of both necessarily ordered rules and arbitrarily ordered ones, but it is a very tough job to determine which are which. A perhaps boring but instructive exercise is to take the rules one at a time and determine the consequences of shifting them to all possible positions in both directions. The first step before doing this is to make, for each rule, a list of prerequisite rules and another list of rules requiring this one as a prerequisite. Very often a shift is possible at the cost of adding another rule or two. For instance, Lees requires two (or three) rules (old T25 and T26, new O7a–b–c) to achieve agreement of present tense subject and ordinary verb (zero-s, or s-zero), because this rule follows the question transformations (T4, 5, 6); if it preceded, as in Chalao's grammar (137 before 138), one rule would suffice; but see Lees' remark on p. 27, note 18. Many rules can be shifted from the kernel to the transformation section, provided they are not the really fundamental rules, and any rule can be shifted—at least

in part—into the kernel (sometimes at the cost of a supplementary obligatory transformation). In the book, the expansion of noun number to S or zero is an obligatory transformation (T23-24); in the revision it is kernel rule 55. In the book Pr (predicate after V_{cop}) is expanded in rules 12, 14 and 15; in the revision Pr is replaced by C_i, which is expanded in GT35–37. Some such shifts are dictated by economy, others by "intuitiveness", i.e. a feeling of truer correspondence with the language. Chalao's grammar allows a much greater mixing of rules of different types than Lees'. As Chomsky points out (*per litteras*) there is a theoretical advantage to having all rules in the kernel of a certain special form (only one symbol expanded in each rule, no deletions or transpositions) in order that a tree diagram may be automatically constructed. This ideal structure could easily be achieved in Chalao's grammar by shifting some 8 or 9 rules down (though this might necessitate the introduction of a few additional rules). In Lees' grammar as presented in the book, the only odd rule is 32 (Ad → very + Ad), which is recursive, and is dropped from the revision. In the revised version rules 31, 32, 34, 35, 36, 43 must be regarded each as a combined writing of three or more rules of the proper simple form. Optional transformation T8 (new T9) is also of this form, and T9–11 (new T10–12) could easily be rewritten in this form. So it is not form alone which determines status as kernel rule or transformation. It is clearly quite possible to maintain a kernel grammar of simple tree structure, provided one is willing to use place-holders like Comp, C, C_i, C_N, dropping the requirement that all kernel strings be convertible to English sentences by morphophonemic rules (though it might be possible with a little ingenuity to devise a variety of simple expansions of such terms "this", "that", "so", "of this", etc.), but it is not clear that this is always more economical. And it is certainly not clear that a neat stratification of the transformation rules is possible or desirable.

Now let us turn to comments on details. On p. 4 the sentence "The information was looked into by him" is offered as proof that "look into" is a verb, presumably a transitive verb of the class called (on p. 10) $V_x + P$, which is apparently not coextensive with the intransitive classes (p. 9) V_{i1} + Loc and V_{i2} + Acc. Yet it seems difficult to draw a sharp line. Lees himself includes "look" in both classes (V_x and V_{i2}) and certainly "glance, go, run, sneak" (the other members of V_{i2}) can all occur in passive sentences: "These facts have only been glanced at by the committee," "This will have to be carefully gone into," "He was run into by a truck," "He had been sneaked up to and clubbed on the head.' The verbs given in V_{i1} are *lie* and *stand*; "lie" is of course pretty well exempt from testing in my dialect because of its source (books and school), but certainly I can say

ดร.เฉลา ไชยรัตนะ

เฉลาจ๋า

เฉลาจ๋า........

นี่เธอได้ด่วนจากพวกเราไปแล้วจริง ๆ หรือ มันเหลือเชื่อเหลือที่จะเป็นไปได้ ไม่น่าเป็นไปได้จริง ๆ เธอจากไปในขณะที่ชีวิตของเธอดำเนินถึงจุดรุ่งโรจน์ที่สุด ในขณะที่ความฝันทั้งมวลในวัยเด็ก เพิ่งเริ่มกลายเป็นจริง

ความฝันที่จะได้ศึกษาต่อในระดับสูง สูงยิ่งขึ้น ความฝันที่จะได้ท่องเที่ยวไปในโลกกว้าง ท่องไปให้ทั่ว ความฝันที่จะกลับมาทำประโยชน์ให้แก่สังคมและบ้านเมืองของเรา ความฝันที่จะมีทุกสิ่งเป็นของตัวเอง และมีเสรีในชีวิต

ด้วยวิริยะ อุตสาหะ และอัจฉริยภาพอันเลิศ "เฉลา" ได้ทำฝันให้เป็นจริง ได้ประสบความสำเร็จอันสูงในชีวิต

เธอได้รับดุษฎีบัณฑิตอันสูงเกียรติมาไว้ในครอบครองเป็นศักดิ์ เป็นศรีแก่วงศ์ตระกูล สถานศึกษา และ "อยุธยา" บ้านเกิดของเธอ

"จอมสุรางค์อุปถัมภ์" และครูอาจารย์ภูมิใจในตัวเธอ เพื่อนร่วมชั้น ร่วมโรงเรียน ภาคภูมิใจที่ได้เป็นเพื่อนเธอ ดูเหมือน "เฉลา" จะเป็นนักเรียนจอม ๆ คนแรกที่ได้นำปริญญาเอกมาเป็นเกียรติแก่โรงเรียนของเรา

เธอได้ใช้ชีวิตตอนปฐมวัยในรั้วโรงเรียนสตรีประจำจังหวัดแห่งนี้ ตั้งแต่เริ่มอ่าน ก. ไก่ ตราบจนจบชั้นมัธยมบริบูรณ์ สิบปีเต็ม ๆ ที่เราเรียน เล่น หัวเราะ ร้องไห้มาด้วยกัน แข่งกันเรียน แข่งกันเป็นเด็กดีตลอดวัยอันไร้เดียงสาที่ผ่านมานั้น

เฉลาจ๋า........

เราเป็นเพื่อนกันมานานนับถึงสามสิบกว่าปีแล้วนะ แต่เรายังหลับตานึกถึงภาพแห่งความหลังครั้งยังเด็ก ๆ ได้เสมอเธอไว้ผมหน้าม้า หน้าตายิ้มแย้มน่าเอ็นดู นัยน์ตาของเธอสวยซึ้งดำขลับ มีทั้งแววขี้เล่นและจริงจัง

ในวันสอบซ้อม สอบไล่ "เฉลา" จะมาโรงเรียนแต่เช้าตรู่ ผมหน้าม้าเปียกชุ่มติดหน้าผาก แสดงว่าเพิ่งสระมาใหม่ ๆ เธอคงตั้งใจจะช่วยทำให้สมองปลอดโปร่ง และก็ได้ผลจริง ๆ

แทบทุกฤดูน้ำหลาก พวกเรามักชวนกันพายเรือไปเที่ยวทุ่ง เก็บสายบัว ร้องเพลง และรับทานข้าวห่อใบบัวกัน เราชอบและพักผ่อนกันที่บ้าน "เฉลา" ซึ่งเป็นเรือนสามหลังใหญ่ริมน้ำ ว่ายน้ำกันสนุกสนานที่หน้าบ้าน โอ้ ชีวิตช่างสดชื่น

ความสุขในวัยนั้นได้ผ่านพ้นไปนานแสนนานแล้ว พวกเราต่างแยกย้ายกันไป ส่วนใหญ่ก็มาเรียนต่อในกรุงเทพฯ "เฉลา" ได้เข้าจุฬาฯ และก้าวหน้าในการเรียนตลอดเวลาตามเคย พวกเราดีใจมากที่สุด เมื่อเธอสอบชิงทุนได้ไปเรียนต่อเมืองนอก

เมื่อเธอนำปริญญาเอกกลับมาครั้งสุดท้ายนั้น เธอได้พิสูจน์แล้วว่า "อยุธยายังไม่สิ้นคนดี" จริง ๆ เธอได้ผ่านการทดสอบความเป็นเยี่ยมในด้านภาษาศาสตร์อย่างหนักที่สุดในชีวิต และเธอก็ผ่านมาได้ในฐานะผู้ชนะโดยสมบูรณ์

เฉลาจ๋า.......

เธอเป็นบุคคลพิเศษที่หาได้ยากเหลือเกิน ในร่างเพรียวระหงของเธอนั้นซ่อนพลังใจอันแกร่งกร้าวไว้ ชีวิตของเธอเต็มไปด้วยการต่อสู้อุปสรรคมิใช่เพื่อเอาชนะ และเธอก็ได้เจริญก้าวหน้ามาด้วยสมรรถภาพของเธอเองโดยแท้

เพื่อน ๆ ยังจำคำพูดจับใจของเธอได้หลายคำ คำพูดซึ่งส่อแสดงถึงความมั่นใจในตัวเอง และเคารพต่อเหตุผล ศรัทธาต่ออุดมการณ์ในหน้าที่ของครูนั้นมั่นคงนัก เธอยอมสละสุขส่วนตัวแม้ในวันหยุดเพื่อทำงาน งาน งาน

เธอผู้มาดี มีชีวิตอันเป็นประโยชน์ มีจิตสะอาดผ่อง แม้กายจากไปแล้ว ชื่อเสียงเกียรติคุณยังคงอยู่เสมอ ใส่ทั้งมูลนิธิเพื่อการศึกษาแก่เยาวชนของเธอ ก็จะยังประโยชน์อันยิ่งใหญ่ น่าอนุโมทนาร่วมมือ

เพื่อนทุกคนที่รู้ซึ้งถึง "กฎแห่งสังสารวัฏ" ย่อมจะเข้าใจเธอได้ดี ไม่ว่าเธออาจถูกเข้าใจผิดไปบ้าง อย่างไร "เฉลา" ของเราได้เพียรทำดี ในฐานะปุถุชนโดยเต็มกำลังแล้ว หากใครมาเป็นเธอ ก็คงมิอาจทำได้ดีกว่านี้

เฉลาจ๋า........

ชาติหน้านั้นมีแน่นอนโดยไม่ต้องสงสัย หากเรามีบุญพอก็ขอให้เราได้เป็นเพื่อนของเธออีกเถิดนะ ขอตั้งจิตอธิษฐานด้วยผลแห่งกุศลจิต และกุศลกรรมโปรดหนุนส่งให้เธอ ได้ประสบภพใหม่ ชีวิตใหม่ที่สมบูรณ์บริบูรณ์

เธอได้สร้างมหากุศล ด้วยทานบริจาคอันยิ่งใหญ่ เธอได้ตั้งจิตสำรวมในศีลอยู่สม่ำเสมอเป็นนิจ ตลอดเวลาที่โรคร้ายเบียดเบียฬ เธอหมั่นสวดมนต์ภาวนา กุศลจิตที่มีพลังสูงเช่นนี้ ย่อมมุ่งสู่สุขคติภูมิโดยมิต้องสงสัย

ลาก่อน "เฉลาจ๋า" ละครชีวิตฉากนี้ของเธอ เธอมีสุขไปแล้วแต่พวกเราสิยังต้องอยู่ชำระหนี้แห่งกรรมเก่ากันต่อไป วงล้อแห่งวัฏฏะย่อมหมุนเวียนชั่วนิจนิรันดร์มิรู้จบสิ้น หมุนไป เวียนไป กว่าจะบรรลุถึง–แดนเกษม ....

ด้วยรักยิ่ง

จาก "เพื่อนจอมสุรางค์ ฯ"

อาลัยน้อง

ในที่สุดน้องก็จากพวกพี่ไปจริง ๆ จากไปอย่างไม่มีวันกลับ วันนั้นเป็นวันที่ 7 มกราคม 2510 ที่ทุกคนได้มาอยู่ใกล้น้อง คอยเฝ้าน้องจนวาระสุดท้าย ด้วยความรู้สึกเศร้าเสียดายเป็นที่สุด ถึงแม้พวกพี่จะรู้ดีว่าน้องเป็นโรคที่รักษาไม่หายและอาการครั้งสุดท้ายนี้หนักมาก พี่ก็ยังมีความหวังว่าน้องคงจะยังไม่จากไปเร็วนัก เมื่อเวลานั้นมาถึงเร็วเกินไปพวกพี่จึงสุดที่จะหักใจได้

เพราะน้องเป็นน้องผู้หญิงคนสุดท้องในพี่น้อง 9 คนของเรา จึงมีอายุน้อยห่างจากพวกพี่ ๆ มากทำให้พี่ ๆ ทุกคนรักและเอ็นดู พวกเรายังจำกันได้ว่าเมื่อเล็ก ๆ น้องเป็นเด็กที่มีสุขภาพดี อ้วนจนหน้ากลม หน้าผากโหนก ซึ่งพวกพี่ชอบล้อกันว่า เป็นนกกระจาบ และลักษณะนี้เองที่เป็นเครื่องหมายถึงความฉลาดเป็นเยี่ยมของน้อง การเรียนของน้องอยู่ในระดับที่ดีมากเสมอ น้องเป็นคนที่มีเหตุผลตั้งแต่เล็ก ๆ เช่นเวลาถูกตีและคุณแม่บอกให้หยุดร้องไห้น้องจะเถียงว่าหยุดไม่ได้ เพราะถูกตีเจ็บก็ต้องร้องจะหยุดได้อย่างไร นอกจากนั้นน้องยังรู้จักค่าของเงิน มีความมัธยัสถ์ ทุกครั้งที่ได้เงินจากคุณพ่อคุณแม่หรือพวกพี่ ๆ น้องจะต้องแอบเก็บไว้ในกระปุกออมสิน ซึ่งพวกพี่ก็ชอบแกล้งไปแคะเล่น พอน้องรู้ก็ได้แต่ร้องไห้และขู่ว่าจะไปฟ้องคุณพ่อคุณแม่จนพี่ ๆ ต้องคืน

น้องมีความทะเยอทะยานสูง ได้ตั้งปณิธานไว้ตั้งแต่เล็กว่า โตขึ้นจะต้องเป็นอาจารย์นั่งซดน้ำชาให้ได้ซึ่งเป็นที่ล้อเลียนขบขันของพี่ ๆ เสมอ ไม่มีใครคิดว่าน้องจะยึดมั่นในความตั้งใจนั้นจริงจังนัก แต่แล้วด้วยความเฉลียวฉลาดความพยายามและเชื่อมั่นในตัวเอง น้องก็สามารถเรียนจนได้รับปริญญาเอก เป็นอาจารย์สมปรารถนานำชื่อเสียง

มาสู่วงศ์ตระกูลของเรา เป็นที่ภูมิใจยิ่งของพวกพี่ ๆ เป็นที่ชื่นชมของทุก ๆ คนนอกจากนี้น้องยังมีความสามารถอีกหลายด้าน เช่นชอบทำอาหาร เย็บเสื้อผ้าโดยออกแบบเอง บางครั้งแม้จะต้องทำด้วยฝีมือก็ทำได้สำเร็จอย่างสวยงามได้รับคำชมเชยเสมอ

เมื่อโตขึ้นทั้งน้องและพี่ต่างก็ต้องห่างกันไปบ้างเนื่องจากภาระและหน้าที่ของแต่ละคน แต่เราต่างก็ยังคิดถึงกันอยู่เสมอ เมื่อได้ข่าวว่าน้องเจ็บพวกพี่ก็ร้อนใจพากันมาเยี่ยมและพยายามทุกวิถีทางที่จะช่วยให้น้องพ้นจากโรคร้าย ยิ่งรู้ว่าไม่มีหวังใจของพี่ทุกคนก็เศร้าสลดแสนเสียดายน้อง เพราะวัยของน้องยังไม่สมควรที่จะจากไป น้องยังไม่ทันจะได้รับความสุขตอบแทน ความอุตสาหะของน้องเลย น้องควรจะได้อยู่เพื่อใช้ความรู้ความสามารถเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติอีกนาน ๆ ตลอดชีวิตของน้องได้ประกอบแต่กรรมดีน้องเป็นผู้ให้ผู้เสียสละเสมอ น้องให้วิชาความรู้แก่ศิษย์ บริจาคเงินเป็นจำนวนมากเพื่อความสุขของผู้อื่น ความดีของน้องคงจะเป็นผลให้น้องได้รับเกียรติรับความสรรเสริญและความรักใคร่บูชาจากผู้ที่ได้รับความเมตตาจากน้องตลอดไป

บัดนี้ น้องที่รักของพี่ก็ได้จากไปแล้วอย่างสงบ พ้นจากโลกที่หนาไปด้วยกิเลสไปสู่ภพหน้าที่คงจะสะอาดบริสุทธิ์กว่าในโลกนี้ ทิ้งให้พวกพี่เศร้าโศรกอาลัยอยู่เบื้องหลังพวกพี่ขอตั้งจิตอธิษฐานขอให้ดวงวิญญาณอันบริสุทธิ์สดใสของน้อง จงเป็นสุขและสถิตย์อยู่ในทิพยวิมาน หากชาติหน้ามีจริงขอให้น้องและพี่ได้พบกันอีก

จากพี่ ๆ

อาลัยจากครู

ครูยังจำได้ว่าเมื่อครั้งนั้น พ.ศ. 2484 และ พ.ศ. 2485 ครูเป็นครูประจำชั้นของเฉลา ที่โรงเรียนสตรีประจำจังหวัด "จอมสุรางค์อุปถัมภ์" จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เฉลาเป็นศิษย์ที่ฉลาด กิริยามารยาทเรียบร้อย อ่อนโยน น่ารัก มีมานะอดทน เป็นคนบอบบางไม่สู้จะแข็งแรง ถึงกระนั้นก็ดีสิ่งนี้มิได้เป็นอุปสรรคต่อการเรียน ผลการเรียนของเฉลาอยู่ในระดับดีมากตลอดมา นอกจากนี้ เฉลายังเป็นที่รักใคร่ของเพื่อน ๆ ถึงแม้ว่าเฉลาจะเติบใหญ่พร้อมด้วยเกียรติยศและชื่อเสียง เฉลาก็ไม่เคยลืมเพื่อนคงนัดพบปะติดต่อกันอยู่เสมอ

ครูได้พบกับเฉลาหลายครั้ง ทุกครั้งที่พบก็เตือนให้ระมัดระวังเอาใจใส่ต่อสุขภาพ เฉลาเป็นผู้ที่มีจิตใจเข้มแข็ง หมกมุ่นต่อการงานมากเกินไป จึงทำให้ป่วยถึงกับต้องผ่าตัดหลายครั้ง แต่เฉลาก็มิย่อท้อต่อการทำงาน สุขภาพของเฉลานั้นระยะหลัง ๆ ดูจะทรุดโทรมลงเรื่อยจนน่าเป็นห่วง เมื่อราว 3 เดือนก่อนที่เฉลาจะเข้าโรงพยาบาล ครูกับเฉลาได้ไปงานสังสรรค์ศิษย์เก่าโรงเรียนจอมสุรางค์อุปถัมภ์ด้วยกัน เฉลาซูบซีดไปมากแต่ก็ยังไม่มีแววว่าเหตุการณ์จะรุนแรงมากมายถึงเพียงนี้

เมื่อเฉลาเข้าไปรักษาตัวในโรงพยาบาล ครูก็ไปเยี่ยมเยียนดูอาการของเฉลาอยู่เสมอ ๆ ครั้งใดวันใดครูเห็นเฉลามีหน้าตาแช่มชื่น อาการดีขึ้น ครูก็ดีใจและอยากจะเห็นอาการของเฉลาดีขึ้นเรื่อย ๆ แต่หากครั้งใดวันใดที่ครูไปเยี่ยมแล้วพบอาการอันน่าเป็นห่วง ครั้งนั้นวันนั้นครูจะรู้สึกไม่สบายใจ เป็นกังวลและสงสารเฉลาที่ต้องอยู่ในสภาพเช่นนั้น สภาพที่ช่วยตนเองไม่ได้ สภาพที่จะทำอะไรดังใจปรารถนาไม่ได้ ครูรู้ดีว่า เฉลาจะต้องรู้สึกทรมานทั้งกายและใจเพียงใดที่อยู่ในสภาพเช่นนั้น

พุทธวจนะขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีว่า "อนิจฺจํ วฏฺฏสงฺขารา" สังขารนี้ไม่เที่ยงหนอ ในที่สุดวันที่ครูไม่อยากจะให้มีขึ้นก็มาถึง วันนั้นดูก็เป็นวันที่แจ่มใสดี ไม่น่าที่จะมีเรื่องอันน่าเศร้าเกิดขึ้นเลย บรรยากาศรอบ ๆ เต็มไปด้วยความสดชื่น แต่ทันทีที่ครูได้ทราบข่าวว่าอาการของเฉลาทรุดหนักลงมาก และจะไม่พ้นไปในวันนั้น มันทำให้ครูรู้สึกว่าความสดชื่นเมื่อสักครู่ได้หายไปจนหมดสิ้น กลับมีแต่ความเศร้าและความไม่สบายใจเข้ามาแทนที่ แม้วันนั้นครูมีงานยุ่งเกี่ยวกับเป็นกรรมการตัดสินการประกวดอุปกรณ์การสอน ครูก็หาโอกาสปลีกเวลาไปพบเฉลาที่โรงพยาบาลเป็นครั้งสุดท้าย ภาพที่ครูพบ เฉลาซูบซีดจนผิดตา นอนหลับตาและไม่สามารถพูดอะไรได้ ภาพนี้จะติดตาครูอยู่ไม่รู้ลืม เป็นภาพที่ทำให้ครูสงสารและกลั้นน้ำตาไว้ไม่อยู่ ครูช่วยอะไรเฉลาไม่ได้ นอกจากพูดที่ข้างหูของเฉลา ปลอบใจและให้นึกถึงทางพระ เฉลาก็พยักหน้ารับ

บัดนี้ ครูได้สูญเสียศิษย์ที่ดีที่น่ารักไปคนหนึ่งแล้ว วิญญาณของเฉลาอยู่ ณ แห่งใด จงมารับรู้ในความเศร้าใจของครู ของเพื่อน ๆ ที่มีต่อเฉลา และขอให้ดวงวิญญาณของเฉลาจงไปสู่สุคติเทอญ

หวิวหวิววะหวาดว้า ฤทัยข้ายิ่งวังเวง
เอื่อยเอื่อยระเรื่อยเพลง อันโศรกเศร้าเคล้าน้ำตา

หวิวหวิววะหวาดว้า วังเวง
เอื่อยเอื่อยระเรื่อยเพลง โศกเศร้า
รินรินยะยินเยง ยลข่าว
หยาดหยาดน้ำตาเคล้า หยดเยิ้มเย็นปราง

เมื่อครั้งที่ยังเยาว์ ครูเคยเฝ้าสอนวิชา
เชิงเชาวน์เฉลามา ยังสนิทติดตรึงใจ

ปางเมื่อศิษย์นี่นั้น ยังเยาว์
ครูสอนวิชาเชาวน์ เช่นชี้
ความคิดจิตเฉลา ชาญฉลาด
เหตุการณ์ที่ผ่านนี้ ซาบซึ้งตรึงใจ

จากครู

วัลลภา ปรัชญานนต์ (ละออง ศุนานนท์)

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

๑๖ เมษายน ๒๕๑๐

อาจารย์เฉลา ที่เคารพรัก

เรื่องที่อาจารย์สั่งดิฉันเมื่อกลางดึกคืนวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๑๐ นั้น ดิฉันเสียใจเหลือเกินค่ะ ที่ไม่สามารถกระทำตามที่อาจารย์ขอร้องได้ ดิฉันทราบดีว่าท่านคณบดีท่านมีงานมากเหลือเกิน ดิฉันไม่กล้าจะไปรบกวนท่าน ตลอดถึงอาจารย์แต่ละท่านก็มีงานล้นมือกันทั้งนั้น ประกอบกับดิฉันก็ไม่มีความสามารถในการจัดพิมพ์หนังสือเท่าไรนัก หนังสือ "เฉลารำลึก" ที่อาจารย์ขอให้ดิฉันจัดทำจึงไม่เกิดขึ้น

อาจารย์คะ อาจารย์อย่าเป็นกังวลเลยว่าใครเขาจะคิดถึงอาจารย์ว่าอย่างไรบ้าง โบราณท่านว่า "คนรักเท่าผืนหนัง คนชังเท่าผืนเสื่อ" แต่สำหรับอาจารย์นะคะ ดิฉันว่า "คนรักเท่าผืนพรม คนชมเท่าผืนหนัง คนชังเท่าผืนผ้าเช็ดหน้า" อาจารย์จะไปกังวลทำไมคะ

ดิฉันรู้จักและเคารพนับถืออาจารย์มาตั้งแต่ยังไม่เคยเห็นอาจารย์เลย เพราะแป๋ว หลานสาวอาจารย์ และเพื่อนรักของดิฉัน กล่าวขวัญถึงอาจารย์ทุกวัน แป๋วพูดอยู่บ่อย ๆ ว่า "น้าเหลาเป็น Hero ของแป๋ว" และอาจารย์ก็กลายเป็น Hero ของดิฉันด้วยตั้งแต่ดิฉันได้ทราบเรื่องความอดทน–เก่งและใจดีของอาจารย์

ดิฉันรู้จักกับอาจารย์ที่ตึกสำนักงานเลขาธิการของมหาวิทยาลัย ในปีแรกที่ห้องพักอาจารย์คณะศิลปศาสตร์อาศัยอยู่ที่นั่น ตอนนี้ดิฉันรู้จักอาจารย์เพิ่มขึ้นในฐานะที่อาจารย์เป็นคนขยัน ไม่เคยบ่นว่าเหนื่อย แต่ดิฉันทราบว่าอาจารย์เหน็ดเหนื่อย ก็ต่อเมื่ออาจารย์หายไปเพียง ๑–๒ ช.ม. ก็นำผ้าตัดเสื้องาม ๆ มาอวดในหมู่อาจารย์ด้วยกันนั่นหมายความว่า อาจารย์ไปพักผ่อนสมองด้วยเวลาเพียงเล็กน้อยในการซื้อผ้าที่พาหุรัด

และวันใดที่เราได้ดูผ้างาม ๆ พอวันรุ่งขึ้นเราจะได้เห็นอาจารย์แต่งชุดนั้นมาแล้ว .... หมายความว่า อาจารย์ตัดเองในตอนกลางคืน ดิฉันจึงได้รู้จักอาจารย์ในฐานะใหม่ต่อไปอีก คือ อาจารย์เป็นผู้ที่ใช้เวลาให้เป็นประโยชน์จริง ๆ

เมื่อคณะของเรามีตึกและห้องพักอาจารย์เป็นสัดส่วน ดิฉันก็มีโอกาสที่ได้พบอาจารย์น้อยลง แต่ดิฉันก็เคยพบอาจารย์หลายสิบครั้งในเวลา ๗.๐๐ น. ขณะที่อาจารย์เข้าห้องสอนเป็นพิเศษ .... ในตอนนี้ ดิฉันจดไว้ในสมุดบันทึกของดิฉันว่า "ทำงานให้เหมือนอาจารย์เฉลา อย่ายอมแพ้งาน"

ครั้งหลังสุดที่ดิฉันพบอาจารย์ อาจารย์นอนนิ่งอย่างสงบ พูดแต่เพียงเบา ๆ และยิ้มน้อย ๆ .... ต่อมาที่วัดธาตุทอง อาจารย์ไม่พูดกับดิฉันเสียแล้ว แต่ยังยิ้มน้อยๆ อยู่เช่นเคย อาจารย์คงจะยิ้มรับลูกศิษย์ของอาจารย์ที่พากันมาอย่างแน่นขนัด น่าชื่นใจ

อาจารย์คะ เวลานี้อาจารย์อยู่ที่ไหน มีสุขทุกข์อย่างไรบ้างคะ แต่ดิฉันก็ยังมั่นใจว่า อาจารย์คงจะอยู่ในสถานที่ดีมีความสุข

ขอวิญญาณของอาจารย์ แม้จะสถิตย์อยู่ในทิพยสถานวิมานใด จงโปรดรับกุศลผลบุญอันเป็นอานิสงส์ที่อาจารย์ได้ประกอบไว้ในมนุษย์โลก อันปรากฏในส่วนที่เป็นกุศลแต่โสดเดียว ส่วนอกุศลกรรม หากจะมีอยู่บ้างแม้เพียงเล็กน้อย จงสำเร็จเป็นอโหสิกรรม อย่าได้ตามติดไปสถิตในดวงวิญญาณอันเป็นทิพย์นั้นอีกเลย

หากดวงวิญญาณของอาจารย์ ดร. เฉลา ไชยรัตนะ ยังคงล่องลอยอยู่ ไม่อาจสดับรับสาส์นนี้ ขอทวยเทพโปรดเอื้ออารีส่งรัศมีอันโอภาสเพื่ออาจารย์ที่รักได้สดับด้วยทิพโสตด้วยเทอญ

ด้วยความเคารพรักอาลัยอาจารย์

พรพรรณ วัชราภัย

ลูกศิลปศาสตร์

แม่จ๋า ....

ชีวิตของแม่ เป็นชีวิตที่เต็มไปด้วยการต่อสู้ แม่ต้องทำงานหนัก มีภาระมากมาย แต่แม้กระนั้นแม่ก็ยอมเหน็ดเหนื่อย อดทนเพื่อลูกของแม่ทุกคน ซึ่งมีอยู่มากมายต่างจิต ต่างใจ แต่แม่ก็ให้ความรักแก่ลูกทุกคนเท่าเทียมกัน ไม่เคยเลือกที่รักมักที่ชัง แม่เป็นร่มโพธิของลูก คอยให้คำแนะนำตักเตือนทุกอย่าง แม่ปกครองลูกอย่างประชาธิปไตย แม้บางครั้งจะเหนื่อยใจในความเหลวไหล ในความไร้เหตุผลของลูกเพียงใด แม่ก็อดทน อดทนเพื่อลูกเสมอ

แม่จ๋า ต่อไปนี้ไม่มีแม่ไม่มีร่มโพธิของลูกอีกแล้ว .... เหลือแต่ความทรงจำในอดีต .... เสียงของแม่ยังแว่วอยู่ในห้วงสำนึก น้ำเสียงที่อ่อนโยนเจือความเมตตา ใบหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใส คำพูดที่ว่า "ไม่เข้าใจอะไรก็ถามนะจ๊ะ" ต่อไปนี้ลูก ๆ จะไม่ได้เห็นไม่ได้ยินอีกแล้ว จะเหลืออยู่ก็แต่เพียงอดีต อดีตที่แสนอบอุ่นใจภายในอ้อมแขนของแม่ แม่ของเรา "อาจารย์ ดร. เฉลา ไชยรัตนะ"

แม่จ๋า หนังสือที่แม่แต่ง เป็นกระจกเงาสะท้อนน้ำใจของแม่ได้ดีจริง ๆ หนังสือแต่ละเล่มที่มีบทต่าง ๆ สัมพันธ์กันประดุจลูกโซ่ ลูกรู้ว่าแม่ต้องใช้ความพยายามความตั้งใจมากเพียงใดที่จะเขียนหนังสือเช่นนั้น แม่ยอมเสียสละสุขส่วนตัว เอาเวลาที่แม่ควรจะได้พักผ่อนมาเขียนตำราให้ลูกได้เรียน เพียงเพื่อสิ่งเดียวคือให้ลูกได้รับความรู้ ให้ลูกได้เข้าใจภาษาอังกฤษดีขึ้น แม่นำวิธีเรียนภาษาอังกฤษแบบใหม่มาให้ลูกเรียน ให้ลูกพูดภาษาฝรั่งได้ชัดขึ้น แต่เมื่อแม่ปั้นลูกขึ้นมาแล้ว วันนั้น.... วันพระราชทานปริญญาบัตร ลูกกลับไม่มีแม่.... ไม่มีแม่ที่จะมาคอยยินดีกับลูก.... มาชื่นชมกับความสำเร็จของลูก

ลูกภูมิใจในแม่เหลือเกิน แม่เป็นสุภาพสตรีไทยคนแรกที่ได้ปริญญาเอกทาง Linguistics แต่แม้นแม่จะเป็น ดร. แม่ก็ไม่เคยหยิ่ง ตรงกันข้ามแม่กลับถ่อมตนและยกย่องผู้อื่นเสมอ

ความดีของแม่มีมากมายสุดที่ลูกจะพรรณนาได้ แม่เป็นแม่ที่ดีของลูก เป็นแม่พิมพ์ของลูกศิลปศาสตร์ทุกคน แม่มีชีวิตและดวงวิญญาณของครูบาอาจารย์ของแม่พิมพ์ของแม่อย่างแท้จริง ดังนั้นการจากไปของแม่จึงทำให้ลูกศิษย์ทุกคนอดที่จะเสียใจ อาลัยอาวรณ์คิดถึงแม่ไม่ได้

ลูกขอน้อมจิตอธิษฐานด้วยเดชะคุณงามความดีของแม่และด้วยอำนาจแห่งความกตัญญูที่ลูกมีต่อแม่ จงดลบันดาลให้ดวงวิญญาณของแม่สถิต ณ สวรรค์วิมานชั้นฟ้า และถ้าชาติหน้ามีจริง ขอให้ลูกได้เกิดเป็นลูกของแม่อีกทุกชาติ

กราบดวงวิญญาณของแม่ด้วยความรัก

ลูกศิลปศาสตร์

ปิยาจารยนุสรณ์

กาพย์ ยานี ๑๑

เพียงภพจะพินาศ นภากาศฤามืดมัว
เพ็ญจันทร์พลันสลัว ก่นแต่กลัวราหูอม

เพียงสูรย์จะหลบแสง โลกจะแล้งฤาจ่อมจม
ส่ำสัตว์ร้องระงม ไพรกระโหมกระหึ่มครวญ

เพียงทิพพิมานภินท์ ก่นแต่ยินเทพกำสรวล
แซ่โสตสดับหวน– ให้เทวษระร้าวราน

ร่างลับและดับจิต เพ่งพินิจคนึงนาน
โอ้บุญคุณอาจารย์ ท่านสั่งสอนแก่ศิษย์มา

เพียงพจน์จะรำพัน จะเสกสรรจะพรรณนา
เพียงทิพย์วาจา ฤาด้อยกว่าเป็นไหนไหน

แม้ชีพจะสูญลับ กิตติศัพท์จะลือไกล
ปวงศิษย์จะอาลัย รำลึกไว้นิจนิรันดร์

ขอวิญญาณวิสุทธิ์ อวิรุทธ์ประภาพรรณ
เชิญสู่สรวงสวรรค์ อันไพสิฐสฤษฎ์เทอญ ฯ

นักศึกษาปีที่ ๑ ห้อง บี ๑๖

เพราะอาลัย

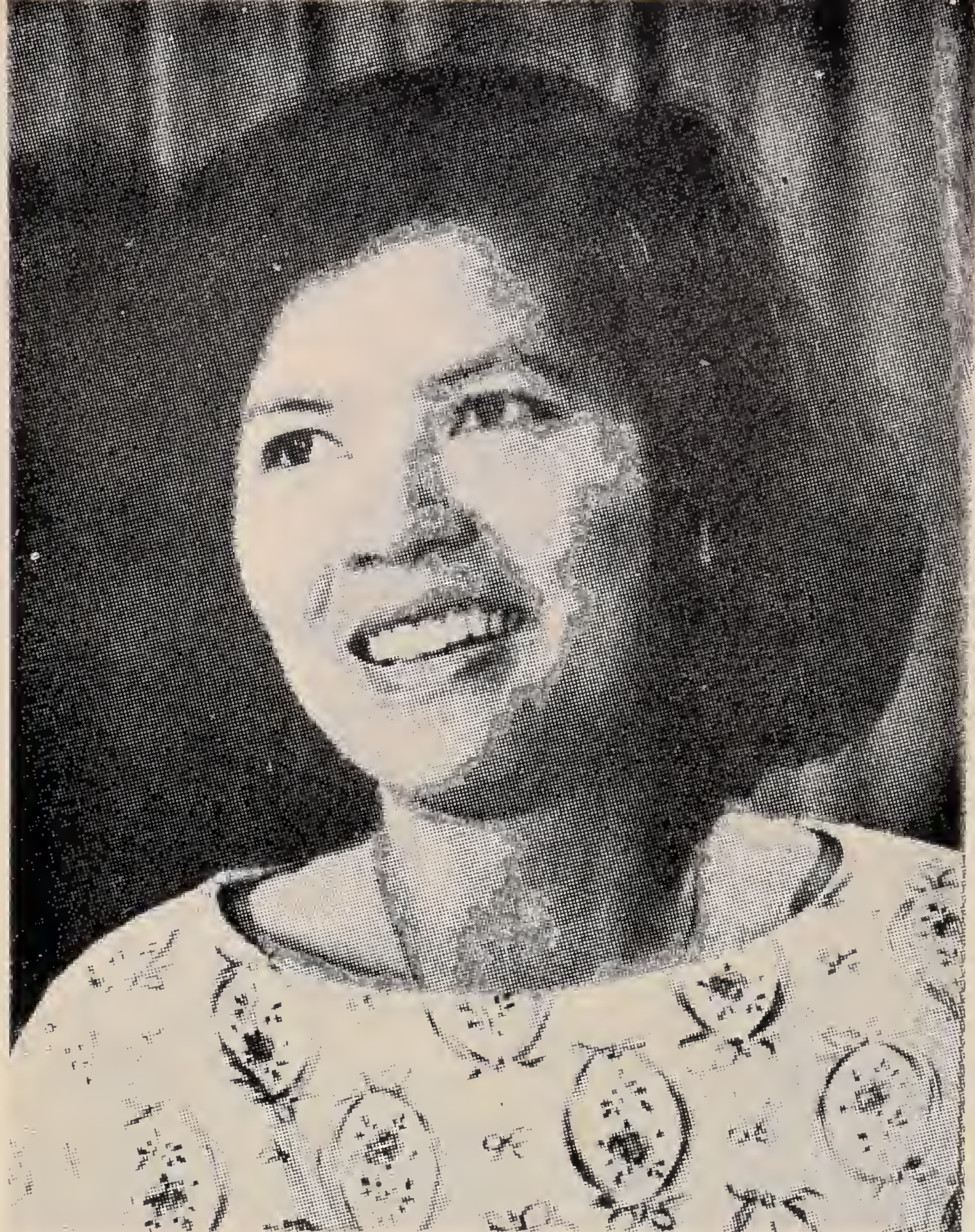
อินทรวิเชียร ฉันท์ ๑๐

๏ นบกรและกราบก้ม มนข่มมนัสตรอง
หวนให้หทัยหมอง รติจรละจากไกล
๏ สุดเหลียวบ่ได้ยล ชลล้นคะนึงไป
สู่ห้วงสุขาลัย มรนัยรอาจารย์
๏ เคยได้ประศาสตร์กิจ อนุสิฐวิชาการ
แก่เหล่าดนูชาญ นฤมาณนิรันตราย
๏ ศิษย์ทัศนาปรา– รถนาระบิลหมาย
รักษากุโศบาย ถิระทั่ว ณ แดนดิน
๏ เทิดไว้กตัญญู คติครูบ่ได้ภินท์
เว้นห่างละราคิน ถิระเพื่อธำรง
๏ เงยดูนภากาศ ธุมดายแหละยินสงฆ์
ปี่พาทย์ บ เลงองค์ จลดลอนัตตา
๏ ชุลี ธ ครูแก้ว นิรแล้ววิหิงสา
หมดทุกข์และโรคา รณสิ้นสงบญาณ
๏ ใจเลื่อนละลอยลิบ ปี่ยทิพยาจารย์
จงยินดนูขาน กถบทถวายพลี
๏ หมดแล้วนราขัย ทะนุไว้แต่ความดี
ส่งชื่อกระจายมี สหฉันท์ นิรันดร........

ผู้แต่ง แต่งเพื่อไว้อาลัย อาจารย์ ดร. เฉลา ไชยรัตนะ อดีตอาจารย์ภาษาอังกฤษคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

จากศิษย์ สุทิรา สังคบุตร ปี ๑๑ เลขที่ ๒๙ (ผู้แต่ง)

Dr. Chalao Chaiyaratana

Dr. Chalao Chaiyaratana, who has a Ph.D. degree in linguistics from Indiana University, teaches English on television in Thailand. In the series of television shows which are written and made available by the U.S. Information Agency, Dr. Chalao does the part of the local teacher.

Three series of lessons at graded levels have been prepared on TV film by USIA for worldwide use. The first series, called **Let's Learn English**, has been used in Thailand by various television stations and run by popular demand. For the intermediate series, **Let's Speak English**, Dr. Chalao, has prepared a textbook for the students-by-television. Her book gives explanations and directions in Thai as a supplement to the English lessons on television. Dr. Chalao's book, called **Let's Speak English with Dr. Chalao**, is available in bookstores in Thailand. The third and most advanced series, called **Adventures in English**, completes the course.

"To Whom We Are Indebted"

To Dr. Chalao Chaiyaratana, the late chief of the Linguistic Department, the Faculty of Liberal Arts, Thammasat University.

Five years ago Thammasat University, under Dr. Adul Wichiencharoen as Secretary General, gave birth to the Faculty of Liberal Arts, which is still regarded by many people and students as an unwanted child. The Faculty of Liberal Arts consists of several departments, such as, Linguistics, History, Mathematics, Librarian, Psychology, etc., with Linguistics being criticized the most.

The Linguistics Department has been reprehended, reprebated, and insulted ever since it has been established. It was called, "The Disfigured Child" of Chulalongkorn University's Faculty of Arts. This is no surprise to the linguistic instructors and students, because Linguistics has been new to most of the Thais.

In teaching English by linguistic approach at the Faculty of Liberal Arts, spoken language comes first. Students are taught the structures or patterns of the language they are studying through oral drills. Native speakers are used as models. Language laboratories equipped with the most up–to–date equipment

were established to help students practise drilling. By this means, student will be able to both pronounce all the sounds of English and master the patterns through drills.

Unfortunately, some people misunderstood and regarded this method as a method of teaching animals. For instance, if one teaches a parrot to say, "She is pretty", soon it will be able to say it. This is far wrong, because animals can never learn the patterns of a language. It is true that if one teaches a parrot to say, "She is pretty", it will be able to say it correctly. But that is the only sentence it can say. Let's say, if one teaches it to say five sentences, it may be able to say all of them (correctly). But, it can never be able to say anything else. Human beings are different. If one teaches a student to say, "She is pretty", he will, with some drills, be able to say many sentences of this same pattern; that is, he will be able to say, "She is pretty", "My teacher is pretty", "His Sister is pretty", "Miss Ann is pretty", etc. Later on, with some more drills, he will be able to say, "She is pretty", "She is ugly", "She is cute", "She is mad", "She is tall", "She is short", "My uncle is old", "The baby is small", etc.

In short, the structures or patterns of English are taught through oral drills in linguistic classes, as well as in the classes of freshman, at the Faculty of Liberal Arts. In other words, linguistic students learn the structures or patterns of English by drilling and by no means by memorizing the grammar rules as taught by the old methods.

The subjects taught in a linguistic class are as follow:

A. **Required.**

- Applied Linguistibes
- Historical Linguistics
- Comparative Linguistics
- Comparative Education
- Comparative English
- Phonemics
- Language Teaching
- Reading
- Writing
- Structure

B. **Elective.**

- Short Stories Novels
- Public Speaking
- Play Reading

C. **Elective.**

- German
- French
- Japanese
- Chinese

Being the chief of the Linguistic Department, Dr. Chalao Chaiyaratana found herself in a very difficult position. She had to be responsible for not only linguistic students, but for all the students of the Faculty of Liberal Arts, as far as English was concerned. She had to try hard in preparing teaching materials, setting up class plans, looking for qualified instructors, and even getting all the English instructors organized. Fortunately, she received helping hands from most of the instructors.

The lack of qualified instructors was one of the most crucial problems. It is a detriment. She had to comb the city for competent English instructors. This nut is very hard to crack, because this faculty authorizes no one to employ permanent foreign instructors; that is, all of them teach by the hours. Consequently, the teaching has not run smoothly and as effectively as expected. As it is known, to teach effectively, an instructor must, in addition to being qualified, understand the backgrouud of the students, and know what problems each student has. This is, of course, a matter of time. She struggled hard to receive authorization to employ full time foreign instructors but, unfortunately, she did not succeed.

As Linguistics is new to Thailand, teaching materials, without which teaching is impossible, are hardly available. This is a challenge. Preparing English books for thousands of students is by all means an arduous task. It is

time consuming and certainly calls for a great deal of perseverance. Nevertheless, she tried her best working it out. Her efforts were rewarded. Several books were published, namely:

- Let's Speak English With Dr. Chalao
- Grammatical Structural Drills
- Dialogs
- Related Reading
- English Sound Drills, etc.

These books were well–known in no time. Presently, her books are not only used by the Faculty of Liberal Arts, but also by other institutes and universities, such as, Khonkaen University.

All in all, during her four years as the chief of the Linguistic Department, she struggled with all her efforts for the existence of this department and for the future of her students. May all the good things and achievements made by Dr. Chalao Chaiyaratana, to whom we are indebted, be destroyed by no one.

Often, some people and friends asked us linguistic students with sympathy, "What have you planned for your future?, while others asked with contempt, "What are you guys going to do after your graduation? The answer was at that time blowing in the wind, and now presented hereunder.

Mr. Sudham Phonghanyudh and Miss Jittramat Priwisoot are receiving higher education in Tokyo, Japan, under the Japanese Government scholarship. Miss Pitsamai Intarachat is working for an MA. in California, USA., at her own accord, while Mr. Wisan Boopawait is studying for an MA. in N.I.D.A., at Thammasat University. Miss Ruengrairatchanee Wichairat is going to Japan for a higher education in April, 1967. Other graduates are working for the following companies, organizations, and colleges.

1. Miss Wilaiwan Wichienroj

   Instructor

   Thammasat University, Bangkok

2. Miss Preeya Locheerakoon

   Assistant Manager

   Thai Ammarit Co., Bangkok

3. Mr. Paiboon Pairatpiboon

   Sale–supervisor

   Caltex Co., Bangkok

   (Post of Assignment ; Northern region)

4. Mr. Amnuay Rongngern

Sale–supervisor

Esso Co., Bangkok

(Post of Assignment: Northern region)

5. Mr. Choomporn Chatsuwan

Translator

M.R.D.C., Bangkok

6. Mrs. Wilai Kraisornsootasinee

Clerk

Jusmag, Bangkok

7. Mrs. Kattaleeya Sinahsa

Receptionist

Standford Research Institute, Bangkok

8. Miss Sooteera Sirisawang

Teacher

Wasootaywee School, Bangkok

9. Miss Nitaya Kaewchinda

Assistant Librarian

M.R.D.C., Bangkok

10. Miss Wantanee Tayyachit
Teacher
Amnuaysin School, Bangkok

11. Miss Panor Damtongsook
Teacher
Amnuaysin School, Bangkok

12. Miss Cheerapan Nuamtong
Teacher
Amnuaysin School, Bangkok

13. Miss Chatwaroon Tannarat
Teacher
Amnuaysin School, Bangkok

14. Miss Prapee Ampawaphalin
Teacher
Taywait School, Bangkok

15. Miss wipasee Limpagapun
Translator
Thai Border Police, Bangkok
(Post of Assignment : Nakornratchaseema)

16. Miss Choorairat Limpasook

Being trained

Associated Consultants, Bangkok

17. Miss Chintana Tantiprasoot

Teacher

Wittayalaikanpanit School, Bangkok

18. Miss Chanika Kaewdoosit

Teacher

Doositpanitykan School, Bangkok

19. Miss Siriporn Sooriya

Assistant Librarian

Department of Technical and Economic

Cooperation, Bangkok

20. Miss Khanitta Oottawanit

Teacher

German Cultural Institute, Bangkok

21. Miss Nipapan Bamroongchat

Teacher

St. John Convent, Bangkok

22. Mr. Worawoot Waroottamasintope

Interpreter & Translator

U.S.O M.

(Post of assignment : Chiengmai)

Worawoot Waroottamasintope

March 7, 1967

■ ■ ■

พระราชนิพนธ์บทละครพูด

ในรัชกาลที่ ๖

ฉบับที่ได้รับรางวัลที่ ๑ ประจำปีการศึกษา ๒๔๙๒

ของ

น.ส. เฉลา ไชยรัตนะ

นิสิตปีที่ ๔ คณะอักษรศาสตร์ และ ครุศาสตร์

จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย

พระราชนิพนธ์บทละครพูด

ในรัชกาลที่ ๖

ฉบับที่ได้รับรางวัลที่ ๑ ประจำปีการศึกษา ๒๔๙๒

ของ

น.ส. เฉลา ไชยรัตนะ

นิสิตปีที่ ๔ คณะอักษรศาสตร์ และ ครุศาสตร์

จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชสมภพ เมื่อวันที่ ๑ มกราคม ๒๔๒๓ ทรงเป็นพระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ ได้รับพระราชทานพระนามว่า เจ้าฟ้าชายมหาวชิราวุธ เสด็จไปศึกษา ณ ต่างประเทศเมื่อพระชนมายุ ๑๔ พรรษา ทรงศึกษาอยู่ ๙ ปี ก็เสด็จนิวัติสู่สยามประเทศ เถลิงถวัลยราชสมบัติภายใต้เศวตฉัตร เมื่อพระชนมายุ ๓๐ พรรษา ทรงพระปรมาภิไธยว่า พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ชาวไทยพร้อมใจถวายพระนามสดุดีพระเกียรติคุณของพระองค์ท่านว่า "พระมหาธีรราชเจ้า" ทรงดำรงสิริราชสมบัติอยู่เพียง ๑๕ ปี สวรรคตวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๔๖๘ ชาวไทยได้สูญเสียพระบวรกวีเอกอันทรงคุณอนันต์เอนกแก่ชาติไทย ได้ทรงพระราชนิพนธ์หนังสือที่เป็นวรรณคดีไว้ทุกแขนง ในสมัยของพระ

บาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นสมัยชุมนุมวรรณคดีแบบเก่าและแบบใหม่ พระบาทสมเด็จพระมหาธีรราชทรงเป็นปราชญ์ที่เชี่ยวชาญในการนิพนธ์ทั้งแบบเก่าและแบบใหม่ ทั้งภาษาไทยและต่างประเทศ ในหอสมุดแห่งชาติ มีต้นร่างพระราชนิพนธ์บทละครที่ทรงไว้ด้วยลายพระหัตถ์ ตัวอักษรงามเรียบร้อยสม่ำเสมอตั้งแต่ต้นจนจบ ปราศจากข้อขาดตกบกพร่อง นับว่าเป็นสิ่งมหัศจรรย์ที่ไม่เคยมีกวีคนใดทำได้อย่างพระองค์ท่าน ตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นต้นมา เกิดมีนาฏวรรณคดีอย่างใหม่ขึ้นสองอย่างคือ ละครร้องและละครพูด ละครพูดนับว่าเจริญสูงสุดในรัชสมัยของพระมหาธีรราชเจ้า พระองค์ทรงส่งเสริมนาฏศิลป์ประเภทนี้ได้ทรงพระราชนิพนธ์บทละครพูดขึ้นเป็นอันมาก มีทั้งที่ทรงผูกเค้าโครงเรื่องเองและที่แปลหรือแปลงมาจากภาษาต่างประเทศ เมื่อทรงพระราชนิพนธ์บทละคร พระนามแฝงที่ใช้คือ พระขรรค์เพ็ชร์ ศรีอยุธยา สภานายก ท.ป ส. พระราชนิพนธ์บทละครพูดที่ทรงแต่งขึ้นทั้งเค้าโครงเรื่องและถ้อยคำมีดังนี้คือ

พระราชนิพนธ์บทละครพูดเรื่อง หัวใจนักรบ

ทรงพระราชนิพนธ์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๖

เนื้อเรื่องพอสังเขปมีดังนี้คือ

พระภิรมวรากร นอกราชการ มีความเห็นขัดแย้งและปรักปรำการตั้งเสือป่าว่าเป็นสิ่งที่ไร้ประโยชน์ เชื่อฟังคำยุยงของคนต่างชาติ จนกระทั่งเมื่อเกิดสงครามข้าศึกยกเข้ามาถึงเมืองหัสดินบุรี บรรดาข้าราชการพลเรือนที่เป็นเสือป่าและลูกเสือได้ปฏิบัติหน้าที่ช่วยทหารป้องกันรักษาบ้านเมือง นายสวิงบุตรชายคนโตของพระภิรมวรากรเป็นทหารได้สิ้นชีพในขณะปฏิบัติราชการ นายสวัสดิ์ลูกชายคนเล็กที่เป็นลูกเสือได้ทำ

หน้าที่สื่อข่าวได้ผลดี ภรรยาและลูกสาวได้ช่วยเหลือพยาบาลคนป่วย ข้าศึกเข้ามาในบ้านพระภิรมวราทร จับตัวพระภิรมวราทรและครอบครัวขู่เข็ญให้บอกกำลังเสือป่า พระภิรมวราทรไม่ยอมบอก นายสวายบุตรชายที่รักของพระภิรม ฯ ได้ยอมบอกความลับแก่ข้าศึก พอดีกองทหารยกมาช่วยทันเวลา ข้าศึกแตกพ่ายไป พระภิรม ฯ เห็นคุณประโยชน์ของเสือป่าจึงสมัครเป็นสมาชิกเสือป่า และไม่ขัดขวางความรักของอุไรและหลวงมณีราษฎร์บำรุง ผู้บังคับหมวดกองร้อยเสือป่า

พระราชนิพนธ์เรื่องนี้นับว่าเป็นเยี่ยมยอดในเชิงปลุกใจให้รักชาติ วรรณคดีสโมสรได้คัดเลือกพระราชนิพนธ์บทละครพูดเรื่องหัวใจนักรบ เป็นยอดของบทละครพูดเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๗

พระราชนิพนธ์บทละครพูดคำฉันท์เรื่อง มัทนพาธา

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า ฯ ทรงผูกเค้าโครงเรื่องด้วยพระองค์เอง ทรงพระราชนิพนธ์เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๖๖ เป็นแบบละครพูดคำฉันท์ขนาดยาว ๕ องก์ พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. ๒๔๖๗

เรื่องนี้ สมมุติว่าเกิดขึ้นในภารตวรรษในโบราณสมัยสุเทษณ์เทพบุตรหลงรักเทพธิดามัทนา แต่นางไม่รักตอบ สุเทษณ์จึงสาปเทพธิดามัทนาให้ไปเกิดในเมืองมนุษย์เป็นต้นกุหลาบกลายร่างเป็นมนุษย์ได้ตลอดไป ถ้านางได้รับความทุกข์ให้อ้อนวอนขอโทษสุเทษณ์ มัทนาลงมาเกิดเป็นต้นกุหลาบอยู่กลางป่า พระกาละทรรลินดาบสได้นำไปปลูกไว้ข้างศาลา บำรุงรักษาดังธิดา ในวันเพ็ญต้นกุหลาบก็กลายร่างเป็นนางงาม ท้าวชัยเสนพระราชาแห่งกรุงหัสตินาปุระเสด็จประพาสป่าได้พบนางมัทนา

ทรงเสน่หาในตัวนาง พระนางจัณฑี พระมเหสีท้าวชัยเสนทรงขอกองทัพพระบิดาคือท้าวมคธยกกองทัพมาล้อมเมือง ท้าวชัยเสนทรงเตรียมการป้องกันบ้านเมือง และทรงมอบให้ศุภางค์คนสนิทคอยระวังรักษานางมัทนา พระนางจัณฑีก็ใส่ไคล้ว่านางมัทนาเป็นชู้กับศุภางค์ ท้าวชัยเสนทรงขัดเคือง รับสั่งให้ประหารชีวิตคนทั้งสอง เพชฌฆาตก็ปล่อยนางมัทนากลับไปอยู่กับพระกาละทรรสิน กองทัพพระชัยเสนมีชัย ท้าวมคธตกเป็นเชลย ท้าวชัยเสนได้ทราบความชั่วของนางจัณฑี จึงรับสั่งให้ขับไล่ออกจากเมือง พระองค์เสด็จออกตามมัทนา ฝ่ายมัทนาได้บวงสรวงขอพรสุเทษณ์ให้นางได้คืนดีกับพระสามี สุเทษณ์ได้อ้อนวอนขอความรักมัทนาอีก แต่มัทนาไม่ใยดี จึงสาปให้นางเป็นต้นกุหลาบตลอดกาล แต่ท้าวชัยเสนเสด็จตามมาพบมัทนากลายเป็นต้นกุหลาบ จึงโปรดให้นำต้นกุหลาบแห่กลับไปวัง

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า ฯ ทรงปรารภในคำนำของหนังสือเล่มนี้ว่า "เรื่องละครนี้ความตั้งใจเดิมของข้าพเจ้าจะแต่งขึ้นเป็นแต่หนังสือ สำหรับ อ่าน อย่างที่กวีนิพนธ์เท่านั้น แต่ได้มีญาติมิตรขอให้จัดเล่นออกโรง" ในการเล่นละครเรื่องนี้ทรงกำหนดให้ตัวละครพูดบทของตนเป็นคำฉันท์ มิใช่ร้องบทนั้นตามแบบละครดึกดำบรรพ์ พระราชนิพนธ์เรื่องนี้นับเป็นวรรณกรรมอันมีค่ายิ่งของชาติไทย ถ้อยคำไพเราะจับใจ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๗ วรรณคดีสโมสรได้ประกาศว่าพระราชนิพนธ์บทละครพูดคำฉันท์เรื่องมัทนพาธาเป็นวรรณคดีชั้นเอกของชาติไทย เพราะทรงดำริใช้คำฉันท์เป็นบทละครพูดอันเป็นของแปลกและแต่งได้ยาก ไม่เคยมีกวีคนใดมีความสามารถเสมอด้วยพระองค์ ในการวางเค้าโครงเรื่องได้ทรงใช้พระวิจารณญาณอย่างรอบคอบเช่นการตั้งชื่อเรื่อง และการกำหนดลักษณะภูมิประเทศอันเป็นที่เกิดของเรื่อง ถูกต้องตามยุคแห่งภารตวรรษ

พระราชนิพนธ์บทละครพูดคำกลอนเรื่อง พระร่วง

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า ฯ ทรงดัดแปลงแก้ไขจากพระราชนิพนธ์เรื่องพระร่วง ซึ่งได้ทรงพระราชนิพนธ์ไว้เดิม

นายคงเคราพ่อเมืองละโว้ซึ่งเป็นนายกองส่วยน้ำมีบุตรชายชื่อนายร่วง เมื่อนายคงเคราตายนายร่วงได้แทนที่ พระยาพันธุมสุริยวงศ์ พระเจ้าแผ่นดินขอมให้นักคุ้มมาทวงส่วยน้ำ พระร่วงคิดกระออมใส่น้ำได้มอบให้นักคุ้มนำไปถวายพระเจ้าพันธุมสุริยวงศ์ พระเจ้าพันธุมสุริยวงศ์เกรงว่าพระร่วงจะเป็นเสี้ยนหนามต่อไป จึงใช้ให้พระยาเดโชยกทัพมาจับตัวพระร่วง พระร่วงหนีไปบวชเป็นภิกษุอยู่สุโขทัย พระยาเดโชปลอมตัวเป็นคนไทยไปจับตัวพระร่วง ไปพบพระร่วงที่วัดแต่ไม่รู้จัก พระร่วงจึงให้โยมวัดออกมาจับตัวพระยาเดโช ประจวบกับเวลานั้นเจ้าเมืองสุโขทัยสิ้นพระชนม์ตำแหน่งเจ้าเมืองว่างอยู่ ราษฎรสุโขทัยเห็นว่าพระร่วงเป็นผู้มีสติปัญญา จึงเชิญขึ้นครองกรุงสุโขทัย ทรงพระนามว่าพระเจ้าศรีอินทราทิตย์

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า ฯ ได้ทรงแก้ไขดัดแปลงบทละครร้องเรื่องพระร่วงเป็นบทละครพูดคำกลอนเพื่อให้สมาชิกเสือป่ารักษาดินแดนแสดงละคร ได้ทรงประดิษฐ์เครื่องแต่งตัวละครดำเนินตามหลักที่มีอยู่ในศิลาจารึกลายต่าง ๆ ที่กรุงสุโขทัยและนครธม เพื่อให้ทราบเค้าว่าคนสมัยพระร่วงแต่งกายกันอย่างไร พระราชนิพนธ์เรื่องนี้ทรงมุ่งหมายจะให้เป็นประโยชน์แก่นักศึกษาโบราณคดีและประวัติศาสตร์ ดังจะเห็นได้จากพระราชนิพนธ์คำนำตอนหนึ่งคือ "อนึ่งสำหรับผู้ที่พอใจศึกษาทางโบราณคดีและพงศาวดาร ข้าพเจ้าได้นำคำสันนิษฐานของข้าพเจ้าเรื่องตำนานพระร่วงมาลงไว้ในที่นี้ด้วย" เรื่องพระร่วงมีกล่าวในพงศาวดารเหนือแต่มีปาฏิหาริย์มากเกินไป พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า ฯ ทรงเข้าใจว่าเนื้อเรื่องแท้คงมีจริง

พระราชนิพนธ์บทละครพูดสลับลำเรื่อง วิวาห์พระสมุทร

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ทรงพระราชนิพนธ์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๑

ณ เกาะแห่งหนึ่งมีนามว่าอัลฟะเบตา ประชาชนเป็นเชื้อชาติกรีก มีชายหนุ่มคนหนึ่งชื่อคอนสตันติโน้ส มีความรักเจ้าหญิงอันโดรเมดาธิดาของท้าวเมดัสเจ้าผู้ครองเกาะนั้น แต่เจ้าหญิงไม่รักคอนสตันติโน้ส เพราะรักเจ้าชายอันเดรผู้เป็นเจ้าต่างนคร บังเอิญเวลานั้นมีเรือรบอังกฤษลำหนึ่งมาอยู่ที่ท่าแห่งเกาะนั้น มีจีนคนหนึ่งเป็นคนใช้ของผู้บังคับการเรือขึ้นมาเที่ยวบนบก พลเมืองไม่รู้จักเห็นมีหางที่หัวผิดคนธรรมดาสามัญ จึงเล่าลือกันไปว่าราษฎรชาวเกาะจะได้รับความเดือดร้อนเพราะมีผีทะเลขึ้นมาบนเกาะ คอนสตันติโน้สกับสหายคบคิดกับนักบวช นักบวชทูลเจ้าผู้ครองนครให้ทำพิธีวิวาห์พระสมุทรตามประเพณีที่เคยทำมาทุกร้อยปี ตามพิธีนั้นคือให้เจ้าหญิงประทับอยู่บนเก้าอี้ที่ชายทะเล พอน้ำขึ้นมาก็พาเอาตัวเจ้าหญิงไป แต่ถ้ารอดตายได้ก็แต่งงานกับใครไม่ได้ เว้นแต่พระสมุทรจะจัดผู้หนึ่งผู้ใดที่เป็นญาติสนิทมาแทนตัว นายนาวาเอกเอดเวิดไลออนผู้บังคับการเรือได้ช่วยเหลือเจ้าหญิงอันโดรเมดาคัดค้านว่าพิธีนี้ควรทำเพียงเป็นเคล็ด นักบวชไม่ยอม ผู้บังคับการเรือจึงประกาศว่า เขาเป็นผู้มีอำนาจ ในมหาสมุทร จึงเป็นผู้แทนของพระสมุทร เพราะเขาได้รับเจ้าชายอันเดรเข้าเป็นนายทหารเรือพิเศษแล้วไม่มีผู้ใดคัดค้าน การจึงเป็นไปตามนี้

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงแต่งบทละครเรื่องนี้ขึ้นให้คณะเสือป่า กองเสนาหลวงรักษาพระองค์ แสดงเพื่อเก็บเงินบำรุงราชนาวีสมาคมแห่งกรุงสยาม เมื่อวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๖๑ ณ พระราชวังสนามจันทร์ การนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ไม่แพ้ฝรั่ง มีฝรั่งส่วนมากยกย่องพระราชนิพนธ์ของพระองค์ท่านทั้งภาษาไทยและต่างประเทศ เช่น ดอกเตอร์ ทอ วันลีย์ ได้ขอ

พระราชทานพระบรมราชานุญาตแปลงบทละครพูดสลับรำเรื่องวิวาห์พระสมุทรเป็นภาษาอังกฤษ และได้ออกแสดงที่โรงละครหลวงมิลกวัน

พระราชนิพนธ์บทละครพูดเรื่อง มหาตมะ

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า ฯ ทรงดัดแปลงแก้ไขใหม่เพื่อให้เข้ากับสมัย ส่งเสริมการเรี่ยไรสร้างเรือรบเป็นพระราชนิพนธ์ขนาด ๓ ชุด

นายสนเศรษฐีเป็นคนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน คือ เอารัดเอาเปรียบคนจนอยู่เสมอ นายสนเป็นปฏิปักษ์ต่อการเรี่ยไรสร้างเรือรบ นายสนหลับและฝันเห็นมหาตมะ มหาตมะได้พานายสนไปพบกับเหตุการณ์ต่าง ๆ เพื่อจะทรมานนายสนให้ละนิสัยเดิม แสดงให้เห็นว่าเมื่อข้าศึกยกมารุกราน นายสนก็เป็นคน ๆ หนึ่งที่หนีไม่พ้นไปจากความเดือดร้อน นายสนถูกข้าศึกจับตัวได้ ข้าศึกเยาะเย้ยนายสนว่า เพราะการกระทำของนายสนที่ขัดแย้งกับการสร้างกำลังของชาติจึงช่วยให้ข้าศึกมีชัยชนะโดยง่าย นายสนเสียใจรู้สึกผิดชอบกับมหาตมะ ๆ เห็นนายสนกลับตัวเป็นคนดีได้แล้วจึงหายไป นายสนตื่นขึ้นพอดีเกิดเพลิงไหม้ใกล้ ๆ บ้าน นายสนได้ช่วยเหลือชาวบ้านเต็มความสามารถ ภรรยานายสนประหลาดใจที่เห็นสามีกลับกลายเป็นผู้มีน้ำใจงาม นายสนจึงเล่าความฝันให้ฟัง และส่งเงินไปสบทบทุนสร้างเรือรบ

พระราชนิพนธ์บทละครพูดเรื่อง กลแตก

ละครพูด ๔ องก์ของท่านศรีอยุธยา ทรงแต่งเสร็จเมื่อวันที่ ๑๔ กันยายน พ.ศ. ๒๔๖๒

พระวิสูตรพาณิช มีลูกสาวชื่อดารา รักใคร่อยู่กับหลวงสิทธิศุภการ ราชการส่งหลวงสิทธิศุภการออกไปศึกษาต่อที่ยุโรป ดาราก็ถูกบังคับให้แต่งงานกับหลวงวิศาลวัฒนากร หลวงวิศาล วัฒนากร มีนิสัยเจ้าชู้และไม่เอาใจใส่ภรรยา หลวงสิทธิศุภการ

กลับจากยุโรป ขณะที่ดารากำลังเดือดร้อนจึงทำให้หลวงสิทธิศุภการและดาราสนิทสนมกัน ในงานฤดูหนาว หลวงวิศาลวัฒนากร ได้แสดงกิริยาหยาบคายและดูถูกภรรยา ดาราจึงตัดสินใจแยกทางเดินกับหลวงวิศาลวัฒนากร หลวงสิทธิศุภการได้พาดาราไปบ้านพระเทพราชเสวีเห็นว่าไม่ควรให้ดาราอยู่บ้านหลวงสิทธิศุภการต่อไป จึงพาดาราไปฝากไว้ที่บ้านป้าของพระเทพราชเสวี หลวงวิศาลฯ ต้องการแต่งงานกับพิมพาเพราะหวังทรัพย์สมบัติจึงหาเหตุอย่ากับภรรยา หลวงวิศาลฯ ฟ้องพระเทพราชเสวีและดาราในกรณีชู้ แต่คดีไม่มีหลักฐานศาลจึงยกฟ้อง หลวงวิศาลฯ จึงหย่าขาดจากดาราและขอแต่งงานกับพิมพา แต่พิมพาปฏิเสธเพราะรักอยู่กับพระเทพราชเสวี

คณะละคร "ศรีอยุธยา" ได้แสดงละครพระราชนิพนธ์เรื่องกลแตกเป็นครั้งแรกเพื่อเก็บเงินช่วยซื้อปืนให้เสือป่า เมื่อวันที่ ๒๔ – ๒๕ – ๒๖ และ ๒๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๖๒ เนื้อเรื่องตลอดจนแบบฉาก พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงดำริเองทั้งนั้น ทั้งได้ทรงแสดงบทของพระเทพราชเสวี

พระราชนิพนธ์บทละครพูดเรื่อง เสียสละ

ละครพูด ๔ องก์ของศรีอยุธยา ทรงพระราชนิพนธ์ที่หาดเจ้าสำราญ จังหวัดเพชรบุรี ณ วันพฤหัสบดีที่ ๒๘ เมษายน พ.ศ. ๒๔๖๔ และสำเร็จบริบูรณ์เมื่อวันเสาร์ที่ ๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๖๔

นายพันโทพระรามพลภัทร ผู้บังคับการกรมทหารบกที่ ๒๒ เป็นผู้มีฐานะดีและมีความประพฤติดี พระรามพลภัทร มีความรักนางสาวศรีบุตรีพระยาวิเศษวรวิสัย น.ส. ศรี และ บิดามารดาก็พอใจพระรามฯ แต่พระรามฯ มีความรู้สึกว่าตนไม่คู่ควรกับนางสาวศรี เพราะมีอายุสูงกว่ามาก เมื่อทราบว่า ร.ท. เทพโยธิน นายทหารใต้บังคับบัญชารักนางสาวศรี พระรามฯ ปรารถนาจะให้นางสาวศรีมีความสุข ได้แต่งงาน

กับชายที่มีวัยรุ่นราวคราวเดียวกัน พระราม ฯ ได้ช่วยปลดเปลื้องหนี้สินของ ร.ท. เทพ และแสดงให้นางสาวศรีเข้าใจผิดว่าพระราม ฯ จะแต่งงานกับพี่สาว ร.ท. เทพ เมื่อเกิดสงคราม พระราม ฯ ได้ปฏิบัติหน้าที่ผู้บังคับบัญชาที่ดี ขณะปฏิบัติราชการต่อสู้กับข้าศึกได้รับบาดเจ็บสาหัส พระราม ฯ จึงได้ทำพินัยกรรมมอบสมบัติให้นางสาวศรีเพื่อเป็นพยานของความรัก ร.ท. เทพ จึงทราบว่าพระราม ฯ รักนางสาวศรี พระราม ฯ ได้รับการรักษามีอาการดีขึ้นเป็นลำดับ พันตรีหลวงศุภศรเสนี เพื่อนรักของพระราม ฯ สืบรู้ว่านางสาวศรีสมัครมาเป็นนางพยาบาล จึงจัดการให้นางสาวศรีได้มาพยาบาลพระราม ฯ นางสาวศรีได้มาพยาบาลพระราม ฯ และได้พบกันทำความเข้าใจกันได้

พระราชนิพนธ์บทละครพูดเรื่อง หาโล่ห์

ละครพูด ๔ องก์ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระราชนิพนธ์ไว้ และแก้ไขของเดิมให้ดียิ่งขึ้น เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๘

เนื้อเรื่อง เป็นเรื่องของหญิงม่ายชื่อลำอาง มีความรักอยู่กับหลวงจำนงแนกอัตถ์ แต่ไม่ต้องการจะเปิดเผยความจริง เฉลาจึงจัดการให้หลวงจำนง ฯ สัญญาว่าจะเลิกเกี่ยวข้องกับนางลำอาง หลวงจำนง ฯ อิดเอื้อน เฉลาจึงหนีไปอาศัยอยู่กับเพื่อน หลวงจำนง ฯ ได้พยายามตามจนพบและให้คำมั่นสัญญาว่าจะเลิกเกี่ยวข้องกับแม่ลำอาง เฉลาจึงยอมกลับมาอยู่กับสามี หลวงจำนง ฯ ไปหานางลำอางที่บ้าน เฉลาได้ตามไปและให้หลวงจำนง ฯ เลือกระหว่างเธอกับแม่ลำอาง หลวงจำนงตัดสินใจเลือกเอาภรรยา แม่ลำอางโกรธแค้นแสดงกิริยาหยาบคาย เจ้าคุณบิดาของสามีเก่านางลำอางได้ทราบความประพฤติชั่วของลูกสะใภ้ จึงไล่แม่ลำอางออกจากบ้าน หลวงไพรัช ฯ ซึ่งมีความรักแม่ลำอางอยู่ก่อนก็รับอุปการะแม่ลำอางต่อไป

พระราชนิพนธ์บทละครพูดเรื่อง บ่วงมาร

ละครพูด ๔ ชุดของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงแต่งเสร็จเมื่อวันที่ ๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๕๘

พระพิมลเมธี ต้องการจะช่วยหญิงที่มีความประพฤติชั่วให้กลับเป็นคนดี ด้วยการรับเลี้ยงเป็นภรรยา พระพิมลได้รับแม่สลับเข้ามาอยู่ในบ้าน หลวงยงยุธาชิต รักใคร่ลูกสาวพระพิมลเมธี ชื่อสังวาล แต่นางสลับได้บอกว่าหลวงยงยุธาชิตเคยเป็นสามีของนางมาก่อน และมีนิสัยเลวทรามจนหล่อนไม่สามารถจะทนอยู่ด้วยได้ พระพิมล ฯ จึงรังเกียจหลวงยงยุธาชิต ต่อมานางสลับไม่สามารถจะทิ้งนิสัยแต่เดิมได้ ประพฤตินอกใจพระพิมลเมธี สังวาลได้ทราบเรื่องและบอกให้บิดาทราบ แต่พระพิมล ฯ ไม่เชื่อ สังวาลจึงหนีไปอยู่บ้านญาติ หลวงยงยุธาชิตรู้ข่าวว่านางสลับจะหนีตามชู้ จึงมาขัดขวางเพื่อป้องกันเกียรติยศของพระพิมล ฯ นางสลับได้ใส่ร้ายหลวงยงยุธาชิต พระพิมล ฯ จึงไล่หลวงยงยุธาชิตออกจากบ้าน และในคืนนั้นเองนางสลับได้หนีไปกับชู้และเขียนจดหมายมาสารภาพผิด พระพิมล ฯ จึงรู้สึกตัวและเห็นความดีของหลวงยงยุธาชิต เต็มใจให้แต่งงานกับลูกสาว

พระราชนิพนธ์บทละครพูดเรื่อง หมายน้ำบ่อหน้า

พระราชนิพนธ์บทละครพูดขนาดยาว ๔ องก์ ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า ฯ

หลวงภักดีดำรงศักดิ์ ประจบประแจงนายจนเกือบจะได้ดี หลวงภักดีพยายามปิดบังว่าตนมีภรรยาแล้ว หวังว่าจะได้แต่งงานกับหลานสาวของนาย คือ พระยาประดิษฐราชการ ในที่สุดความลับของหลวงภักดี ฯ ก็ฉาวขึ้น หลวงภักดี ฯ จึงพาลไล่

ภรรยาออกจากบ้าน และหาอุบายกีดขวางความรักของ ร.อ. แก้ว กุสุมรัตน์และนางสาวมาลี สุทธสิริ จ้างหญิงแพศยาให้ไปแสดงตัวว่าเป็นภรรยาของ ร.อ. แก้ว เป็นเหตุให้นางสาวมาลีเข้าใจผิด หลวงภักดีฯ ได้โอกาสจึงขอแต่งงานกับมาลี แต่มาลีปฏิเสธ ขุนประจงจัดอักษรคู่รักของบุตรพระยาประดิษฐราชการพยายามพิสูจน์ จนได้ความจริงว่าเรื่องราวทั้งหมดเป็นอุบายของหลวงภักดีฯ หลวงภักดีฯ ถูกจับฐานเป็นนายประกันคดีฉ้อโกง ร.อ. แก้ว และนางสาวมาลีก็คืนดีกันดังเดิม

พระราชนิพนธ์บทละครพูดชวนหัวเรื่อง น้อย อินทเสน

ละครพูด ๓ องก์ ของพระขรรค์เพ็ชร พิมพ์ที่โรงพิมพ์โสภณพิพัฒนากร

หลวงราชภักดิจารัญต้องการแต่งงานกับนางสาวมาลัย ลูกสาวหลวงวรเวสวิสิฐและนางมะลิเศรษฐี แต่นางมะลิเป็นคนเจ้ายศ ต้องการให้ลูกสาวแต่งงานกับผู้มีเชื้อพระวงศ์ หลวงราชภักดิจารัญคบคิดพระสมานบริกร ลวงหลวงวรเวสวิสิฐและภรรยา พระสมาน ฯ ให้เสมียนชื่อน้อย อินทเสน ปลอมเป็นเจ้าราชบุตรเมืองเชียงรายไปติดต่อกับครอบครัวหลวงวรเวสวิสิฐจนรักใคร่กับ น.ส. มาไลย บิดามารดาก็พอใจให้ลูกสาวแต่งงานกับเจ้าราชบุตร หลวงราชภักดิจารัญหมดหวังที่จะได้แต่งงานกับ น.ส. มาไลย เพราะหล่อนรักน้อย อินทเสน ก็เปิดเผยว่า น้อย อินทเสน เป็นเจ้าปลอม นางมะลิโกรธแค้นมาก ไล่น้อย อินทเสน ออกจากบ้าน พอดีข้าหลวงประจำจังหวัดเชียงรายมาที่บ้านหลวงวรเวสวิสิฐและบอกความจริงว่า น้อย อินทเสน คือเจ้าราชบุตรเชียงราย เจ้าราชบุตรแห่งเชียงรายตกลงใจจะแต่งงานกับ น.ส. มาไลย เรื่องนี้เป็นการวิจารณ์สังคม เยาะผู้หญิงผู้ดีที่เห่อยศ

พระราชนิพนธ์บทละครพูดเรื่อง หนังสือ

ของท่านศรีอยุธยา เป็นละครพูด ๓ องก์ พิมพ์ที่โรงพิมพ์โสภณพิพัฒนากร

พระศุภสาส์นโศภิต มีภรรยาสาวชื่อสุกัญญา พระศุภสาส์นโสภิต หมกหมุ่นกับราชการมิได้คำนึงถึงความสุขส่วนตัว นายประเสริฐ สุภางค์ จึงฉวยโอกาสสนิทสนมกับสุกัญญา บิดามารดาของสุกัญญาได้ทราบว่านายประเสริฐมีนิสัยชั่วเป็นภัยแก่ชื่อเสียงของสตรี จึงออกอุบายพาครอบครัวไปพักผ่อนที่บ้านเก่าชัยบุรี เพื่อตัดการติดต่อระหว่างนายประเสริฐกับลูกสาว นายประเสริฐได้โอกาสแสดงความรักต่อสุกัญญา และให้สัญญาจะให้หนังสือเป็นพยานของความรัก นายประเสริฐได้ชวนนายสุอนไปยิงเสือ แต่กลับวิ่งหนีเสือกลับมา เสือไล่ตามมาถึงบ้าน พระศุภสาส์นโสภิตได้เสี่ยงภัยออกจากบ้านเพื่อไปขอกำลังทางจังหวัดมาช่วย ได้ต่อสู้กับเสือและฆ่าเสือตายสุกัญญาได้เห็นความชั่วของนายประเสริฐ และรู้สึกชื่นชมยินดีคุณธรรมของสามี

พระราชนิพนธ์บทละครพูดเรื่อง ความดีมีชัย

ละครพูด 3 องก์ ของพระขรรค์เพ็ชร ทรงพระราชนิพนธ์เมื่อ ร.ศ. ๑๒๗

เนื้อเรื่อง กล่าวถึงเหตุการณ์ใน ร.ร. นายร้อยชั้นมัธยม ปรากฏว่าความลับทางราชการทหารรั่วไปจากโรงเรียนนี้ นายทหารสงสัยนักเรียนนายร้อยสวัสดิ์ กองโรงเรียนนายร้อยกำหนดเดินทางไปซ้อมรบที่มณฑลหัสดินบุรี พระยากำแหงรณรงค์ผู้บัญชาการกองพลมณฑลหัสดินบุรี ได้เชิญคุณพระพิพัฒนากรบิดาของหญิงคนรักของนักเรียนนายร้อยสวัสดิ์ไปชมการซ้อมรบ พระยาพิพัฒนากร พาครอบครัวไปด้วย คืนวันหนึ่งมีคนร้ายลอบเข้ามาสืบราชการลับในกองทหาร และยิงนายทหารผู้หนึ่งบาดเจ็บ

คนร้ายหนีรอดไปได้ นายสวัสดิ์กลับมาผิดเวลาและมิได้ไปหาพระพิพัธ ฯ ตามที่ขออนุญาตไว้ นายสวัสดิ์ไม่ยอมบอกว่าได้ไปไหนกับใคร ผู้บัญชาการจึงขังนายสวัสดิ์ฐานสงสัย หลวงกำจัดทุรชนปลัดกรมแผนกสอดแนม ได้สืบสวนคดีปรากฏว่านายสวัสดิ์มิใช่คนร้าย น.ส. สายหยุดได้มาบอกความจริงแก่ผู้บัญชาการว่า ขณะที่เกิดเหตุ นายสวัสดิ์ได้ไปพายเรือเล่นอยู่กับหล่อน ตำรวจจับคนร้ายได้พร้อมกับหลักฐาน

พระราชประสงค์ ในการที่ทรงพระราชนิพนธ์บทละครเรื่องนี้ เพื่อพระราชทานนักเรียนนายร้อยชั้นมัธยมเล่นเมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ร.ศ. ๑๒๗ เป็นครั้งแรกในการฉลองธงชัยเฉลิมพลที่ได้รับพระราชทานใหม่ในงานรัชมงคลาภิเษก

พระราชนิพนธ์บทละครพูดเรื่อง ฉวยอำนาจ

ละครองก์เดียวของศรีอยุธยา พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชนิพนธ์บทละครเรื่องนี้เพื่อให้เสือป่าเล่น ณ ค่ายบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ออกโรงครั้งแรกเมื่อวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๖๖

เป็นเรื่องวิจารณ์การเมือง การปกครองระบอบสาธารณรัฐ และราชาธิปไตย ประเทศ สมมุติแห่งหนึ่ง ชื่อคอโรเนีย อำนาจการเมืองตกอยู่กับพวกมั่งมี ราษฎรได้รับความเดือดร้อน คณะกู้ชาติคณะหนึ่งประชุมปรึกษากัน เพื่อจะแก้ไขระบอบการปกครอง ฝ่ายหนึ่งมีเซโนเบียเป็นคนสำคัญต้องการการปกครองระบอบสาธารณรัฐ อีกฝ่ายหนึ่งติสสิโย สภานายกเห็นว่าความเดือดร้อนของราษฎรเนื่องมาจากการบริหารงานของคณะเสนาบดี เพราะฉะนั้นควรเปลี่ยนคณะรัฐบาลใหม่ แต่ไม่ควรคิดล้มล้าง

พระเจ้าแผ่นดิน พระเจ้าวิคตอร์ที่ ๖ ราชาแห่งคอโรเนียทรงปลอมพระองค์เข้ามาร่วมประชุมด้วย และทรงแถลงว่ากิจการต่าง ๆ อยู่ในอำนาจของเสนาบดีทั้งสิ้น เมื่อพระเจ้าแผ่นดินไม่ทรงเห็นชอบด้วย เสนาบดีก็อัญเชิญออกจากตำแหน่ง คณะเสนาบดีได้สั่งทหารมาจับคณะกู้ชาติคอโรเนีย พระเจ้าวิคตอร์ได้ทรงช่วยเหลือคณะกู้ชาติ แสดงพระองค์แก่พวกทหาร บรรดาพวกทหารที่มาจับคณะกู้ชาติจึงกลับเข้าด้วยคณะกู้ชาติคอโรเนีย เพื่อปราบปรามศัตรู และอัญเชิญพระเจ้าวิคตอร์ขึ้นครองราชดังเดิม

จะเห็นพระราชประสงค์ที่ทรงพระราชนิพนธ์เรื่องนี้ได้ คือ ทรงต้องการจะให้แนวความคิดความเห็นในเรื่องระบอบการปกครองแก่ชาวไทย การปกครองแบบหนึ่งย่อมเหมาะสำหรับประเทศหนึ่ง ทรงยกตัวอย่างการปกครองของประเทศอังกฤษและประเทศสหรัฐอเมริกาและได้ทรงชี้แจงว่า "อังกฤษเคยเป็นรีปับลิคครั้งหนึ่งแล้ว เห็นว่าไม่เหมาะจึงกลับเป็นราชาธิปไตยอีก ส่วนอเมริกานั้นชนชาติอังกฤษได้ประดิษฐ์ขึ้นเป็นรูปรีปับลิคแต่แรกตั้งขึ้นเป็นอิสระประเทศจึงคงยืนมาได้" พระราชนิพนธ์เรื่องนี้แสดงถึงพระปรีชาญาณอันเฉลียวฉลาดของพระองค์ท่านในเรื่องปัญหาการปกครอง ได้พระราชทานแนวความคิดเห็นไว้อย่างลึกซึ้งว่า ความร่มเย็นเป็นสุขหรือความเดือดร้อนของราษฎรย่อมเกิดขึ้น เพราะการบริหารงานของคณะรัฐบาล การที่จะคิดแก้ไขการปกครองประเทศจึงควรจะพิจารณาแก้ไขเปลี่ยนแปลงคณะรัฐบาลผู้ถืออำนาจ ล้นเกล้าฯ รัชกาลที่ ๖ ทรงเข้าใจลึกซึ้งถึงจิตใจพลเมืองที่เคยมีพระเจ้าแผ่นดินเป็นประมุข ดังจะเห็นได้จากพระราชนิพนธ์ตอนหนึ่งในบทละครเรื่องนี้ คือ "ถ้าไม่เปลี่ยนตัวผู้ถืออำนาจแท้จริงละก็การเปลี่ยนเพียงหัวหน้าของชาติจะมีประโยชน์อะไร พระราชาเป็นผู้ที่ควรเคารพนับถือมาหลายชั่วคนแล้ว จะทำลายความรู้สึกฝังในใจเช่นนั้นมิใช่ง่าย

พระราชนิพนธ์บทละครพูดเรื่อง ผู้ร้ายแผลง

พระราชนิพนธ์บทละครพูดชุดเดียวของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

เป็นเรื่องตำหนิข้าราชการผู้ใหญ่ที่มัวเมาในการพนัน พระยาอารักษ์ราชการตกเป็นเหยื่อของการพนัน จึงคิดอุบายให้น้องสาวล่อพระพิศิษฏเสวีแต่ไร้ผล พระพิศิษฏเสวีรู้เท่าทัน พระยาอารักษ์หมดหนทาง จึงคิดอุบายยักยอกเงินหลวง แกล้งทำเป็นถูกโจรกรรม พระพิศิษฏเสวีและพระยาวิเชียรโยธิน ได้ช่วยกันสืบสวนร่องรอยผู้ร้าย คำให้การของพระยาอารักษ์, ภรรยา และคนใช้ เป็นที่น่าสงสัยไม่มีเหตุผลควรจะเชื่อถือได้ พระพิศิษฏเสวีและพระยาวิเชียรฯ จึงรู้ว่าเป็นอุบายของพระยาอารักษ์คิดจะยักยอกเงินหลวง ได้ค้นพบเงินที่พระยาอารักษ์บอกว่าหาย พระยาอารักษ์จึงต้องยอมจำนนต่อเหตุผล ยอมรับว่าเป็นอุบายของตน

พระราชนิพนธ์บทละครพูดเรื่อง โพงพาง

ละครชุดเดียวของศรีอยุธยา ทรงพระราชนิพนธ์เมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๕๘ ลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์สมุทรสาร ประจำเดือน พฤษภาคม เล่มที่ ๑๗ พ.ศ. ๒๔๕๙

เนื้อเรื่องกล่าวถึงเหตุการณ์วันหนึ่งในเรือรบพระนเรศวร ซึ่งมีนายพลโทพระยาสมุทรโยธินผู้บังคับการเรือ พระวิสูตรพาณิช ได้พยายามหาอุบายสืบความลับของราชการทหารเรือ พระยาสมุทรโยธินทำอุบายลวงพระวิสูตรพาณิช ซึ่งเปรียบเหมือนทำโพงพางให้ปลาเข้ารอด คือจัดการเลี้ยงอาหารในเรือรบ และเชิญพระวิสูตรฯ มาในงานนี้ พระวิสูตรฯ แอบซ่อนอยู่ในห้องที่เรือเอกหลวงเชี่ยวชลธาร และคุณหญิงสมุทรโยธินเข้ามาสนทนากันสองต่อสอง พระวิสูตรได้โอกาสจึงบังคับให้หลวงเชี่ยวฯ ส่งกุญแจโต๊ะเก็บเอกสารของพระยาสมุทรโยธิน มิฉะนั้นจะนำเรื่องที่หลวงเชี่ยวฯ และ

คุณหญิงมาสนทนาลำพังสองต่อสองพ้องพระยาสมุทร ฯ หลวงเชี่ยว ฯ ไม่ยอมทำลายความลับของชาติ แม้จะรู้ตัวว่าตนอยู่ในฐานะเสียเปรียบ พระยาสมุทร ฯ เข้ามา พระวิสูตร ฯ จึงปรักปรำหลวงเชี่ยว ฯ พระยาสมุทร ฯ แกล้งทำเป็นโกรธหลวงเชี่ยว ฯ พระวิสูตร ฯ ไม่ระแวงสงสัย ได้งัดลิ้นชักโต๊ะขโมยเอกสาร พระยาสมุทร ฯ จึงสั่งทหารให้จับพระวิสูตร ฯ และผู้ร่วมคิด ปรากฏว่านอกจากจะคิดขายความลับของชาติแล้วยังวางแผนการณ์ทำลายเรือรบพระนเรศวรอีกด้วย พระยาสมุทร ฯ ได้ยก น.ส. สายหยุดบุตรสาวให้นายเรือเอกหลวงเชี่ยวชลธารเป็นรางวัล

พระราชนิพนธ์บทละครพูดเรื่อง จัดการรับเสด็จ

พระราชนิพนธ์บทละครพูดชุดเดียว พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชนิพนธ์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๖

เนื้อเรื่องเป็นเรื่องขบขันเยาะพวกที่ตื่นเจ้านายจนเกินควร พระยาศรีบุรีรมย์ผู้ว่าราชการเมืองศรีภิรมย์ ได้รับโทรเลขว่า เจ้านายพระองค์หนึ่งจะเสด็จมา จึงเตรียมการรับเสด็จเป็นงานใหญ่ พระยาศรีบุรีรมย์ตื่นเต้นในการรับเสด็จครั้งนี้มาก เมื่อถึงกำหนดเวลาเสด็จปรากฏว่าโทรเลขที่ได้รับเป็นโทรเลขปลอม

พระราชนิพนธ์บทละครพูดเรื่อง แก้แค้น

ละครพูดชุดเดียว พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเรียบเรียงแล้วเสร็จเมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๕๗

พระประเสริฐไมตรีและพระวิเศษสัญจการ เป็นเพื่อนรักสนิทสนมกันมาก

พระประเสริฐไมตรีเดินทางไปรับราชการต่างประเทศ ฝากให้เพื่อนดูแลทุกข์สุขของหญิงคนรักด้วย พระวิเศษฯ ได้แต่งงานกับคู่รักของพระประเสริฐฯ พระประเสริฐฯ กลับมาจึงคิดแก้แค้น ได้มาที่บ้านของพระวิเศษสัญจการ บังคับให้พระวิเศษฯ กินยาพิษ พระวิเศษฯ ตกใจมาก แต่ต้องยอมทำตาม พอดีพระประเสริฐฯ ได้ยินเสียงภรรยาของพระวิเศษฯ กำลังเกรี้ยวกราดใช้วาจาหยาบคายต่อคนใช้ พระประเสริฐฯ จึงได้สติและยินดีที่พ้นจากการแต่งงานกับหญิงที่มีปากร้าย พระประเสริฐฯ บอกพระวิเศษฯ ว่าไม่มียาพิษดังที่บอก ต้องการเพียงให้พระวิเศษฯ ตกใจเท่านั้น

พระราชนิพนธ์บทละครพูดเรื่อง เห็นแก่ลูก

ละครพูดชุดเดียวของพระขรรค์เพ็ชรทรงแต่งเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๗

เป็นเรื่องแสดงธรรมชาติของความรักที่พ่อมีต่อลูก พระยาภักดีนฤนาถ ได้อุปถัมภ์นางสาวลออลูกสาวของเพื่อน ซึ่งต้องโทษจำคุก น.ส. ลออไม่ทราบประวัติของบิดา พระยาภักดีนฤนาถบอกเธอว่าบิดาถึงแก่กรรม นายล้ำเมื่อพ้นโทษแล้ว ก็คงประพฤติหากินทางทุจริตเหมือนเช่นเดิม ได้ทราบว่าลูกสาวมีฐานะดี ก็ตั้งใจจะมาแสดงตัวอาศัยลูกสาวเกื้อหนุน พระยาภักดีฯ บอก น.ส. ลออว่า นายล้ำเป็นผู้ที่คุ้นเคยกับบิดาของเธอ น.ส. ลออได้พูดถึงบิดาตามนึกคิดว่า คงจะเป็นผู้ที่ทรงคุณธรรมสูง ถ้าใครบอกหล่อนว่าบิดาหล่อนไม่ดีหล่อนจะไม่ยอมเชื่อ นายล้ำตื่นตันใจเมื่อเห็นลูกมีมารยาทสมกับเป็นผู้ได้รับการอบรมดีเกินคาดหมาย ความรักตามธรรมชาติของบิดาที่มีต่อบุตรทำให้นายล้ำกลับใจ และไม่แสดงตัวให้ลูกรู้ความจริง เพื่อป้องกันมิให้ลูกสาวต้องผิดหวังในเรื่องผู้ให้กำเนิด จบเรื่องอย่างจับใจ

พระราชนิพนธ์บทละครพูดเรื่อง หมิ่นประมาทศาล

ละครพูดองก์เดียวของศรีอยุธยา ทรงพระราชนิพนธ์ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๗ พิมพ์ที่โรงพิมพ์โสภณพิพัฒนากร

เรื่องนี้เป็นพระราชนิพนธ์บทละครสั้น ๆ มีตัวละครเพียง ๓ ตัว บรรยายเหตุการณ์สภาพของผู้พิพากษา เมื่อตกอยู่ในฐานะจำเลยของโจร หลวงพิทักษ์ธรรมนูญกิจมีคนรับใช้ชื่อสิน ซึ่งแอบหนีไปเล่นการพนันในตอนกลางคืน ขโมยชื่อนายบัว ได้ลอบเข้ามาในบ้าน บังคับหลวงพิทักษ์ธรรมนูญกิจ ให้ทำตามคำสั่งของตนทุกประการ และเก็บทรัพย์สินมีค่าไปได้สะดวก

พระราชนิพนธ์บทละครพูดเรื่อง ขนมสมกับน้ำยา

ละครพูดชุดเดียวของศรีอยุธยา พิมพ์ครั้งแรกในหนังสือดุสิตสมิต

หลวงพิชิตอัศดร เป็นชาวบ้านนอกมีภรรยาเป็นนางละคร หลวงพิชิต ฯ ยอมอยู่ใต้อำนาจภรรยาจนเป็นที่เย้ยหยันของเพื่อนฝูง หลวงภิรมย์ฤดีคุยอวดว่าภรรยาของตนอยู่ในถ้อยคำของสามีทุกอย่าง เพราะเป็นฝ่ายเสียเปรียบที่ตกเป็นภรรยาของตนก่อนแต่งงาน แม่สร้อยได้ยินสามีคุยอวดเพื่อนเช่นนั้นก็โกรธ ได้เกิดโต้เถียงกับสามีและบอกว่า ก่อนที่จะแต่งงานกับหลวงภิรมย์ นางก็เคยมีชู้รักมาก่อน นางภิรมย์ ฯ ขอหย่าขาดจากหลวงภิรมย์ ฯ หลวงภิรมย์ได้วิงวอนขอรับผิด นางภิรมย์ ฯ จึงกำชับสามีว่าจะต้องไม่คุยอวดเพื่อนอีก และบอกความจริงว่าชู้รักของนางก็คือหลวงภิรมย์ ฯ

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระราชประสงค์ในการนิพนธ์เรื่องนี้เพื่อลงในหนังสือพิมพ์ดุสิตสมิท มิได้มีพระราชประสงค์จะให้แสดงบนเวที

พระราชนิพนธ์บทละครพูดเรื่อง ไม่โกรธ

ทรงผูกเค้าโครงเรื่องสำหรับละครคิดพูดเอาเอง

หมื่นหาญมีลูกสาวชื่อสาย ถ้าชายใดจะสมัครเป็นลูกเขยของหมื่นหาญ ต้องยอมให้หมื่นหาญใช้ ๑ เดือน ถ้าทนได้โดยไม่โกรธตลอดเวลา ๑ เดือน จะยกลูกสาวให้ แต่ถ้าโกรธต้องตกเป็นทาสของหมื่นหาญ ทิดเพ็ชรยอมตกลงทำสัญญากับหมื่นหาญ หมื่นหาญพยายามแกล้งทิดเพ็ชรต่าง ๆ ทิดเพ็ชรก็แก้ลำได้ทุกครั้ง ครั้งสุดท้ายในงานเลี้ยงอาหารที่หลวงเมืองบิดาของทิดเพ็ชร ทิดเพ็ชรแอบใส่สลอดในอาหารของหมื่นหาญ ทำให้หมื่นหาญได้รับความอับอาย แสดงกิริยาโกรธแค้นทิดเพ็ชร เงื่อนไขของสัญญาก็สิ้นสุดลง ทิดเพ็ชรเป็นผู้มีชัยชนะ

พระราชนิพนธ์บทละครพูดเรื่อง ฟอกไม่ขาว

เนื้อเรื่องตรงข้ามกับเรื่องบ่วงมาร หลวงพรพาณิชกรรมได้เลี้ยงดูนางจำรัส หญิงที่เคยประพฤติชั่วเป็นภรรยาเพราะไม่รู้ประวัตินางจำรัส นางจำรัสต้องการจะกลับตัวเป็นคนดี สามีได้ทราบความประพฤติแต่หนหลังของนางจำรัส และระแวงสงสัยว่านางจำรัสจะประพฤติชั่วอีก จึงไล่ออกจากบ้าน นางจำรัสเห็นว่าความประพฤติชั่วที่แล้ว ๆ มาของตนไม่อาจจะลบล้างได้จึงตัดสินใจฆ่าตัวตาย

พระราชนิพนธ์บทละครพูดเรื่อง เจ้าข้าสารวัตร

พระราชนิพนธ์บทละครพูดชุดเดียวอย่างตลกของศรีอยุธยา

นายพันโทพระพิทักษ์ยุทธวินัย ผู้บังคับการทหารบกออกคำสั่งห้ามทหารแต่งนอกเครื่องแบบ น.ส. สงวน พลโยธิน ลูกสาวพระพิทักษ์ยุทธวินัยต้องการเห็นคู่รัก ร.ต. เจริญ วัฒนานนท์แต่งตัวพลเรือน ร.ต. เจริญจำต้องทำตาม มาหา

น.ส. สงวนขณะที่พระพิทักษ์ไม่อยู่ พระพิทักษ์กลับก่อนกำหนดเวลา น.ส. สงวน จึงอุบายลวงบิดา และหาเครื่องแบบทหารมาให้ ร.ต. เจริญ จนเกือบจะได้ครบชุด ยังขาดแต่หมวก ในที่สุดสารวัตรเข้ามาตรวจในบ้านพระพิทักษ์ พระพิทักษ์พลอยเป็นใจเข้าข้างลูกสาว สารวัตรจึงจับ ร.ต. เจริญไม่ได้

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า ฯ ทรงพระราชนิพนธ์บทละครพูดเรื่องนี้สำหรับให้ทหารแสดงละคร

อนึ่ง ได้ทรงพระราชนิพนธ์บทละครพูดที่ทรงแปล และดัดแปลงมาจากภาษาต่างประเทศ ภาษาฝรั่งเศส และภาษาสันสกฤตดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

พระราชนิพนธ์บทละครพูดคำกลอนเรื่อง เวนิสวาณิช

พระราชนิพนธ์ เมื่อ พ.ศ. 2459 เป็นบทละครพูดคำกลอน ทรงแปลจากบทละครภาษาอังกฤษเรื่อง "เมอร์ชานท์ ออฟ เวนิส" ของวิลเลียมเชกสเปียร์

อันโตนิโยพ่อค้าชาวเวนิส มีน้ำใจโอบอ้อมอารี เกลียดชังพวกยิว อันโตนิโย ได้ไป ขอ ยืมเงิน ไชล็อก เศรษฐียิว ให้บัสสานิโย ทำสัญญากู้เงินมีเงื่อนไขว่าถ้าอันโตนิโยให้เงินไม่ทันตามกำหนดจะต้องให้เนื้อหนักหนึ่งปอนด์แก่ไชล็อก บัสสานิโยได้เดินทางไปเลือกคู่ที่เมืองเบลมอนต์ได้แต่งงานกับนางปอร์เชียสมความปรารถนา พอดีได้รับข่าวว่าเรือสินค้าของอันโตนิโยอับปาง และไชล็อกได้เรียกร้องตามข้อสัญญาที่ทำไว้ นางปอร์เชีย ได้มอบเงินให้บัสสานิโยนำมาใช้หนี้แก่ ไชล็อกมากกว่าจำนวนเงินที่ยืมเท่าตัว นางปอร์เชียได้ปลอมตัวเป็นทนายมายังเมืองเวนิส ขอร้องให้ไชล็อกยอมรับเงินที่บัสสานิโยขอใช้ให้ แต่ไชล็อกไม่ต้องการเงิน จะขอเนื้ออันโตนิโยตามสัญญา ปอร์เชียจึงตัดสินให้ไชล็อกได้เนื้ออันโตนิโยตามสัญญา แต่ถ้าไชล็อกเชือดเนื้ออันโตนิโยมีเลือดติดจะต้องถูกลงโทษ ปอร์เชียได้ใช้โวหารอันเฉียบแหลมช่วยชีวิตอันโตนิโยไว้ได้ ส่วน

ไชล็อกมีโทษผิดเพราะเจตนาจะฆ่าชาวเมือง เจ้าเมืองยกโทษประหารชีวิต แต่ริบทรัพย์สมบัติไชล็อก

พระบาทสมเด็จ พระมหาธีรราชเจ้า มีพระราชประสงค์ ในการนิพนธ์บทละครเรื่องนี้ขึ้น เพื่อให้รูปและความหมายของถ้อยคำตรงตามฉบับเดิมของเชกสเปียร์ ทรงปรารภว่าบทละครของเชกสเปียร์เป็นที่นิยมแพร่หลายทั่วโลก แต่ชาติไทยยังขาดวรรณกรรมดังกล่าวแล้ว จริงอยู่เคยมีผู้แปลบทละครเรื่องนี้ของเชกสเปียร์เป็นภาษาไทยแต่ไม่ตรงตามรูปเดิม จึงทำให้รสของหนังสือด้อยไปกว่าของเดิม ได้ทรงแต่งขึ้นใหม่เพื่อรักษารูปและความหมายให้คงเดิมได้อย่างดีที่สุด นับว่าพระองค์ได้มอบสมบัติอันมีค่ายิ่งแก่ชาติไทย

พระราชนิพนธ์บทละครพูดเรื่อง ตามใจท่าน

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเริ่มนิพนธ์ เมื่อ พ.ศ. 2461 ณ พระราชวังบางปะอิน เสร็จเมื่อต้นปี พ.ศ. 2464 เป็นแบบบทละครคำกลอน ทรงแปลจากบทละครภาษาอังกฤษชื่อ "แอส ยู ไลค์ อิท" ของวิลเลียมเชกสเปียร์ พระราชทานแก่เจ้าพระยายมราช (ปั้น สุขุม) พิมพ์เป็นครั้งแรกแจกในงานบำเพ็ญกุศลอายุครบ 60 ปี

เจ้าเฟรดเดอริคแย่งราชสมบัติพี่ชาย เจ้าผู้ครองนครเก่าได้หลบหนีไปอยู่ในป่าอาร์เดน เจ้าเฟรดเดอริคได้เลี้ยงรอสะลินด์ ธิดาของเจ้าผู้ครองนครเก่าไว้เป็นเพื่อนกับเซเลียธิดาของตน รอสะลินด์รู้จักกับออร์ลันโดในงานแข่งขันมวยปล้ำซึ่งออร์ลันโดมีชัยชนะ ออร์ลันโดเป็นลูกชายของขุนนางคนหนึ่ง ออลิเวอร์พี่ชายออร์ลันโดคิดจะฆ่าน้องชาย ออร์ลันโดจึงหลบหนีไปอยู่กับเจ้าผู้ครองนครเก่า เจ้าเฟรดเดอริคขับไล่รอสะลินด์ เซเลียไปกับรอสะลินด์ด้วย รอสะลินด์ปลอมตัวเป็นชาย เซเลียปลอมตัวเป็นหญิงสามัญ มุ่งหน้าไปหาพระบิดาของรอสะลินด์ได้พบกับออร์ลันโดแต่ออร์ลันโด

จำทั้งสองคนไม่ได้ จึงเล่าความทุกข์ของตนว่าเพราะมีความรักธิดาของเจ้าผู้ครองนครเก่า ต่อมาออลิเวอร์ตามมาเพื่อจะฆ่าออร์ลันโด และออร์ลันโดได้ช่วยชีวิตพี่ชายไว้จากสัตว์ร้าย ออลิเวอร์จึงกลับใจ พี่น้องก็กลับรักใคร่กัน ออลิเวอร์รักเซเลียและขอแต่งงานด้วย เจ้าผู้ครองนครเก่าเป็นประธานในวันงาน รอสะลินด์ได้สารภาพกับพระบิดาและขออนุญาตแต่งงานกับออร์ลันโด เจ้าผู้ครองนครเก่าได้ทำพิธีแต่งงานกับออร์ลันโดและรอสะลินด์ ออลิเวอร์กับเซเลีย มีผู้นำข่าวมาบอกว่าพระเจ้าเฟรดเดอริคได้ยกทัพมาจะจับเจ้าผู้ครองนครเก่า แต่ได้ฟังธรรมของนักบวชและกลับใจคืนราชสมบัติให้เจ้าผู้ครองนครเก่า

พระราชประสงค์ในการที่ทรงพระราชนิพนธ์บทละครเรื่องนี้ปรากฏอยู่ในคำนำหนังสือนี้คือ "ข้าพเจ้าเห็นสมควรจะให้นักเลงหนังสือไทยผู้ที่อ่านภาษาอังกฤษไม่ได้หรือไม่สันทัดในภาษาอังกฤษได้มีโอกาสอ่านเรื่องที่ชาวอังกฤษนิยมบ้าง พอเป็นทางบำรุงปัญญาเล็กน้อย"

พระราชนิพนธ์บทละครพูดเรื่อง โรมิโอจูเลียต

พระบาทสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้าทรงพระราชนิพนธ์ เมื่อปี พ.ศ. 2465 นับเป็นเรื่องที่ 1 ที่ได้ทรงแปลบทละครของเชกสเปียร์เป็นภาษาไทย

เนื้อเรื่องกล่าวถึงความแตกร้าวระหว่างพี่น้องสองตระกูล แห่งเมืองเวโนรา คือ ตระกูลมอนตะคิวและตระกูลคาปุเล็ต แต่มีอุปสรรคคือความเป็นศัตรูระหว่างตระกูล หนุ่มสาวคู่นี้ไม่อาจเปิดเผยความรักของตนให้ผู้ใหญ่ทราบได้ ทั้งสองได้ลอบไปขอให้นักบวชแต่งงานให้ ในวันนั้นเองญาติของจูเลียตได้มาก่อวิวาทต่อสู้กับโรมิโอ โรมิโอฆ่าญาติของจูเลียตตาย เจ้านครเวโนราพิพากษาให้เนรเทศโรมิโอ ฝ่ายจูเลียตถูกบังคับให้แต่งงานกับปารีสขุนนางหนุ่ม จูเลียตได้ไปอ้อนวอนขอให้นักบวชลอเรนซ์ช่วย

ลอเรนซ์ได้มอบยาให้จูเลียต เมื่อกินยานี้แล้วจะมีอาการเหมือนตาย พอหมดฤทธิ์ยาแล้วจะฟื้นขึ้น ลอเรนซ์ให้คนไปตามโรมิโอมารับจูเลียตที่สุสานคาปุเล็ต แต่จดหมายของลอเรนซ์ไม่ถึงมือโรมิโอ โรมิโอได้ทราบว่าจูเลียตตายก็รีบตรงมายังสุสานคาปุเล็ต พบปารีสได้ต่อสู้กัน โรมิโอฆ่าปารีสตายและกินยาพิษนอนตายเคียงข้างศพของจูเลียต ฝ่ายจูเลียตเมื่อฟื้นขึ้นเห็นโรมิโอนอนสิ้นชีพอยู่ข้างกายนางก็ฆ่าตัวตายตาม ประมุขของตระกูลทั้งสองได้รับความทุกข์โศกอย่างสาหัส รู้สึกตัวเห็นโทษของการพยาบาทจองเวรต่างให้อภัยและกลับเป็นมิตรกัน

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเห็นว่าชาวไทยนิยมบทละครที่พระองค์ได้แปลจากบทละครของเชกสเปียร์ จึงได้ทรงพระราชนิพนธ์เรื่องนี้ขึ้นเพื่อให้ชาวไทยได้อ่านเรื่องที่จับใจคนส่วนมาก พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ยังได้พระราชทานความรู้เกี่ยวกับการแสดงละครในสมัยเชกสเปียร์ ไว้ในพระราชนิพนธ์คำนำของหนังสือเล่มนี้อีกด้วย

พระราชนิพนธ์บทละครพูดเรื่อง ปริยทรรศิกา

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงแปลนาฏิกาสันสกฤตของพระเจ้าศรีหรรษวรรธนะเป็นภาษาไทย พร้อมด้วยภาคคำนำและคำอธิบาย เมื่อ พ.ศ. 2468

เนื้อเรื่องเกิดขึ้นในภารตวรรษ ท้าวทฤฒวรมันมีธิดาชื่อปริยทรรศิกา ได้ยกให้พระเจ้าวัตสราชกษัตริย์ราชวงศ์โปรพ ทำให้ท้าวกลิงคราษฎร์โกรธแค้นยกทัพไปรบจับท้าวทฤฒวรมันได้ ประจวบกับเวลานั้นท้าววัตสราชตกเป็นเชลยของท้าวมาเสนประโทยต์ จึงไม่สามารถยกทัพไปช่วยท้าวทฤฒวรมันได้ อำมาตย์ของท้าวทฤฒวรมันได้พานางปริยทรรศิกามาฝากไว้กับท้าววินธยเกตุ ทหารเอกของท้าววัตสราชทำศึกได้ชัยชนะฆ่าท้าววินธยเกตุตาย และได้พานางปริยทรรศิกา ขณะนั้นออกนามว่าอารัณยกา

ซึ่งเข้าใจว่าเป็นธิดาของท้าววินธยเกตุมาถวายท้าววัตสราช ท้าววัตสราชฝากให้พระนางวาสวทัตตาพระมเหสีเลี้ยงไว้จนกว่าจะครบอายุออกเรือน ต่อมาท้าววัตสราชรักใคร่นางอารัณยกา ความทราบถึงมเหสีจึงให้ขังนางอารัณยกาไว้ อำมาตย์ที่พานางปรียทรรศิกาฝากไว้กับท้าววินธยเกตุได้มาพบนางอารัณยกาก็จำได้ว่าคือ พระนางปรียทรรศิกา ซึ่งมีศักดิ์เป็นขนิษฐาของพระนางวาสวทัตตา พระเจ้าวัตสราชได้ส่งกองทัพไปรบท้าวกลิงคราษฎร์ ช่วยท้าวทฤฒวรมันได้ครองบ้านเมืองตามเดิม พระนางปรียทรรศิกาก็ได้อภิเษกสมรสกับพระเจ้าวัตสราช

พระบาทสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้ามีพระราชประสงค์จะถอดละครสันสกฤตออกเป็นภาษาไทย ให้คงรูปอย่างเดิมเพื่อจะให้นักเลงหนังสือ ได้รู้จักว่าละครสันสกฤตโบราณเขาแต่งกันอย่างไร พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงใช้ฉบับเดิมที่ผู้แปลเป็นภาษาอังกฤษประกอบกัน ถอดเป็นภาษาไทย เรื่องปรียทรรศิกาเป็นตัวอย่างอันดีแสดงลักษณะอันเป็นแบบฉบับของละครภาษาสันสกฤต การดำเนินเรื่องเหตุการณ์ทั้งปวงเกิดขึ้นภายในเวลาหนึ่งปี เหตุการณ์ในองก์หนึ่ง ๆ ก็ดำเนินไปแล้วเสร็จภายในวันเดียวถูกต้องตามตำหรับการแต่งละครสันสกฤต ในภาคคำนำแถลงข้อน่ารู้ต่าง ๆ เป็นประโยชน์แก่วิชาประวัติศาสตร์ วรรณคดีและภาษา พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวยังได้พระราชทานพระบรมราชาธิบายความรู้ต่าง ๆ อันเกี่ยวเนื่องกับละครเรื่องนี้เป็นประโยชน์แก่นักอักษรศาสตร์

พระราชนิพนธ์บทละครพูดเรื่อง นินทาสโมสร

บทละครพูด 5 องก์ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงแปลงจากเรื่องละครพูดภาษาอังกฤษชื่อ "สะกูล แอร์ สะแกตดัล" ของ ริชาด บรินสลี เชริเดน เป็นเรื่องเยาะสังคมของพวกผู้ดี

เจ้าคุณวัชรินทร์เดชะ ได้อุปถัมภ์ขุนเจริญชวนะกิจและน้องชายชื่อนายบุญสม นายบุญสมรักกับ น.ส. ถวิลหลานสาวของเจ้าคุณวัชรินทร์ ฯ ขุนเจริญ ฯ ก็มีความรัก น.ส. ถวิล เหมือนกัน จึงคบคิดกับนางเสงี่ยมเศรษฐีนีหม้ายซึ่งมีใจรักนายบุญสม กระจายข่าวว่านายบุญสมรักใคร่กับคุณหญิงวัชรินทร์เดชะ พระยาอมรประสิทธิวิทย์ลุงของขุนเจริญ และนายบุญสมเดินทางมาจากต่างจังหวัดแต่มิได้บอกหลานชาย ต้องการจะทดลองใจหลานชาย พระยาอมรประสิทธิวิทย์ปลอมตัวเป็นนายทุนไปหานายบุญสม นายบุญสมต้องการกู้เงินเพื่อช่วยเหลือญาติคนหนึ่งที่ยากจน และเป็นผู้มีความกตัญญู พระยาอมรประสิทธิวิทย์ปลอมตัวเป็นญาติที่ยากจนไปหาขุนเจริญชนะกิจ จึงได้เห็นนิสัยที่แท้จริงของหลานชายคนใหญ่ว่าเป็นคนดีแต่ปาก ปราศจากความกตัญญู พระยาวัชรินทร์ฯ ได้พบว่าภรรยาติดต่อกับขุนเจริญชวนะกิจในทางชู้สาว คณะนินทาสโมสรได้ทราบข่าวเรื่องความบาดหมางของเจ้าคุณวัชรินทร์เดชะกับคุณหญิง ก็พากันชุมนุมนินทาเล่าลือไปจนเกินความจริง มีผู้ที่รู้เห็นเรื่องอุบายของขุนเจริญ ฯ และนางเสงี่ยมได้เปิดเผยเรื่องราวความชั่วของคนทั้งสอง ผลสุดท้ายพระยาอมรประสิทธิวิทย์และพระยาวัชรินทร์เดชะ ได้จัดการแต่งงานนายบุญสมและ น.ส. ถวิล

พระราชนิพนธ์บทละครพูดเรื่อง หลวงจำเนียรเดินทาง

ละครพูดชวนหัว 4 องก์ของศรีอยุธยา แปลงจากเรื่องละครพูดภาษาฝรั่งเศสชื่อ "เล่อะ วัวยาช เดอะ เมอสิ ลิเยอร์เปรร์ชอง" ของ เออเจน ล่าบิช แปลงเสร็จเมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2461

หลวงจำเนียรวาณิชการพ่อค้า พร้อมด้วยครอบครัวเดินทางไปเที่ยวปักษ์ใต้ มีชายหนุ่มที่หลงรักลูกสาวของหลวงจำเนียร ฯ ตามไปด้วยสองคน ชื่อนายแม้น เสนานนท์ และนายเนียน เสาวรส นายแม้นได้ช่วยชีวิตหลวงจำเนียร ฯ ไว้ได้ ทำให้

บุตรสาวและภรรยาเห็นความดีของนายแม้น แต่หลวงจำเนียรฯ กลับไปรักใคร่นายเนียน เพราะเป็นคนช่างประจบสอพลอ นายเนียนทะนงตนขยายกลอุบายของตนให้นายแม้นฟัง หลวงจำเนียรฯ แอบได้ยินจึงได้สติ และตกลงใจยกลูกสาวให้นายแม้น

พระราชนิพนธ์บทละครพูดเรื่อง ท่านรอง

ละครพูดเรื่องทหารบก 4 องก์ ศรีอยุธยาแปลงจากเรื่องละครพูดภาษาอังกฤษ ชื่อ "เสคันด์ อินคอมมานด์" ของนายร้อยเอก รอเบอรต มาร์แชล ทรงแปลงและตรวจเสร็จที่หาดเจ้าสำราญ วันที่ 30 พฤษภาคม พ.ศ. 2461

นายพันโทพระพีระภาพพิบูลย์ ผู้บังคับการและนายพันตรีหลวงพิสิฐสรการ รองผู้บังคับการรักผู้หญิงคนเดียวกันชื่อ น.ส. โฉมศรี แต่น.ส. โฉมศรี รักพระพีระภาพ น.ส. โฉมศรี ต้องการจะช่วยปลดเปลื้องหนี้สินของน้องชาย และเห็นว่าพระพีระภาพมีฐานะร่ำรวยกว่า คงจะช่วยเหลือตนได้ จึงถอนหมั้นหลวงพิสิฐฯ และรับหมั้นพระพีระภาพ พระพีระภาพเกิดระแวงสงสัยว่า น.ส. โฉมศรี จะไม่รักตนจริง จึงมอบเงินแก่หลวงพิสิฐสรการให้แก่ น.ส. โฉมศรี ในนามของหลวงพิสิฐสรการ กรมทหารนี้ได้รับคำสั่งให้ไปสงคราม น.ส. โฉมศรีได้ไปส่ง และบอกความจริงใจกับหลวงพิสิฐสรการว่าเธอมีความรักพระพีระภาพ ฯ หลวงพิสิฐ ฯ จึงเขียนจดหมายบอกให้พระพีระภาพทราบ ในการสงครามหลวงพิสิฐฯ ได้เสี่ยงภัยช่วยชีวิตพระพีระภาพ จนตัวเองได้รับบาดเจ็บสาหัส

พระราชนิพนธ์บทละครพูดเรื่อง เสือเฒ่า

ละครพูด 4 องก์ ท่านศรีอยุธยาทรงแปลงจากเรื่องละครภาษาอังกฤษของ เสอร์ยอร์ช ฮอดจิส และ ต. วิดนีย์ เปอร์ซิวัล ทรงเริ่มนิพนธ์เมื่อวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2464 ถึงวันที่ 11 เมษายน พ.ศ. 2465

พระอรรถประกาศกรณีย์ เคยดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมอัยการ ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่จังหวัดสมุทรปราการ มีหลานสาวชื่อ อินทิรา คุลวัจน์ นายจำนง เหมะกุล หลานชายทำงานอยู่ในบริษัทประจำอยู่อินเดีย ได้เดินทางกลับเพื่อนำสร้อยไข่มุกมาให้แก่ผู้จัดการบริษัทในเมืองไทย ได้พักอยู่ที่บ้านพระอรรถประกาศกรณีย์ ตอนกลางคืนคนร้ายได้แย่งสร้อยไข่มุกไปได้ ตอนเช้านายแจ่ม จารุวาจ แขกซึ่งมาพักอยู่ที่บ้าน พระอรรถประกาศกรณีย์ ได้เดินทางกลับกรุงเทพ ฯ น.ส. อินทิรา ได้เดินทางไปเยี่ยมน้าที่กรุงเทพ ฯ ด้วย พระอรรถประกาศ ฯ สืบสวนคดีพบดอกพุดฝรั่งตกอยู่ดอกหนึ่งในห้องที่เกิดเหตุ น.ส. สงวน คนใช้ยืนยันว่าไม่ใช่ดอกพุดของนายจำนง เพราะของนายจำนงมีเส้นผมพันที่ก้าน และดอกพุดดอกนั้นนายแจ่ม จารุวาจได้ให้แก่ น.ส. อินทิรา พระอรรถประกาศกรณีย์จึงได้ติดตามนายแจ่ม จารุวาจไปกรุงเทพ ฯ นายแจ่ม จารุวาจรู้ตัวว่าได้ทิ้งร่องรอยสำคัญไว้คือดอกพุด จึงขอให้ น.ส. อินทิราคืนดอกพุดนั้นแก่ตัว น.ส. อินทิราได้กลับปากน้ำ นายแจ่ม จารุวาจได้ตามไป พระอรรถประกาศ ฯ รู้เท่าทันได้กลับมาบ้านปากน้ำ และบังคับให้นายแจ่ม จารุวาจคืนสร้อยไข่มุก ตำรวจนครบาลได้มาจับตัวนายแจ่ม จารุวาจ น.ส. อินทิรา ตกลงใจแต่งงานกับนายจำนง ตามความพอใจของพระอรรถประกาศกรณีย์

พระราชนิพนธ์บทละครพูดเรื่อง วิไลเลือกคู่

พระราชนิพนธ์บทละครพูด 3 องก์ ของศรีอยุธยา ทรงแปลงจากเรื่องละครพูดภาษาฝรั่งเศสชื่อ เลส์ วิวาซิเต้ส์ คือ กะบีเตนดิค ของ อ็อเจนลาบิช และ เอ็ดวาร์ด มาร์แตง ทรงพระราชนิพนธ์จบบริบูรณ์ ณ วันที่ 4 กรกฎาคม พ.ศ. 2460

คุณหญิงเขียวประดิษฐ์ราชการได้เลี้ยงหลานกำพร้าไว้ 2 คน นายร้อยเอกรัตน์ติกะเสม และนางสาววิไลย ซึ่งเป็นลูกพี่ลูกน้องกัน คุณหญิงเขียวจัดการยกวิไลย

ให้แต่งงานกับนายกึ่ง ชาญคำนวณ ภายหลังมาทราบว่าหลานชายรักหลานสาว จึงบอกเลิกทางนายกึ่ง นายดิศ ฉมังคิดพ่อสื่อที่ชักนำนายกึ่งให้มาขอวิไลย เพราะหวังจะได้รับสินจ้าง เมื่อไม่สมคิดจึงหาอุบายปรักปรำว่านายรัตน์เป็นคนเจ้าชู้ น.ส. วิไลยหลงเชื่อจึงกลับใจจะแต่งงานกับนายกึ่ง แต่เมื่อความจริงปรากฏขึ้นแล้ว น.ส. วิไลยก็คืนดีกับ ร.อ. รัตน์ นายดิศพยายามหาอุบายยุงให้คู่รักแตกร้าวกันอีกแต่ไม่ได้ผล

พระราชนิพนธ์บทละครพูดเรื่อง กุศโลบาย

ละครพูด 3 องก์ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงแปลงจากเรื่องภาษาอังกฤษชื่อ "เอ รอแยล ฟามิลี่" ของรอเบิร์ต มาแชล ทรงเริ่มแปลเมื่อวันที่ 28 พฤษภาคม เสร็จเมื่อวันที่ 11 มิถุนายน 2461

ประเทศอาเดเซียกับประเทศดูร์ลันด์มีอาณาเขตติดต่อกัน พลเมืองตามชายแดนทั้งสองประเทศบาดหมางและก่อวิวาทกันเนือง ๆ ซึ่งเป็นชนวนแห่งสงคราม พระราชาทั้งสองประเทศ จึงตกลงให้ทำการอภิเษกสมรสระหว่างรัชทายาทและพระบุตรี แต่พระบุตรีของพระราชาแห่งอาเดเซียไม่ทรงยินยอม เพราะไม่รู้จักรัชทายาทแห่งดูร์ลันด์ พระราชาแห่งอาเดเซียจึงขอความดำริจากท่านคาร์ดินาลคะสาโน คะสาโนจึงดำเนินกุศโลบายให้รัชทายาทแห่งดูร์ลันด์ ปลอมพระองค์เป็นเคานต์เบอร์นาดีนเสด็จไปพบเจ้าหญิง จนกระทั่งทั้งสองพระองค์ทรงเสน่หาซึ่งกันและกัน เคานต์เบอร์นาดีนจึงทูลวิงวอนเจ้าหญิงให้ทรงเสียสละความสุขส่วนพระองค์ ยอมเข้าพิธีอภิเษกสมรสกับรัชทายาทแห่งดูร์ลันด์เพื่อความสุขของพลเมือง เจ้าหญิงทรงยินยอม เมื่อทำพิธีหมั้นเจ้าหญิงก็ทรงทราบว่า คู่อภิเษกของพระองค์คือชายที่ทรงมีพระทัยเสน่หานั่นเอง

คณะละครศรีอยุธยาได้แสดงละครพูดเรื่องกุศโลบาย ที่โรงละครหลวงสวนมิสกวัน เพื่อรวบรวมเงินซื้อล็อตเตอรี่บินเสือป่า เมื่อวันที่ 24 ถึง 29 พฤศจิกายน พ.ศ. 2464

พระราชนิพนธ์บทละครพูดเรื่อง ชิงนาง

บทละครพูดของสภานายก ท.ป.ส. ทรงดัดแปลงแก้ไขจากละครภาษาอังกฤษ ของมิสเตอร์ ริชาด บรินสลี เชริเดน

น.ส. เลียบ กำพร้าบิดามารดา อยู่ในความดูแลของป้าชื่อ ลำใย น.ส. เลียบรักกับ ร.ต. ประดิษฐ์ ป้าไม่พอใจเพราะนายประดิษฐ์จน ชักนำหลานสาวให้นายชะแล่ม พระยาสักรินทร์ฤาไชยมาสู่ขอ น.ส. เลียบ ให้บุตรชายชื่อร้อยเอกจอน แม่ลำใยตกลงรับหมั้น ความจริงก็ปรากฏว่าร้อยเอกจอนก็คือ ร.ต. ประดิษฐ์ คู่รักของ น.ส. เลียบ น.ส. เลียบต้องการจะเอาชนะป้า คือจะต้องแต่งงานกับผู้ชายที่ป้าไม่เห็นด้วย จึงนัดให้นายชะแล่มพาหนี พระดำนูนก็ได้รับจดหมายจากนางลำใย แต่เข้าใจว่าเป็นของแม่เลียบนัดให้พาหนี จึงมาพร้อมกันที่บ้านของแม่ลำใย พระดำนูนเกิดวิวาทกับร้อยเอกจอน แม่เลียบออกมาห้ามเรื่องจึงเรียบร้อย

พระราชนิพนธ์บทละครพูดเรื่อง เจ้าคุณเจ้าชู้

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ทรงแต่งแปลจากภาษาอังกฤษของ อาร์เธอร์วิงปีเรโน

เป็นเรื่องของเจ้าคุณคนหนึ่งซึ่งมีนิสัยเจ้าชู้ เมื่อพบหญิงที่ถูกใจก็พยายามกลับตัว แม่ศรีเพื่อนของนางสาวสงวน หญิงที่เจ้าคุณวิกรมสิงหนาทพอใจ ไม่เชื่อว่าเจ้าคุณจะกลับเป็นคนดีได้ แม่ศรีพยายามทดลองเพื่อจับผิดจากเจ้าคุณวิกรมฯ แต่เจ้าคุณวิกรมสิงหนาทกลับเป็นคนดีได้อย่างแน่นอน แม่ศรีจึงสนับสนุนและช่วยเหลือเจ้าคุณวิกรมฯ แม่ศรีได้พิสูจน์ให้แม่สงวนเห็นว่า ร.อ. เอื้อคู่รักเก่าของแม่สงวน เป็นคนเจ้าชู้ น.ส. สงวนได้เห็นความเจ้าชู้ของคู่รักเก่า จึงตกลงใจแต่งงานกับเจ้าคุณวิกรมสิงหนาท

พระราชนิพนธ์บทละครพูดเรื่อง ผิดวินัย

ละครพูด 3 องก์ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงแปลจากเรื่องภาษาอังกฤษชื่อ "แฟรนซ์ลีฟว์" ของเรจินัลด์ บาร์กลีย์ ทรงเรียบเรียงเมื่อ พ.ศ. 2465

ในหมู่กองทหารไทย มีกองพลหนึ่งซึ่งกลับมาพักหลังแนวรบ ณ ประเทศฝรั่งเศส ผู้บังคับบัญชาการกองพลมาพักอยู่ที่บ้านยายแก่คนหนึ่ง ในวันก่อนที่กองพลจะมาถึง ดาราภรรยาเสนาธิการปลอมตัวเป็นหญิงละครชาวฝรั่งเศส ติดสินบนยายเจ้าของบ้านให้รับว่า เป็นลูกสาวของแกและมาพักอยู่ที่บ้านนั้นด้วยความประสงค์จะพบกับสามี ทางกองทัพฝรั่งเศสและอังกฤษได้บอกมาว่ามีจารสตรีเข้ามาอยู่ในบริเวณนี้ จึงพากันสงสัยว่าดาราจะเป็นจารสตรี ในตอนท้ายเสนาธิการและภรรยาต้องสารภาพความจริง

พระราชนิพนธ์บทละครพูดเรื่อง หาเมียให้ผัว

ละครพูด ๓ องก์ ของศรีอยุธยา ทรงแปลจากเรื่องภาษาอังกฤษของ เอ. อี. ทอมัส พ.ศ. ๒๔๖๔

นางวิสุทธิทรัพย์นึกว่า ตนจะตายด้วยโรคที่เจ็บกระเสาะกระแสะในไม่ช้า จึงคิดหาเมียสำรองไว้ให้ผัว แต่ผู้ที่จะมาแทนต้องไม่มีคุณสมบัติดีไปกว่าตน นางวิสุทธิทรัพย์ขอร้องให้ น.ส. มะลิ เลขานนท์ รับตำแหน่งนี้ น.ส. มะลิเป็นคู่รักของนายฉัตรพี่ชายนางวิสุทธิทรัพย์ แต่เกิดบาดหมางกัน น.ส. มะลิยอมเข้าเกี่ยวข้องกับครอบครัวนี้ เพราะหวังว่าจะได้คืนดีกับคู่รักเก่า น.ส. มะลิสนิทสนมกับหลวงวิสุทธิทรัพย์รวดเร็ว จนนางวิสุทธิทรัพย์เกิดหึง ต้องการจะให้ น.ส. มะลิเลิกติดต่อกับสามี จึงแกล้งปรักปรำสามีว่าเป็นคนโหดร้ายทารุณ น.ส. มะลิบอกกับนายฉัตร พี่ชายนาง

วิสุทธิทรัพย์โกรธแค้นแทนน้องสาว ถึงกับจะตีหลวงวิสุทธิฯ ลงท้ายไปได้ความจริงจาก น.ส. มะลิ แต่ต้นจนจบ นางวิสุทธิทรัพย์ทั้งโกรธและอายหนีเข้าห้องไม่พูดไม่จา ในที่สุดได้อุบายจากนายจอน พินทุนันท์ ลุงของนางวิสุทธิทรัพย์ จึงกลับคืนดีกันรวมทั้ง น.ส. มะลิ และนายฉัตร

พระราชนิพนธ์บทละครพูดเรื่อง ตบตา

เป็นละครพูดขัน ๆ ๒ องก์

เป็นเรื่องของสองครอบครัวที่พยายามอวดมั่งอวดมีกัน จนที่สุดต้องสารภาพความจริง นายฤกษ์ รตินันท์ รักอยู่กับ น.ส. มณี วิมละโอสถ บิดามารดาทางฝ่ายผู้หญิงก็คิดว่าฐานะของผู้ชายร่ำรวย จึงพยายามตบตาฝ่ายผู้ชายว่าตนก็ร่ำรวยเหมือนกัน ทางผู้ใหญ่ฝ่ายชายคิดว่าทางผู้หญิงรวยจริง จึงพยายามแสดงตนเป็นคนมั่งมี ในที่สุดแข่งขันกันจนเกินความสามารถจะทำได้ ในที่สุดต้องสารภาพความจริงต่อกัน เรื่องราวจึงยุติลงด้วยความเรียบร้อย

พระราชนิพนธ์บทละครพูดเรื่อง มิตรแท้

ละครพูดองก์เดียว พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าทรงแปลจากละครพูดภาษาอังกฤษชื่อ "ไมเฟรนด์ ยาร์เลต์" ของอาร์โนลด์ โคลสเวอรซี และ อี. บี. นอร์แมน

ยาร์เลต์ได้อาศัยอยู่กับปอล ในขณะนั้นเกิดสงครามระหว่างฝรั่งเศสกับเยอรมัน ทหารเยอรมันมีชัยชนะยกเข้ากรุงปารีสได้ ยาร์เลต์และปอลพักอยู่ที่โรงแรมนอกเมือง ปอลรักใคร่กับหลานสาวเจ้าของโรงแรมชื่อมารี ยาร์เลต์ได้ทักท้วง เพราะ

ความรักของคนที่มีฐานะต่างกันย่อมเกิดอุปสรรค ยาร์เลต์ได้เล่าให้ฟังว่าเขาแต่งงานกับหญิงจน ๆ คนหนึ่ง แต่แล้วไม่สามารถจะหาเลี้ยงได้ เขาจึงได้ทิ้งบุตรสาวและภรรยาไปและไม่ได้พบกันอีก ขณะที่ปอลกำลังสนทนากับมารี มีคนนำข่าวมาบอกว่ามีผู้ต้องการพบ ปอลได้จากหญิงคู่รักไป ยาร์เลต์ได้สนทนากับมารีก็รู้ว่ามารีคือลูกสาวที่ตนได้ทอดทิ้งไป ปอลได้กลับมาบอกข่าวว่า เขาได้คบคิดกับพรรคพวกเพื่อนต่อต้านเยอรมัน แต่ถูกจับได้ ทหารเยอรมันลงโทษยิงผู้ที่คบคิดกันเป็นตัวอย่าง ๓ คน ปอลเป็นคนหนึ่งที่ยอมตายแทนเพื่อนทั้งหลาย ขณะที่ปอลกำลังร่ำลามารี ยาร์เลต์ตัดสินใจขอให้ทหารเยอรมันยิงเขาแทน

พระราชนิพนธ์บทละครพูดเรื่อง เพื่อนตาย

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงดัดแปลงเรื่องละครภาษาอังกฤษชื่อ "ไม เฟรนด์ ยาร์เลต์" ของ อาร์โนลด์โคลสเวอรธีและอี.บี.นอร์แมน ทรงแก้ไขให้กับเหตุการณ์ในเมืองไทย ทรงพระราชนิพนธ์เสร็จเมื่อวันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2455 เนื้อเรื่องเหมือนเรื่อง "มิตรแท้" ผิดกันแต่ชื่อสถานที่และตัวละครทรงแก้ไขคำพูดบางตอนให้ได้ความลึกซึ้งจับใจยิ่งขึ้น เป็นการอบรมจิตใจของพวกเสือป่าให้ยึดมั่นในอุดมคติ "เสียชีพอย่าเสียสัตย์"

พระราชนิพนธ์บทละครพูดเรื่อง ล่ามดี

ละครพูดชุดเดียวของศรีอยุธยา แปลงจากภาษาฝรั่งเศสของคริสตังค์ แบร์นาร์ด เป็นละครพูดภาษาไทยแกมอังกฤษสั้น ๆ

นายล้วน ลีละเสน รักใคร่กับ น.ส. สายหยุด สาลี ได้สู่ขอต่อหลวงภักดี ฯ ผู้บิดา น.ส. สายหยุด แต่หลวงภักดีไม่ยอมให้ นายล้วนจึงพาแม่สายหยุดหนีไปพักอยู่ที่โรงแรมบีนัง หลวงภักดีได้ตามลูกสาวและพักอยู่โรงแรมเดียวกัน หลวงภักดี ฯ ให้คนไปตามสารวัตรพลตระเวน ตามปรกติเคยมีล่ามประจำโรงแรมคนหนึ่ง เผอิญล่ามติดธุระ นายยอนสมิทชาวอังกฤษรับทำหน้าที่ล่ามแทน แต่นายยอนสมิทไม่รู้ภาษาไทย จึงพูดกันไม่รู้เรื่อง หลวงภักดี ฯ บอกว่าลูกสาวหาย นายยอนสมิทก็บอกกับพลตระเวนว่าสมุดพกหาย สารวัตรได้จับตัวนายล้วนและภรรยาเพราะสังเกตเห็นหน้าเหมือนรูปที่หลวงภักดี ฯ ให้ดู และได้พาไปหาหลวงภักดี ฯ ผู้อำนวยการบริษัทที่นายล้วนทำงานโทรศัพท์มาบอกว่าทางบริษัทจะรับนายล้วนเข้าหุ้นในบริษัท หลวงภักดี ฯ เห็นนายล้วนมีฐานะดีขึ้น จึงเต็มใจยกลูกสาวให้

พระราชนิพนธ์บทละครพูดเรื่องนี้ คณะเสือป่ากองเสนาหลวงรักษาพระองค์ได้แสดงเมื่อคืนวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2461 เพื่อเก็บเงินรายได้ปฏิสังขรณ์พระปฐมเจดีย์

พระราชนิพนธ์บทละครพูดเรื่อง หมอจำเป็น

ละครพูด 3 องก์ของศรีอยุธยา ทรงแต่งแปลงจากเรื่องฝรั่งเศสของโมลิแยร์ พิมพ์ที่โรงพิมพ์โสภณพิพัฒนากร

สามีภรรยาคู่หนึ่งเกิดทะเลาะกัน สาเหตุเพราะภรรยาคือ ยายมาเคี่ยวเข็ญให้ตาสังทำมาหากิน ตาสังบันดาลโทสะจึงทุบตียายมา ยายมาคิดหาอุบายแก้แค้นพอดีมีคนเดินทางมาเที่ยวหาหมอรักษาลูกสาวหมื่นจำเนียร ยายมาจึงบอกว่าตาสังเป็นหมอ แต่ต้องทุบตีเสียก่อน แกจึงจะยอมรับว่าเป็นหมอ ชายสองคนปฏิบัติตาม ตาสังจึงต้องยอมเป็นหมอรับรักษาไข้ลูกสาวหมื่นจำเนียร แม่จินดาแกล้งทำเป็นใบ้เพราะพ่อบังคับให้แต่งงานกับชายที่ตนไม่รัก ตาสังได้ช่วยเหลือนายเหลี่ยมคู่รัก น.ส. จินดา พาแม่จินดาหนี ในที่สุดหมื่นจำเนียรยกโทษให้ลูกสาวและให้รางวัลหมอจำเป็น

พระราชนิพนธ์บทละครพูดเรื่อง ต้อนรับลูก

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า ฯ ทรงแปลจากเรื่องภาษาอังกฤษของ เปอรัล อัมเฟรย์ ทรงพระราชนิพนธ์เมื่อ พ.ศ. 2457

สามีภรรยาคู่หนึ่ง เป็นชาวบ้านนอกยากจน ลูกชายชื่อเอม จากไปแสวงหางานทำในกรุงเทพ ฯ นายอิ่มและภรรยาคอยวันกลับของลูกมาหลายปี จนสามีภรรยาอายุมากขึ้นทุกทีจึงรู้สึกว้าเหว่ จึงพยายามรวบรวมเงินทองเพื่อจะส่งไปให้ลูกชายเป็นค่าเดินทางกลับบ้าน นายเอมจะบอกความจริงให้บิดามารดาทราบ แสร้งทำประหนึ่งว่าเป็นคนเดินทางมาขออาศัยพักนอน นายอิ่มตัดสินใจฆ่านายเอม เพื่อเอาเงินส่งไปให้ลูกชาย เมื่อได้เงินสมประสงค์จึงพบจดหมายของตัวเอง จึงรู้ว่าได้ฆ่าลูกเสียแล้ว

พระราชนิพนธ์บทละครพูดเรื่อง คดีสำคัญ

ละครพูดองก์เดียว ศรีอยุธยาทรงแปลงจากเรื่อง ยอร์ช สะคูร์ ตะลิ่น ทรงพระราชนิพนธ์เสร็จเมื่อวันที่ 11 มกราคม พ.ศ. 2460

ศาลมณฑลโลเลบุรี พระโลเลศาสตร์ราชสภาวดีอธิบดีผู้พิพากษาศาลมณฑลโลเลบุรี ได้พิจารณาความที่ขุนประเคนคดียื่นฟ้อง คดีที่หนึ่ง เสือปิ๋บขโมยสตางค์ 1 สตางค์ เสือปิ๋บรอฟังคำพิพากษาอยู่ในคุกเดือนกว่า ศาลเลื่อนกำหนดพิจารณาต่อไปอีก คดีที่สองขุนประเคนคดีอัยการยื่นฟ้องนายกูบฐานทำร้ายร่างกายจีนเถ้า ทนายจำเลย คือ นายเฉลียว ฉลาดพูดได้แก้คดีแทนจำเลย พอดีหนังสือราชกิจจานุเบกษามาถึง ข่าวตั้งให้นายเฉลียวเป็นอัยการแทน ขุนประเคนคดีซึ่งถูกปลด ขุนประเคนคดีจึงออกจากหน้าที่ขณะว่าความค้างอยู่ นายเฉลียวจึงต้องรับหน้าที่อัยการขอให้ศาลลงโทษนายกูบ ผู้พิพากษาตัดสินยกฟ้อง

พระราชนิพนธ์บทละครพูดเรื่อง เกินต้องการ

ละครพูด 3 องก์ พระมหาธีรราชเจ้าทรงแปลจากภาษาฝรั่งเศสของคริสตัง แบร์นาร์ด ทรงพยายามแปลให้ตรงตามความเดิม ยกเว้นแต่นามตัวละคร และสถานที่ให้เป็นภาษาไทย และแก้ไขข้อความบางตอนเพื่อให้ตรงกับความจริง

เนื้อเรื่องกล่าวถึงชายสองคน คือ นายประดิษฐ์ บุตรเศรษฐี มีคุณสมบัติเป็นที่พอใจหญิง ส่วนนายนาคหาผู้หญิงรักไม่ใคร่ได้ ได้มาขอให้นายประดิษฐ์ช่วยเหลือ นายประดิษฐ์ตั้งใจจะเดินทางไปพักผ่อนที่บ้านภรรยาเก่าซึ่งแยกกันอยู่ที่ จังหวัดอ่างทอง ได้ชวนให้นายนาคไปเที่ยวด้วย ภรรยาใหม่ 2 คนของนายประดิษฐ์ได้แอบตามนายประดิษฐ์ไปบ้านภรรยาเก่าด้วย ภรรยาเก่าสำนึกความผิดของตัวที่บกพร่องในหน้าที่ ภรรยาที่ดีจึงพยายามเอาใจปฏิบัตินายประดิษฐ์ ส่วนนายนาคแม้นายประดิษฐ์จะเปิดโอกาสให้ก็ไม่สามารถทำให้ผู้หญิงรักได้

พระราชนิพนธ์บทละครพูดเรื่อง งดการสมรส

ละครพูดองก์เดียวของศรีอยุธยา แปลมาจากภาษาอังกฤษ ของ แผล เฟรดสโตร ลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ ดุสิตสมิตฉบับที่ 71 พ.ศ. 2463

เรื่องมีอยู่ว่า พระทวีวณิชยการได้ทราบข่าวว่าลูกชายหลงรักนางละครจนถึงกับขอแต่งงานด้วย พระทวีวณิชยการขอร้องให้พระอรรถประสิทธิ์เสวี ช่วยพูดจากับนางละครผู้นั้น ขอให้ล้มเลิกการแต่งงานครั้งนี้ พระทวีวณิชยการจึงจ่ายเงินรางวัลให้วิไลยสองพันบาท เมื่อวิไลยได้รับเงินแล้วจึงบอกความจริงว่า เธอไม่มีความประสงค์จะแต่งงานกับลูกชายพระทวีวณิชยการ เพราะเธอมีสามีอยู่กินด้วยกัน การที่ตอบรับว่าจะแต่งงานกับลูกชายพระทวีวณิชยการก็เพื่อไม่ให้เขาเสียน้ำใจ

พระราชนิพนธ์บทละครพูดเรื่อง ร.ต.ล. "นนทรี"

ละครพูดชุดเดียว พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ทรงแต่งแปลมาจากภาษาฝรั่งเศส ของ อารพี มอเรอซ์ กับ ยีเปรารต์ ทรงแปลเมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ. 2459 พระราชนิพนธ์บทละครพูดเรื่องนี้มีแต่ต้นฉบับที่เป็นลายพระหัตถ์ ไม่ปรากฏว่าได้พิมพ์ขึ้นแพร่หลายเหมือนพระราชนิพนธ์เรื่องอื่น ๆ

เนื้อเรื่อง เกี่ยวกับเหตุการณ์เป็นไปในเรือใต้น้ำ เรือใต้น้ำหลวงชื่อนนทรี ขณะที่กำลังแล่นอยู่ใต้น้ำบังเอิญเกิดอุปสรรค แล่นไปติดเรือกำปั่นใหญ่ที่จมอยู่ในทะเล เรือดำน้ำไม่สามารถจะลอยขึ้นเหนือน้ำได้ บรรดาคนที่อยู่ในเรือต่างก็หมดหวังที่จะมีชีวิตรอด ได้โทรศัพท์ติดต่อผู้บังคับบัญชาการขอฝากครอบครัว และบิดามารดา แต่ในที่สุดเรือใต้น้ำหลวงนนทรี ก็ได้รับความช่วยเหลือขึ้นมาจากใต้น้ำได้ มีผู้เสียชีวิตบ้างเพราะไม่มีอากาศหายใจ

เรื่องนี้ เป็นเรื่องไม่สนุก และยากจะแสดงให้ได้ดีบนเวที พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงปรารถนาจะให้ชาวไทยได้ทราบถึงความยากลำบากของผู้ที่มีหน้าที่ประจำเรือใต้น้ำ และทราบความเป็นไปของเรือใต้น้ำ ซึ่งสมัยนั้นเป็นของใหม่สำหรับชาวไทย

พระราชนิพนธ์บทละครพูดเรื่อง เนตรพระอิศวร

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ ทรงวางเค้าโครงเรื่องสำหรับตัวละครคิดพูดเอง

เรื่องมีว่า เพชรที่เนตรข้างหนึ่งของเทวรูปพระอิศวรในเทวสถานมหากาลหายไป ราชาทีเฆนทรนารายณ์ ราชาแห่งมหากาละปุระในประเทศอินเดีย ได้พยายามติดตามมาช้านานได้สืบรู้ว่าเพชรเม็ดนั้นอยู่ที่มหาเศรษฐีอเมริกันชื่อ จอนมิลเล่อร์ ราชาทีเฆนทรขอให้ชวาร์ชหัวหน้าผู้ร้ายช่วยให้ได้เพชรคืน จะรางวัลแก่ชวาร์ชอย่างงดงาม

ชวาร์ชขโมยเพชรได้ แต่วิธีการของชวาร์ชมิได้รอดพ้นสายตานักสืบเอก เจมส์ วิลสัน ชวาร์ช จึงทำอุบายล่อภรรยาของวิลสันไปซ่อนเพื่อให้วิลสันเป็นกังวลในการติดตามภรรยา วิลสันได้ช่วยภรรยากลับมาได้และได้ติดตามสืบเรื่องเพชรต่อไป วิลสันได้ไปหาราชาทีเฆนทรนารายณ์และขู่ว่าราชามีความผิดฐานเป็นต้นเหตุก่อให้เกิดการโจรกรรมในสหรัฐอเมริกา ถ้าราชาทีเฆนทรนารายณ์ทรงร่วมมือกับวิลสัน วิลสันจะปิดความผิดของราชาให้ วิลสันจึงปลอมตัวเป็นราชาทีเฆนทร ชวาร์ชนำเพชรมาให้ราชาปลอม วิลสันจึงจับตัวชวาร์ชได้ แต่มิได้ส่งให้ทางบ้านเมือง เพราะเกรงว่าผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้จะพลอยมีโทษผิดด้วย

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชนิพนธ์บทละครพูดเรื่องนี้ ให้พวกเสือป่าแสดงในวันท้ายประลองยุทธที่โพธาราม

พระราชนิพนธ์บทละครพูดสลับรำเรื่อง หนามยอกเอาหนามบ่ง

พระราชนิพนธ์ของศรีอยุธยา เป็นละครพูดขวนหัว

เหตุการณ์ในเมืองโนแวร์ แคว้นโนแมนสแลนด์ นคราภิบาลเมืองโนแวร์ชื่อ แฟตเหด ได้จัดการต้อนรับพวกทหารที่เดินทางมาพักเมืองนี้ มีลูกสาว 3 คน ชื่อเอลิสะเบท มารี มาร์กาเรต และมีหลานสาว 2 คน ชื่อแอนนี่และคัทริน พวกลูกสาวและหลานสาวได้ร่วมแสดงการเล่นกับพวกเมร์ริแมนให้ทหารดู พวกทหารเกิดมีความพอใจต้องการจะแต่งงานด้วย ให้มีการจับคู่แต่งงานกับหญิงชาวเมืองโนแวร์ บรรดาผู้หญิงไม่พอใจ เอริสะเบทได้หาวิธีแก้ลำให้เมร์แมนปลอมตัวเป็นบาดหลวงมาทำพิธีแต่งงาน และประกาศว่าจะทำการแต่งงานไม่ได้เพราะฝ่ายหญิงไม่เต็มใจ และไม่มีใบอนุญาตของเสนาบดีกระทรวงยุทธนาธิการ พวกทหารจึงต้องยอมแพ้

เอริสะเบทได้แต่งงานกับเมริแมน และมาร์กาเรตก็ได้แต่งงานกับนายทหารคนรักสมปรารถนา

อนึ่งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระราชนิพนธ์บทละครพูดเป็นภาษาต่างประเทศ ทั้งภาษาอังกฤษและฝรั่งเศส ดังมีรายละเอียดดังนี้คือ

พระราชนิพนธ์บทละครพูดภาษาอังกฤษเรื่อง เรียลโกสท์

ทรงพระราชนิพนธ์เมื่อ พ.ศ. 2456 เพื่อให้นักเรียนโรงเรียนมหาดเล็กหลวงในงานพระราชทานประกาศนียบัตรโรงเรียนมหาดเล็กหลวง ประจำปี 2456

เนื้อเรื่องมีดังนี้ คือ ณ โรงแรมแห่งหนึ่งปรากฏว่ามีผีดุเป็นที่ครั่นคร้ามแก่ผู้ที่มาพัก นายทหารคนหนึ่งชื่อ แฮร์รัด ต้องการจะพิสูจน์ความจริง ได้พักอยู่ในห้องที่ผีเคยปรากฏ พอถึงตอนกลางคืนผีมาและได้ต่อสู้กัน แฮร์รัดแทงถูกผีจึงรู้ว่าเป็นคนปลอมมา และเป็นชายคนเดียวที่ได้ร่วมวงสนทนากันตอนกลางวัน

พระราชนิพนธ์บทละครพูดเรื่อง เอเควียร์ เบอร์กลารี (A Queer Burglary)

ทรงถอดบทละครพูดเรื่อง "ผู้ร้ายแผลง" เป็นภาษาอังกฤษผิดกันแต่เป็นการทุจริตของพนักงานของบริษัทแห่งหนึ่ง ใช้ชื่อตัวละครเป็นภาษาอังกฤษ

พระราชนิพนธ์บทละครพูดเรื่อง เดอะแมนอินกากี (The Man in Khaki)

เนื้อเรื่องเกี่ยวกับเหตุการณ์สงครามโลกครั้งที่ 1 ทหารเยอรมันมีชัยชนะยาตราทัพเข้ามาอยู่ในฝรั่งเศส นายทหารเยอรมันคนหนึ่งปลอมตัวเป็นทหารอังกฤษแต่งตัวสีกากี เพื่อสืบราชการในกองทัพอังกฤษ แต่ถูกยิงได้รับบาดเจ็บ หญิงคู่รักซึ่งเป็นชาวฝรั่งเศสได้รักษาพยาบาลและให้ซ่อนตัวอยู่ในบ้าน นายพลแม่ทัพเยอรมันได้มาใน

บ้านของหญิงชาวฝรั่งเศสผู้นั้น ทหารเยอรมันพบนายทหารเยอรมันในเครื่องแบบสีกากี นายพลแห่งไอสเซ่นเบอร์กสั่งประหารชีวิต คนสนิทของนายพลได้ขอโทษให้นายทหารผู้นั้น และบอกว่าทหารในเครื่องแบบสีกากีคือบุตรชายของนายพล นายพลผู้เคร่งครัดไม่ยอมถอนคำสั่ง เรื่องนี้แสดงความโหดร้ายของสงคราม

พระราชนิพนธ์บทละครพูดเรื่อง เดอะอีลิบินนีส หรือ พวกช่างทอน

ละครพูดองก์เดียวศรีอยุธยาทรงนิพนธ์เป็นภาษาอังกฤษ แต่งตามเค้านิทาน เอ. อี. ยอนสัน ที่ลงในเบียร์สัน แมกกาซีน

เนื้อเรื่องเป็นเรื่องล้อพวกที่ตื่นเต้นในการแสดงศิลปวิทยาอย่างแผลง ๆ สมาคมช่างทอนเป็นสมาคมของนักเรียนพวกหนึ่งที่ถือว่าเป็นผู้เข้าใจศิลปอย่างลึกซึ้ง การเขียนภาพก็พยายามตัดทอนเส้นที่ไม่จำเป็นหรือแม้แต่การแต่งโคลงแต่งเพลง แต่งหนังสือ ก็ตัดทอนได้ทั้งนั้น เจมส์มีภรรยาชื่อสิลเวียซึ่ง เป็นสมาชิกของสมาคมช่างทอน เคยเป็นช่างเขียน แต่ไม่มีความสามารถ พวกสมาชิกช่างทอนพยายามแสดงตัวว่าเข้าใจในความหมายของกันและกัน เจมส์และสหายชื่อจอนส์เข้าใจพวกนี้ดีจึงแกล้งยกย่องสรรเสริญและแสดงกิริยาล้อเลียน ช่างทอนคนหนึ่งได้เขียนรูปสิลเวียและส่งกระดาษเปล่าให้สิลเวียแผ่นหนึ่ง เจมส์ได้มอบใบสั่งจ่ายเงินให้พวกช่างทอน ภรรยาเห็นเจมส์ให้ใบจ่ายเงินที่ไม่ได้กรอกเรือนเงินก็ตกใจ เจมส์จึงชี้แจงว่าเขาไม่มีเงินในแบงก์ซึ่งเป็นเจ้าของใบสั่งจ่ายนั้น

พระราชนิพนธ์บทละครภาษาอังกฤษเรื่อง เอ เสตทแมนสไวท์

(A Stateman's Wife) (หรือภรรยาข้าราชการสำคัญ)

เซซิลแซมฟอร์ด เครตนีย์ สมาชิกรัฐสภาได้รับตำแหน่งปลัดทูลฉลองแคว้นเวลส์ เป็นผู้มีนิสัยใฝ่สูงหมกมุ่นแต่การงานละเลยภรรยา รูธได้ตัดสินใจหนีไปกับฮิวท์ชายที่รักและเอาใจเธอไปกลางทางเกิดอุบัติเหตุรถตกคู รูธรู้สึกผิดจึงกลับมาสารภาพกับสามี ฝ่ายเซซิลก็สำนึกในความบกพร่องของตัวที่ทอดทิ้งภรรยา เซซิลออกจากงานเกิดเป็นปากเสียงกับภรรยาของนาย สาเหตุเพราะภรรยานายพูดจาดูถูกรูธ เขาจึงโต้ตอบเพื่อป้องกันเกียรติของภรรยา

พระราชนิพนธ์บทละครพูดเรื่อง เดอะ เทมมิ่ง ออฟ อังเคิล กิเดียน

(The Taming of Uncle Gideon) หรือทรมานลุงกิเดียน ละครพูดภาษาอังกฤษองก์เดียว

ลุงกิเดียนเศรษฐีมีนิสัยเอาแต่ใจตัว หลานชายและหลานสะใภ้ต้องคอยเอาใจ ทั้งนี้เพราะหวังว่าลุงกิเดียนจะยกสมบัติให้บลันต์เพื่อนของหลานชายลุงกิเดียนต้องการจะแก้นิสัยลุงกิเดียนบลันต์พยายามหาเหตุขัดใจลุงกิเดียนตลอดเวลา ในที่สุดบลันต์จึงเตือนสติลุงกิเดียนว่าการที่ใคร ๆ ยอมอยู่ใต้อำนาจของลุงกิเดียนก็เพราะหวังสมบัติหามีใครรักนับถือลุงกิเดียนเพราะความดีไม่ ควรจะนึกถึงใจคนอื่นบ้างว่าย่อมมีความต้องการเหมือนกับเรา คือ พอใจให้คนอื่นพูดด้วยดี ใครทำกับตนหยาบคายก็ย่อมไม่เป็นที่พอใจ ลุงกิเดียนรู้สึกตัว และขอบใจบลันต์ ความสามัคคีระหว่างญาติจึงประสานกันได้ด้วยความฉลาดของบลันต์

พระราชนิพนธ์ละครพูดเรื่อง ดิเอิลออฟคลาเวอร์เฮาส์

ละครพูด 3 องก์ทรงพระราชนิพนธ์เป็นภาษาอังกฤษ เนื้อเรื่องเหมือนเรื่อง " น้อยอินทเสน " ผิดกันแต่ชื่อตัวละครและสถานที่

พระราชนิพนธ์บทละครพูดภาษาอังกฤษเรื่อง วันซัมเมอร์เดย์

บทละครพูด 3 องก์เป็นเรื่องแสดงความดีของชายผู้หนึ่ง ชื่อพันตรี ดิค รูดยาร์ด ซึ่งได้รับอุปการะผูดของเพื่อนซึ่งตายไปแล้ว พ่อของเด็กต้องการจะพรากลูกกับแม่ซึ่งเป็นผู้หญิงยิบซี ดิค รูดยาร์ดรักหญิงสาวผู้หนึ่งชื่อเมซี เมซีเข้าใจผิดคิดว่าเด็กที่เลี้ยงไว้เป็นลูกของดิค จึงตัดสินใจจะแต่งงานกับพีล มาร์สเดน ชายที่หลงรักหล่อน ภายหลังเมซีรู้ความจริงว่าเด็กคนนั้นไม่ใช่ลูกของดิค เธอจึงหันกลับมารักดิคเช่นเดิม

พระราชนิพนธ์บทละครพูดภาษาอังกฤษเรื่อง คุปเดตาร์ (Coup D' Etat)
ทรงถอดพระราชนิพนธ์บทละครพูดเรื่อง "ฉวยอำนาจ" เป็นภาษาอังกฤษ ชื่อตัวละครและสถานที่เหมือนฉบับภาษาไทย

พระราชนิพนธ์เรื่อง เกินต้องการ เป็นภาษาอังกฤษมีชื่อว่า ทูมัชออฟเอกู๊ดทิ่ง (Too Much of a Good Thing)

พระราชนิพนธ์ย่อเรื่อง เห็นแก่ลูก เป็นภาษาอังกฤษให้ชื่อว่า ฟอร์ฮิสไชลด์

พระราชนิพนธ์บทละครที่ทรงแต่งเป็นภาษาฝรั่งเศส มีสองเรื่อง คือพระราชนิพนธ์บทละครพูดภาษาฝรั่งเศสชื่อ เลอดยุก เดอ เรชาเก (Le Duc D' Erretchagay)

ละครพูด 3 องก์ แปลจากต้นฉบับภาษาอังกฤษของ เรอเน ปราดีเร อุยเก (Rene' Pradire' Uiguet)

เนื้อเรื่องเหมือน "น้อยอินทเสน" ผิดกันแต่ชื่อตัวละครและสถานที่

พระราชนิพนธ์บทละครพูดภาษาฝรั่งเศสเรื่อง ลอมอองกากี

เนื้อเรื่องเหมือนเรื่อง "เดอะแมนอินกากี" ฉบับที่ทรงพระราชนิพนธ์เป็นภาษาอังกฤษ

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นขัตติยกวีที่คู่ควรกับพระนาม พระมหาธีรราชเจ้าอย่างยิ่ง ในวงวรรณคดีของชาติไทยไม่เคยปรากฏว่ากวีคนใด ที่สามารถรอบรู้เป็นพหูสูตเสมอด้วยพระองค์ ทรงเชี่ยวชาญทั้งทางภาษาไทยและภาษาต่างประเทศจนทรงสามารถนิพนธ์หนังสือได้ทุกประเภทในชั่วระยะเวลาเพียง 15–16 ปี ได้ทรงพระราชนิพนธ์หนังสือต่าง ๆ มากมายเป็นจำนวนน่ามหัศจรรย์ เฉพาะที่เป็นวรรณคดีประมาณ 102 เรื่อง นอกจากนี้ยังมีบทความต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการปลุกใจ ผังความรักชาติศาสนา และความรู้ต่าง ๆ

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นนักประพันธ์คนแรกในประเทศสยามที่ใช้บทละครเป็นเครื่องช่วยการศึกษาอบรมจิตใจของพลเมือง อาจจะกล่าวได้ว่าบทละครพระราชนิพนธ์ของพระองค์ท่านเกือบทุกเรื่องมีคติสอนใจแฝงอยู่ ทั้งเนื้อเรื่องและถ้อยคำเกี่ยวกับความรักชาติรักหน้าที่และศิลธรรมอันดีงาม พระมหาธีรราชเจ้าทรงพระปรีชาญาณอันล้ำเลิศ ในการที่ทรงใช้บทละครเป็นเครื่องช่วยอบรมจิตใจของพลเมืองเพราะการสอนตามวิธีนี้ได้ประโยชน์ถึง 2 ขั้นคือทำให้เกิดความเพลิดเพลินและอบรมจิตใจของคนดูให้โน้มน้อมรักคติอันดีงามจากบทละครพระราชนิพนธ์นั้น ๆ เป็นวิธีเดียวกับที่ท่านสอนศาสนาด้วยวิธีเล่าชาดก

พระคุณลักษณะพิเศษอีกประการหนึ่ง ของพระมหาธีรราชเจ้าในการนิพนธ์ก็คือการใช้ถ้อยคำธรรมดา อ่านเข้าใจง่าย และมีความหมายกว้างขวาง การดำเนินเรื่องไม่สับสน คือ เรียงตามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนและหลัง ข้อความที่ตัวละครพูดส่วนมากเป็นประโยคสั้น ๆ และไม่ซับซ้อน นับว่าเป็นลักษณะอันดียิ่งเป็นแบบฉบับ

ของบทละครพูดที่ดี เพราะการแสดงต้องใช้คำพูดโต้ตอบกันอยู่ตลอดเวลา จะเห็นได้ว่า พระราชนิพนธ์ของพระองค์ท่านเป็นที่นิยมของคนทุกชั้นทุกวัยเพราะอ่านเข้าใจง่าย และจับใจ กระทรวงศึกษาธิการได้เคยใช้พระราชนิพนธ์บทละครพูดเรื่อง "โพงพาง" และ "ผู้ร้ายแผลง" เป็นแบบเรียนสำหรับชั้นประถม

พระราชนิพนธ์บทละครพูด ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวส่วนมากทรงใช้คำพูดสั้น ๆ กระทัดรัด มีความหมายลึกซึ้งจับใจของผู้อ่าน เช่น ในพระราชนิพนธ์บทละครพูดเรื่อง "เห็นแก่ลูก" บิดาซึ่งเป็นคนที่มีความประพฤติชั่วต้องการจะมาแสดงตัวให้ลูกสาวรู้จักและขออาศัยลูกเกือหนุน เมื่อได้พบลูกสาวและได้ฟังถ้อยคำแสดงความคิดเห็นเรื่องบิดา ซึ่งเธอคาดหมายว่าเป็นคนดีด้วยความรักของบิดาที่มีต่อบุตร นายล้ำจึงกลับใจไม่บอกความจริงให้ลูกสาวรู้ พระมหาธีรราชเจ้าทรงพระนิพนธ์ข้อความตอนนี้อย่างจับใจ ข้อความกระทัดรัดคำทุกคำมีความหมายดีเด่น "หล่อนได้เขียนรูปพ่อของหล่อนขึ้นไว้ในใจ เป็นคนดีไม่มีที่ติ ผมไม่ต้องการลบรูปนั้นเสีย"

นอกจากนี้ยังมีคำพูดที่คมคายน่าคิด แสดงอุปนิสัยของผู้หญิงไว้เป็นอย่างดี เช่น ข้อความในพระราชนิพนธ์บทละครพูดเรื่อง หาเมียให้ผัว "เมื่อใดผู้หญิงไม่มีสิ่งอะไรกวนใจบ้างละก็ระวังจงดีเถอะ ถ้าหล่อนไม่มีอะไรกวนใจหล่อนก็มักหาเหตุขึ้นเองแล้วก็เหตุกวนใจนั้นมักจะร้ายแรงที่สุด ถ้าอยากให้ผู้หญิงเป็นสุขจริง ๆ ละก็ต้องให้มีสิ่งกวนใจไว้เสมอ"

มีข้อความที่เป็นคติและมีความหมายเด่นชัด สมกับเป็นพระราชนิพนธ์ของพระมหาธีรราชดังจะเห็นได้จากพระราชนิพนธ์บทละครพูดเรื่อง "บ่วงมาร" มีข้อความตอนหนึ่งว่า "สติปัญญาหรืออะไรทั้งนั้นมันยากที่จะชำนะความหลง ถ้าเมื่อกามตัณหาเป็นเชื้อเพลิงอยู่แล้ว ควันไฟอันนั้นในไม่ช้าก็ต้องบันดาลให้มีความมืดมัวจนแม้นักปราชญ์ก็เหมือนคนตาบอด"

เนื้อเรื่องของบทละครพูดพระราชนิพนธ์ เกี่ยวกับความรักชาติ รักหน้าที่ แสดงลักษณะของบุคคลทั้งดีและเลว ตอนจบเรื่องเป็นการแสดงผลของความประพฤติ คือผู้ที่กระทำกรรมดีผลที่รับก็คือความสุข และคนประกอบกรรมชั่ว ผลที่ได้รับก็คือความทุกข์ การจบเรื่องท่านองนี้ตรงกับความนิยมของนักประพันธ์เอกอังกฤษคือชาลส์ดิคเกน ซึ่งมักจะแสดงผลของความประพฤติของตัวละครไว้ในตอนท้าย พระราชนิพนธ์บทละครพูดของพระองค์ จะเห็นได้ว่าทรงแสดงลักษณะบุคคลไว้ทุกชั้น ทรงมีพระปรีชาญาณอันล้ำเลิศ หยั่งถึงอุปนิสัยจิตใจ และความประพฤติของบุคคลทุก ๆ ชั้น ได้ทรงบรรยายอย่างละเอียดและถูกต้องตามความเป็นจริง

พระปรีชาสามารถอีกประการหนึ่งของพระมหาธีรราชเจ้าก็คือ ทรงสามารถพิมพ์บทละครทั้งเรื่องเศร้าและเรื่องตลกขับขัน พระคุณลักษณะนี้ยากที่จะมีกวีใดเสมอเหมือน

อนึ่งในการที่ทรงแปลวรรณคดีต่างประเทศเป็นภาษาไทย นับว่าเป็น**พระราช**กรณียกิจที่ควรแก่การสรรเสริญอย่างยิ่ง บทละครของเชกสเปียร์เป็นวรรณกรรมที่ประเทศเกือบทั่วโลกรู้จักคุณค่าและแปลเป็นภาษาของเขา ถ้าชาติไทยขาดพระมหาธีรราชเสียแล้ว วรรณคดีของเชกสเปียร์ก็ไม่มีค่าสำหรับคนไทย วรรณคดีของเชกสเปียร์จึงเปรียบเหมือนดังเพชรที่ยังไม่ได้เจียระไน พระบาทสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้าทรงเปรียบเหมือนนายช่างเจียระไนเพชร ได้ทรงถอดวรรณคดีเชกสเปียร์เป็นภาษาไทย คนไทยจึงได้เห็นความงามและคุณค่าของเพชร คือวรรณกรรมของเชกสเปียร์

พระราชนิพนธ์ของพระองค์ท่าน ไม่เพียงแต่ให้ความบันเทิงเท่านั้น ยังเป็นบ่อเกิดของความรู้นานาประการ เป็นหลักฐานของการสอบสวนและค้นคว้า มีประโยชน์ทั้งทางด้านวิชาประวัติศาสตร์และภาษา ลักษณะข้อนี้มีครบถ้วนในพระราชนิพนธ์บทละครเรื่อง "ปรียทรรศิกา" และพระราชนิพนธ์บทละครเรื่อง "พระร่วง"

อนึ่ง การที่ทรงจัดการแสดงละครขึ้นเสมอ ๆ ก็นับว่าเป็นสาธารณประโยชน์ เพราะนอกจากเป็นการอบรมศีลธรรมพลเมืองแล้ว ยังช่วยให้ประชาชนได้ใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ในการหาความบันเทิงที่มีแต่คุณประโยชน์ แทนที่จะใช้เวลาว่างพักผ่อนมั่วสุมหาความเพลิดเพลินจากการพนัน นับว่าเป็นการหารายได้เพิ่มพูนให้กองสาธารณประโยชน์ต่าง ๆ กัน เช่น การสร้างเรือรบ บำรุงราชนาวีสมาคม บำรุงการเสือป่าและปฏิสังขรณ์พระปฐมเจดีย์

พระบาทสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้าทรงเห็นการณ์ไกล และหยั่งทราบกาลอนาคตได้อย่างประหลาด ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจที่มีผลเลิศมาถึงกาลอนาคต เช่น การจัดตั้งเสือป่ารักษาดินแดน หรือตัวอย่างที่เห็นได้จากการที่ทรงส่งเสริมบำรุงนาฏวรรณคดี คนที่มีความคิดแต่เพียงผิวเผินจะเห็นว่าแสวงหาความสุขส่วนพระองค์ แต่ถ้าพิจารณาให้ลึกซึ้งด้วยความรอบคอบแล้ว จะเห็นคุณประโยชน์ของการที่ทรงส่งเสริมนาฏวรรณคดีประเภทนี้ อันมีคุณแก่ชาติไทยเหลือคณนานับ

ที่ สส.๑๓๑๔/ ๑๒๗๓๙ โรงพยาบาลสงฆ์

๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๐

เรื่อง ขอรูปเพื่อจัดทำห้องประชุม ดร. เฉลา ไชยรัตนะ

เรียน พ.ต.อ. บรรเทิง ฉัมปนาทแสนยากร

เนื่องด้วย ดร. เฉลา ไชยรัตนะ ได้มีศรัทธาอันแรงกล้าก่อนถึงแก่มรณกรรมบริจาคเงินเป็นจำนวนถึง ๒๐๐,๐๐๐ บาท เพื่อบำเพ็ญมหากุศลสมทบสร้างตึกพยาธิวิทยาในโรงพยาบาลสงฆ์ นอกจากนั้นยังเป็นผู้มีประวัติอันดีงาม โดยบำเพ็ญประโยชน์ในฐานะอาจารย์ฝ่ายภาษา ได้แต่งตำราและสั่งสอนอบรมภาษาต่างประเทศเป็นวิทยาทานอย่างกว้างขวาง มีความรู้ความสามารถเป็นที่นิยมยกย่องนับถือในวงการศึกษาของชาวต่างประเทศ และประชาชนชาวไทยจนปรากฏว่ามีศิษยานุศิษย์เป็นจำนวนมาก โรงพยาบาลสงฆ์ได้ซาบซึ้งในคุณงามความดีของ ดร. เฉลาเป็นอย่างยิ่ง จึงได้พิจารณาที่จะจัดทำห้องประชุมไว้ที่ตึกพยาธิวิทยา ซึ่งดร.เฉลาได้มีส่วนร่วมบริจาคเงินไว้แล้ว โดยจะจัดให้เป็นห้องประชุมพิเศษทั้งวิชาการและห้องประชุมระดับกรม ทั้งนี้ เพื่อเป็นการเชิดชูเกียรติให้เป็นอนุสรณ์ชั่วกาลนาน ในการจัดทำห้องประชุมดังกล่าวนี้ โรงพยาบาลสงฆ์มีความประสงค์จะขอภาพถ่ายของ ดร.เฉลา ในอิริยาบทใดอิริยาบทหนึ่ง กับรูปวิว อาจจะเป็นวิวในประเทศไทยหรือวิวในต่างประเทศที่ ดร.เฉลา ชอบมากที่สุด ประทับใจมากที่สุด ซึ่งขอให้ท่านได้โปรดพิจารณาคัดเลือกตามแต่จะเห็นควร ให้โรงพยาบาลชนิดละ ๓ รูป เพื่อจักได้นำไปเป็นแบบเขียนเป็นรูปสีน้ำมันขนาดใหญ่ ติดตั้งไว้ในห้องประชุมดัง – เรียนมาแล้วนั้น ทั้งนี้หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงจะได้รับความกรุณาจากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณเป็นอย่างสูง มาพร้อมนี้ด้วย.

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลายมือชื่อ)

(นายแพทย์สมพงศ์ ศิริภักดี)

ผู้อำนวยการโรงพยาบาลสงฆ์

แจ้งความสภากาชาดไทย

เรื่อง รับเงินทุน "ดร. เฉลา ไชยรัตนะ"

ด้วย ดร. เฉลา ไชยรัตนะ ได้มอบเงินไว้ก่อนถึงแก่กรรม จำนวน ๑๐๐,๐๐๐ บาท ให้สภากาชาดไทยจัดตั้งเป็นเงินทุน โดยนามว่าเงินทุน "ดร. เฉลา ไชยรัตนะ" เพื่อเก็บดอกผลสำหรับใช้ในกิจการของแผนกศัลยศาสตร์ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์

สภากาชาดไทยได้รับเงินจำนวนดังกล่าวไว้จัดตั้งเป็นเงินทุน โดยนามว่าเงินทุน "ดร. เฉลา ไชยรัตนะ" ตามความจำนงของผู้บริจาค

สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ สภานายิกาสภากาชาดไทย ทรงพระโสมนัสอนุโมทนาด้วยเป็นอันมาก ขออานิสงส์แห่งกุศลกรรมนี้ จงดลบันดาลให้ ดร. เฉลา ไชยรัตนะ ประสบแต่สุขารมณ์ตามควรแก่คตินิยมในสัมปรายภพนั้นจงทุกประการ

แจ้งความ ณ วันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๑๐

(ลงนาม) **พระศรีรณสารวิศวกรรม**

อุปนายกผู้อำนวยการสภากาชาดไทย

มะเร็ง

โดย ศาสตราจารย์ นายแพทย์เฉลี่ย วัชรพุกก์ M.B. F.I.C.S.

หน่วยทะเบียนโรคมะเร็งของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ เริ่มจดทะเบียนโรค "มะเร็ง" ที่พิสูจน์ได้แน่นอนจากการตัดเนื้อออกตรวจโดยเริ่มทำสถิติตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๐๖ ถึงเดือนธันวาคม ๒๕๐๘ เป็นระยะเวลาทั้งหมด ๒ ปี ๓ เดือน ได้จำนวนทั้งหมด ๑๕๕๔ ราย ส่วนในปี ๒๕๐๙ ไม่สามารถจะนำตัวเลขมาเสนอในที่นี้ได้ เพราะเจ้าหน้าที่กำลังรวบรวมรายงานอยู่ จากผลการตรวจคนไข้จำนวน ๑๕๕๔ ราย พอจะสรุปให้เห็นได้ดังนี้

๑. ถ้าคิดถัวทั้งปีปรากฏว่าจะมีคนไข้ที่เป็นโรค "มะเร็ง" มาให้รักษาวันละ ๒ คน

๒. เป็นผู้ชาย ๗๖๓ ราย

๓. เป็นผู้หญิง ๗๙๑ ราย

๔. อวัยวะที่เป็นโรค "มะเร็ง" กันมาก ถ้าเรียงตามอันดับใน ๑๐ อันดับแรกเรียงจากมากไปหาน้อยจะมีดังนี้

๑. มะเร็งของริมฝีปาก,ลิ้น,คอ,ในช่องปาก	๒๗๕	ราย
๒. มะเร็งปากมดลูก	๒๒๑	ราย
๓. มะเร็งของนม	๘๖	ราย
๔. มะเร็งของคอหลังจมูก (นาโซฟาลิงค์)	๘๔	ราย
๕. มะเร็งของกะเพาะอาหาร	๗๐	ราย
๖. มะเร็งของผิวหนัง	๖๙	ราย
๗. มะเร็งของลำไส้ใหญ่ทวารหนัก	๕๖	ราย
๘. มะเร็งของหลอดอาหาร	๕๙	ราย
๙. มะเร็งของ "ลิมโฟไซด์"	๔๗	ราย
๑๐. มะเร็งของตับ	๒๙	ราย
ฯลฯ	ฯลฯ	

เฉพาะ "มะเร็ง" ของริมฝีปาก ลิ้น,คอและในช่องปากเป็นในผู้ชายมากกว่าผู้หญิงเกือบ ๒ เท่า เฉพาะที่คอหลังจมูก (นาโซฟาลิงค์) มีในผู้ชายมากกว่าในผู้หญิง ๒ เท่าครึ่ง เป็นที่น่าสังเกต "มะเร็ง" ของคอ (ฟาริงค์) มีทั้งหมด ๓๘ ราย แต่เป็นในผู้ชายเสีย ๓๖ ราย ผู้หญิง ๒ รายเท่านั้น และ "มะเร็ง" ของกระบอกเสียง (ลาริงส์) เป็นในผู้ชายทั้งหมด ผู้หญิงไม่มี ผู้หญิงเป็น "มะเร็ง" ของต่อมไทรอยด์มากกว่าในผู้ชาย ๓ เท่าตัว "มะเร็ง" ที่ตับในจำนวน ๒๙ ราย เป็นในผู้ชายเสีย ๒๖ ราย ผู้หญิงเสีย ๓ รายเท่านั้น สำหรับ "มะเร็ง" ของกะเพาะอาหาร มีในผู้ชายมากกว่าในผู้หญิง ๒ เท่า "มะเร็ง" ของปอดเป็นในผู้ชายมากกว่าในผู้หญิง ๒ เท่าครึ่ง ส่วนมะเร็งในกะเพาะเบามีในผู้ชายมากกว่าในผู้หญิงถึง ๖ เท่าตัว

จากสถิติที่ได้แสดงอย่างเคร่าๆ ก็พอจะเป็นเครื่องบ่งชี้แล้วว่าสำหรับผู้ชายแล้ว "มะเร็ง" ของในช่องปากมาอันดับหนึ่ง และรองลงมาคือ "มะเร็ง" ของกะเพาะอาหาร และ นาโซฟาลิงค์ (คอหลังจมูก)

ส่วนในผู้หญิง "มะเร็ง" ของปากมดลูกเป็นอันดับหนึ่ง "มะเร็ง" ในช่องปากมาอันดับสอง และ "มะเร็ง" ของนมเป็นอันดับที่สาม และ "มะเร็ง" ของมดลูกเป็นอันดับที่สี่

มะเร็งเป็นโรคเนื้องอกชนิดหนึ่ง ซึ่งมีลักษณะพิเศษของโรคคือ เมื่อเกิดขึ้นจะค่อยลุกลามออกไปตรงที่ๆ เกิดขึ้นก่อน การลุกลามจะไปรอบๆ ด้าน โตขึ้นเรื่อยๆ สมัยโบราณเขามีความสังเกตดีเขาเลยตั้งชื่อว่า "แคนเซอร" ซึ่งแปลว่า "ปู" ซึ่งถ้าดูให้ดีแล้วก็เหมือนปูตอนที่โรคนี้ลุกลามยื่นแขนและขาออกไปรอบๆ ทิศ เมื่อเนื้องอกมะเร็งนี้โตแล้วก็จะลามเข้าท่อน้ำเหลืองเข้าเส้นเลือด แล้วลอยไปตามท่อน้ำเหลืองหรือเส้นเลือด ส่วนที่ลอยไปตามท่อน้ำเหลืองมักจะไปติดกับอยู่ที่ต่อมน้ำเหลืองตามที่ต่างๆ เช่น คนเป็นมะเร็งของเต้านม ตัวเซลล์ของเนื้อมะเร็งมักจะชอบเข้าท่อน้ำเหลืองมากกว่าท่อเลือด และจะลอยไปตามท่อน้ำเหลืองไปติดกับอยู่ที่ต่อมน้ำเหลืองที่รักแร้ ต่อมน้ำเหลืองในร่างกายของคนเรามีหน้าที่สำคัญอยู่อย่างหนึ่งคือ คอยกำจัดศัตรูที่เข้าตามแผลที่ผิวหนัง หรือเนื้อหนังทุกชนิดในร่างกาย จะมีการต่อสู้กันโดยต่อมน้ำเหลืองมีเซลล์ชนิดหนึ่ง ซึ่งเปรียบเหมือนทหารยาม จะพยายามกินสิ่งที่แปลกปลอมเข้าไปในตัว ระหว่างนั้นเราจะสังเกตได้ว่าต่อมน้ำเหลืองจะโตขึ้นผิดปกติ เช่นเรามีแผลที่นิ้วเท้าต่อมน้ำเหลืองที่โคนขาจะโตขึ้นซึ่งชาวบ้านเรียกกันว่า "ไข่ดัน" โตขึ้นจะรู้สึกปวดเจ็บ มีการอักเสบ ทั้งนี้ก็เนื่องจากผลของการต่อสู้ ถ้าทหารยามด่านหน้าแพ้ ก็ยังมีทหารยามอยู่อีกหลายด่านคือ ต่อมน้ำเหลือง เราจะเห็นว่ามีต่อมเป็นระยะๆ ไปจนทั่วร่างกาย เช่น ต่อมน้ำเหลืองที่โคนขาโตขึ้น และสู้กันอยู่พักหนึ่งถ้าสู้ไม่ไหวก็จะกลายเป็นฝีอักเสบแตกออก

เป็นหนองเช่น "ฝีมะม่วง" ก็เนื่องจากคนเป็นกามโรค (ซิฟิลิส) ของอวัยวะสืบพันธุ์เป็นต้น ถ้าคนเราไม่มีต่อมน้ำเหลืองแล้ว คนเราจะไม่มีความต้านทานต่อเชื้อโรคหรือโรคมะเร็งเลย แต่ก็เป็นสิ่งน่าแปลก ต่อมน้ำเหลืองเหล่านี้มักจะแพ้เสมอเฉพาะโรคมะเร็ง เซลล์ของเชื้อมะเร็งพอเข้าต่อมน้ำเหลือง เข้าใจว่าคงจะสู้กันอยู่พักหนึ่งแต่แล้ว เซลล์ของมะเร็งจะแซกไปทุกซอกทุกมุมของต่อม ใช้ต่อมน้ำเหลืองเป็นฐานที่สะสมเสบียงอาหารเจริญงอกงามลุกลามออกไปรอบๆ ด้านอีก และแล้วบางส่วนก็จะลุกลามเข้าท่อน้ำเหลืองไปตามต่อมต่างๆ จนกระทั่งถึงคอ แล้วจึงจะเข้าเส้นเลือด พอเข้าเส้นเลือดดำที่โคนแขนได้ การกระจายของเซลล์มะเร็งจะไปได้ไกล และกว้างขวางมากมายจะผ่านเข้าห้องหัวใจห้องข้างขวาแล้วไปยังปอด ส่วนมากมักจะไปติดอยู่ตามเส้นเลือดฝอยภายในเนื้อปอด ใช้เนื้อปอดเป็นที่เจริญเติบโตต่อไป จากนั้นจะหลุดลอยกลับเข้าหัวใจห้องข้างซ้ายแล้วเข้าเส้นโลหิตแดง เซลล์ของมะเร็งจะไปติดตามที่ต่างๆ เช่น ในเนื้อสมอง,เนื้อตับ,ในกระดูก และที่อื่นๆ อีกมากเท่าที่เล่ามาให้ฟังทั้งหมดนี้ พอที่จะให้เข้าใจเรื่องการลุกลามของเนื้องอกมะเร็งเพราะมีคนไข้และญาติๆ ได้ถามหมอเสมอว่า เหตุใดเป็นเนื้องอกที่เต้านมหรือที่กะเพาะอาหาร ทำไมจึงไปมีที่มันสมองที่ปอด หรือที่ตับได้ด้วย

มะเร็งบางชนิด เช่น มะเร็งของต่อมไทรอยด์ที่คอ มะเร็งของเนื้อรกที่ตกค้างอยู่ในมดลูกจากคนไข้ท้อง "ไข่ปลาอุก" หรือมะเร็งของลูกอัณฑะในผู้ชายเราจัดว่าเป็นมะเร็งที่ร้ายกาจมากพอเกิดขึ้นมา เซลล์ของมะเร็งมักชอบเข้าเส้นเลือดมากกว่าท่อน้ำเหลือง การกระจายจึงไปได้ไกลมากและไปอย่างรวดเร็ว ถึงแม้จะเกิดขึ้นในเวลาอันสั้น เช่นภายในระยะ ๑ เดือนหรือ ๒ เดือน อาจจะไปปรากฏที่ปอด ที่กระดูกซี่โครง, กระดูกไขสันหลังทะลุให้เกิดอัมพาตของขา ปัสสาวะไม่ออกก็มีมาก ถ้าไปเป็นที่ปอด คนไข้จะมีอาการไอเป็นเลือดหอบมาก เพราะเนื้อปอดไม่ขยาย, มีน้ำเลือดในช่องปอด ยิ่งทำให้ปอดแฟบ ถ้าไปปรากฏที่สมองก็แล้วแต่ว่าจะไปอยู่ส่วนไหนของสมอง

บางคนทำให้สมองพิการเหมือนคนบ้า, บางคนมีอัมพาตครึ่งซีกของตัว บางคนมีตาเหล่, ปากเบี้ยว, กลืนอาหารสำลักก็มี, บางคนก็ปวดศีรษะตลอดเวลา

มะเร็งของอวัยวะบางชนิด ก็เจริญเติบโตช้า ค่อยๆ โตขึ้นหรืออาจจะอยู่ที่ๆ เกิดขึ้นโดยไม่ลุกลาม กระจายเข้าต่อมน้ำเหลืองก็มี ถึงมีก็กินเวลาหลายปี พวกมะเร็งเหล่านี้ มักจะเป็นมะเร็งของผิวหนังและที่เป็นมากที่สุด คือ บริเวณหน้าอยู่ระหว่างตากับจมูกใกล้ดั้งจมูก เป็นแผลขอบแข็งเล็กๆ มักจะเป็นในคนอายุเกิน ๕๐ ปีไปแล้วถ้าใครมีแผลในบริเวณนี้ รักษาแผลธรรมดาไม่หายภายใน ๑ เดือนควรให้แพทย์เขาตรวจดูให้แน่ ทางแพทย์เราเรียกว่า "แผลหนูแทะ" บางคนอาจมีแผลค่อยๆ โตขึ้นในระยะ ๕ ปี ถ้า ๑๐ ปีถึงจะมีต่อมน้ำเหลืองใต้คางโตขึ้น หรือแผลหนูแทะนี้ กินลึกเข้าไปจดกระดูกแก้มก็มี ถ้าเป็นใหม่ๆ รักษาหายได้ดีมากจะด้วยวิธีผ่าตัด หรือใช้แสงเอกสเรย์ก็ได้

ในเมืองไทยสถิติของการเป็นมะเร็งในหมู่ประชาชนทั่ว ๆ ไปเท่าที่ปรากฏในสถิติของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ เป็นมะเร็งของภายในช่องปาก, ริมฝีปาก, ลิ้น, มะเร็งที่คอหลังจมูก, ที่ต่อมทอมซิน เป็นอันดับหนึ่ง เฉพาะมะเร็งที่ริมฝีปากหรือมะเร็งของเหงือก (มะเร็งกรามช้าง) มักจะเป็นในผู้หญิงที่รับประทานหมากมานานๆ เราจึงพบในคนอายุมากๆ ส่วนมะเร็งที่ในคอหลังรูจมูก เป็นกันมาก ในผู้ชายอายุ ๓๐–๕๐ ปี เป็นกันมากในภาคเอเซีย บริเวณเมืองกวางตุ้ง ไหหลำ หรือชาวจีนมีโรคนี้มากที่สุด ทางการแพทย์เขาให้ชื่อว่า "เนื้องอกของชาวกวางตุ้ง" แต่ในคนไทยเป็นกันมากอาการที่สำคัญ คือ คนจะมาให้หมอตรวจมีอาการดังนี้

๑. หูอื้อไปข้างหนึ่ง

๒. มีเลือดกำเดาออกทางจมูกข้างหนึ่งข้างใด หรือจมูกคัดข้างเดียวกับหูอื้อ

๓. ถ้าอาการมาก จะมาให้แพทย์ตรวจว่ามีก้อนโตขึ้นที่คอ (ด้านนอก) ข้างหนึ่งข้างใดเป็นก้อนแข็งก้อนเดียว บางคนโตขนาดหัวแม่มือ หรือเท่าไข่ไก่ มีอาการเจ็บบ้างเล็กน้อย

๔. นอกจากจะมีก้อนโตที่คอด้านนอกแล้ว บางคนจะมีตาเหล่พร้อม ๆ กับก้อนเนื้อที่โต หรือภายหลังก็ได้จะเป็นข้างเดียวกับก้อนโตก่อน

สาเหตุของโรคมะเร็งของคอด้านในหลังจมูก สำหรับในคนจีน หรือคนไทยมากเป็นอันดับหนึ่งของมะเร็งทั้งหลายนี้ ยังไม่ทราบแน่ แต่เราลงความเห็นว่า เนื่องจากเชื้อชาติซึ่งมีการสืบต่อเนื่องกันมาจากบรรพบุรุษ เฉพาะชาวเอเซียในหมู่คนจีนและคนไทยและชาวญี่ปุ่น มะเร็งของกะเพาะอาหาร, ของหลอดอาหาร และมะเร็งในช่องปาก, ในคอด้านในมีมากเป็นอันดับหนึ่ง หรือจะเรียกว่าเป็นฆาตกรอันดับหนึ่งของชาวเรา และในระหว่างเพศชายมากกว่าเพศหญิง ส่วนเพศหญิงแล้ว มะเร็งของปากมดลูกกับมะเร็งของเต้านม เป็นฆาตกรที่อยู่ในแนวหน้าทีเดียว เฉพาะมะเร็งของปากมดลูกอยู่ในที่ ๆ มองไม่เห็นมือคลำไม่ได้ และเป็นใหม่ ๆ ก็ไม่เป็นก้อน เป็นแต่แผล และมีเลือดออกมาทางช่องคลอดเล็กน้อย ไม่เป็นเวลาเหมือนประจำเดือน ที่จริงแล้วมะเร็งปากมดลูกนี้ถ้ามองเห็นได้เหมือนมะเร็งของริมฝีปากเข้าใจว่าการตายของมะเร็งชนิดนี้ คงลดจำนวนลงไปอีกมาก เพราะใคร ๆ เป็นแผลเรื้อรังที่ริมฝีปากไม่หายภายในระยะ ๑ เดือน ส่วนมากก็ต้องขวนขวายปรึกษาแพทย์กันอยู่แล้ว ตามสภาวะธรรมชาติของมะเร็งปากมดลูกไม่ร้ายแรงเหมือนมะเร็งที่เต้านม หรือที่กะเพาะอาหาร ถ้าได้รู้แต่เริ่มแรก การรักษาอาจหายได้เกือบทุกคน ดังนั้น สุภาพสตรีคนใดที่มีอายุเกินกว่า ๓๐ ปี มีโลหิตออกทางช่องคลอดเล็กน้อยและไม่เป็นเวลา หรือมีระดูขาวออกมากผิดปกติ ควรให้แพทย์ตรวจดูให้แน่นอน ทางการแพทย์สามารถจะตรวจรู้โรคนี้ในระยะเริ่มแรก บางทีคนไข้อาจจะไม่มีอาการอะไรเลย เพียงแต่อยากจะทำการตรวจร่างกายทั่ว ๆ ไป เคยมี

คนเขียนลงในวารสารการแพทย์ ในโรงงานแห่งหนึ่ง มีคนงานผู้หญิงมาก แพทย์ได้ทำการตรวจคนงานเหล่านั้นทุกคนปรากฏว่า พบมะเร็งปากมดลูกถึง ๖ คน ใน ๑๐๐ คน โดยคนงานหญิงทั้ง ๖ คน ไม่มีอาการอะไรเลย ทั้ง ๆ สบาย เพราะเขาเพิ่งเริ่มเป็นใหม่ ๆ และได้ทำการรักษาจนหายเรียบร้อยแล้ว โดยการใช้ใส่แร่เรเดียม (เป็นใหม่ ๆ ท่านอาจจะไม่ต้องโดนทำผ่าตัด เพราะการใส่แร่เรเดียมได้ผลเท่า ๆ กับการผ่าตัด) สมาคมแพทย์สตรีแห่งประเทศไทย ได้ชักชวนให้สุภาพสตรีทั้งหลายไปตรวจ ถึงแม้ท่านจะไม่มีอาการอะไรก็ตาม เช่น ที่โรงพยาบาลเซนต์โยเซฟ หน้าวัดแก้วฟ้าสี่พระยา ดูเหมือนจะตรวจให้ทุก ๆ วันเสาร์ เช้า ทำกันมาหลายปีแล้ว และนอกจากนี้ตามโรงพยาบาลต่าง ๆ ทั่วไป

ส่วนมะเร็งเต้านม ผิดกับมะเร็งปากมดลูก หรือที่อื่น ๆ อยู่บ้าง คือ มองไม่เห็น แต่คลำพบก้อน ๆ อาจจะเล็กหรือโตก็ได้ บางทีคนไข้ไม่รู้สึกว่าตัวเองมีก้อนในเต้านมมาก่อน แต่วันหนึ่งเกิดชะโงกหน้าต่างมองดูคนข้างล่าง เต้านมไปกระทบกับขอบหน้าต่าง จึงรู้สึกเจ็บหรือรู้ว่ามีก้อน ในสมัยนี้แพทย์ได้พยายามสอนให้ผู้หญิงทุกคนผู้จักวิธีตรวจเต้านมโดยตนเอง เช่น ในเวลาอาบน้ำ หรือเวลาเข้านอนโดยใช้มือคลำดูทั่ว ๆ ไป ตามธรรมดาเต้านมของผู้หญิง (ไม่ได้หมายถึงเวลาตั้งครรภ์ หรือกำลังให้บุตรรับประทานนม) จะมีลักษณะเหมือนกันทั้งสองข้าง ทั้งรูปร่าง. ความแน่นของเนื้อ ไม่มีก้อนอะไรพิเศษกว่ากัน ถ้าท่านนั่ง หรือยืน หัวนมทั้งสองข้างจะอยู่ในระดับเดียวกัน คือไม่สูงข้างต่ำข้างในท่านองนี้ หัวนมไม่มีบุ๋มหดเข้าไป, ผิวหนังบนหัวนมก็ไม่มีบวม, บุ๋ม (เหมือนลักยิ้ม) หรือไม่มีลักษณะเหมือนผิวส้ม หรือไม่ควรจะมีแผลหรือน้ำไหลออกมาจากหัวนม ถ้าท่านผู้ใด เวลานั่ง หรือยืน โปรดสังเกตเวลาท่านถอดเสื้อชั้นในให้หมดและให้นั่งท่าตรง ๆ และลองสังเกตดูเอง ถ้าเต้านมทั้งสองข้างไม่เหมือนกันดังกล่าวแล้วข้างบน ลองยืนขึ้นแล้วลองโค้งตัวไปข้างหน้าให้ท่าขาตรง ลอง

สังเกตเวลาที่เต้านมห้อยลงมา ถ้าข้างหนึ่งข้างใดเหมือนถูกอะไรยึด หรือรั้งโดยจะสังเกตได้ในข้างนั้นจะสูงกว่าอีกข้างหนึ่ง หรือจะเกิดการ "บุ๋ม" หรือลักยิ้มที่หัวนม หรือตามบริเวณผิวหนังบนเต้านม นี่เป็นลักษณะพิเศษของมะเร็งเต้านม โรคก้อนเนื้อในเต้านมอาจจะไม่ใช่มะเร็งก็ได้ แต่จะไม่มีลักษณะพิเศษแบบนี้ เช่น ก้อนเนื้อกลม ๆ กลิ้งไปมาได้บ้าง ก่อนมีประจำเดือน ก้อนนั้นมักจะโตขึ้น และเจ็บมากขึ้น พอประจำเดือนหมดก้อนนั้นจะเล็กลงหายเจ็บ มักจะพบในผู้หญิงอายุราว ๆ ๑๗-๒๕ ปี ก้อนเนื้อนี้ไม่ใช่มะเร็ง แต่อย่างไรก็ดี ทางการแพทย์ได้สอนกันไว้เสมอว่า ถ้าใครมีก้อนเกิดขึ้นในเต้านม ให้ถือว่าเป็นมะเร็งไว้ก่อน นอกจากจะพิสูจน์กันโดยการตรวจ, เอาออกแล้วไปตรวจดูเซลล์ต่าง ๆ เราจึงจะเชื่อแน่ว่าไม่ใช่มะเร็งของเต้านม นอกจากนี้มะเร็งของเต้านมมีลักษณะพิเศษอีกอย่างหนึ่ง คือ ถึงแม้จะก้อนเล็กใหญ่แค่ไหนก็ตาม จะต้องมีต่อมน้ำเหลืองที่รักแร้โตเสมอไม่มากก็น้อย ถ้าเป็นมากต่อมน้ำเหลืองที่รักแร้ก็โตมากตามไปด้วย ทางแพทย์เราถือกันว่า ถ้าต่อมน้ำเหลืองที่รักแร้โตกว่า ๒ เซนติเมตร ข้างเดียวกับมีก้อนในเต้านม ถือว่าเป็นมะเร็งของเต้านมที่ลุกลามไปไกลแล้ว การรักษาเพื่อให้หายขาดมีโอกาสน้อยกว่า อีกคนหนึ่งมีมะเร็งแต่ต่อมน้ำเหลืองที่รักแร้ไม่โต หรือยังคลำไม่ได้ ส่วนการมีน้ำเลือด, น้ำเหลือง หรือเป็นน้ำสีตาลไหลออกมาหัวนมยังมีโอกาสดีกว่ามีก้อน แล้วต่อมน้ำเหลืองที่รักแร้โตเสียอีก

ปีหนึ่ง ๆ ในโรงพยาบาลใหญ่ มีมะเร็งของเต้านมทั้งที่เป็นน้อยและเป็นมากไปให้แพทย์ทำการรักษาค่อนข้างมาก และเท่าที่สังเกตท่านสุภาพสตรีเอาใจใส่กันมาก โดยไปให้แพทย์ตรวจเมื่อรู้สึกว่ามีก้อนในเต้านมในวันแรกที่เจ้าตัวพบก้อน ผู้เขียนเห็นว่าเป็นการกระทำที่ถูกต้อง ท่านมีก้อนเนื้อใต้ผิวหนังที่แขน ที่ขา ที่หน้า หรือตามตัว ยังมีความสำคัญน้อยกว่า ท่านมีก้อนเนื้อใต้ผิวหนังที่เต้านมของท่านมากมาย โปรดอย่าได้

นอนใจ อย่าผลัดวันประกันพรุ่ง อย่าอายแพทย์ ชีวิตของท่านอาจจะสั้น ใครเป็นมะเร็งที่เต้านมถ้าอยู่ได้เกิน ๕ ปี ภายหลังจากรักษาแล้ว ก็นับว่าเป็นโชคมหาศาล แต่ถ้าใครมีมะเร็งในเต้านมที่พบในระยะแรก ๆ และยอมให้แพทย์รักษาเสียโดยเร็ว ท่านมีโอกาส ๙๐–๙๕ % อยู่รอดเกินกว่า ๕ ปี แต่เป็นที่น่าเสียดายคนไข้มักจะไปหาแพทย์เมื่อสายเกินไปเสีย ๘๐ เปอร์เซ็นต์ ของคนไข้ จะรักษาอย่างใดการที่จะต่ออายุของคนเหล่านั้นให้ครบ ๑ ปี ๒ ปี, และ ๓ ปี เป็นของยากมาก และหนักใจต่อนายแพทย์ผู้รักษาเป็นอย่างมาก

จะขอย้อนไปพูดถึงเรื่องฆาตกรอันดับหนึ่ง หรือสองอีกครั้ง เพื่อให้ท่านผู้อ่านตระหนักถึงความสำคัญของฆาตกรผู้นี้ คือ มะเร็งบริเวณของปาก ลิ้น และเหงือก ซึ่งมีความสัมพันธ์กันมากกับคนที่รับประทานหมากมานาน ๆ จึงเข้าใจว่าจะต้องมีธาตุอย่างหนึ่งอยู่ในหมากเมื่อรับประทานนาน ๆ เข้า จะทำให้เกิดมะเร็งขึ้น เหมือนในสมัยนี้ใครสูบบุหรี่มาก ๆ เข้า ให้ระวังการเป็นมะเร็งที่ปอด สำหรับมะเร็งที่ริมฝีปากพบมากในผู้หญิงอายุไม่เกิน ๕๕ ปี ไปแล้วและรับประทานหมากเกินกว่า ๑๐–๑๕ ปี ส่วนมะเร็งของเหงือก ของลิ้น พบทั้งผู้หญิงและผู้ชาย ในคนไม่กินหมากก็มีมากเท่า ๆ กับคนกินหมาก ข้อที่น่าควรจะจำคือ ถ้าใครก็ตามอายุเกิน ๕๐ ปี ไปแล้ว มีแผลเกิดขึ้นในบริเวณปากหรือที่เหงือก หรืออาจจะเป็นฝ้าขาว ๆ หนา เป็นแผ่นบริเวณเยื่อบุชั้นในของริมฝีปากก็ดีหรือที่แก้มด้านในก็ดี ถ้าแผลเหล่านั้นรักษาหรือไม่รักษาก็ตามถ้าเกินกว่า ๑ เดือนไปแล้ว ไม่ดีขึ้นหรืออาจจะขยายใหญ่ขึ้น ขอบแผลหนาขึ้น อย่ามัวเข้าใจว่า ปูนกัดปากหรือเหงือกบวม ควรให้แพทย์เขาดูก่อนเสมอ ถ้าปล่อยไว้จนกระทั่งต่อมน้ำเหลืองที่ใต้คางโตเป็นก้อนพอคลำได้ แสดงว่ามะเร็งได้ลามไปไกลแล้ว การรักษาก็ยิ่งยากขึ้น การเป็นมะเร็งภายในบริเวณปากมีโอกาสหายได้มากและรู้สึกจะดีกว่า

เป็นมะเร็งของเต้านม หรือปากมดลูกเสียอีก เพราะคนไข้มักจะไปหาหมอก่อนที่โรคจะลุกลาม เพราะคนไข้รำคาญจะรับประทานอะไรก็เจ็บ แสบ จะแปรงฟันก็ลำบาก เคี้ยวอาหารก็ไม่อร่อยและตามสภาวะธรรมชาติของโรคนี้ไม่รุนแรงเหมือนมะเร็งที่อื่น

มะเร็งของกะเพาะอาหาร เป็นโรคที่แพทย์ทุกคนส่ายหน้า เมื่อปรากฏว่าใครจะเป็นในระยะแรกเริ่มก็ตาม ผลของการรักษายังไม่ได้ผลเท่าที่ควร ปรากฏว่ามะเร็งของกะเพาะอาหาร คนไข้อยู่ได้ ๒๕ % ของคนไข้ทั้งหมด ภายในระยะ ๕ ปีภายหลังของการรักษา เช่น การตัดกะเพาะอาหารออก โรคนี้เป็นกันมากในชนชาติญี่ปุ่น จีน และคนไทย เฉพาะฝรั่งเองเป็นของแปลกโรคนี้กลับลดน้อยลงเป็นลำดับ ในคนไทย ทั้งผู้หญิงผู้ชายเป็นได้ทั้งนั้น เท่าที่สังเกตผู้ชายเป็นมากกว่าผู้หญิง และข้อสำคัญคือคนไข้มากกว่า ๙๐ % ไปหาแพทย์รักษาในระยะที่เป็นมากแล้ว คือ คลำก้อนได้ที่หน้าท้อง หรือไม่ก็อาเจียรเป็นเลือด หรือถ่ายอุจจาระออกมาเป็นสีน้ำมันดิน สาเหตุที่ทำให้เกิดโรคนี้ ยังไม่มีใครค้นพบเลย จะโทษของเผ็ดของร้อน ชาวญี่ปุ่นเองไม่ได้กินของเผ็ดเหมือนคนไทย บางคนว่าดื่มน้ำชาจีนร้อน อะไรก็ตามเมื่อยังหาสาเหตุไม่ได้ก็โยนไปโทษว่าเชื้อชาติชาวเอเซียมีโอกาสเป็นได้ง่ายกว่าชนชาติฝรั่ง โรคมะเร็งของกะเพาะอาหาร มันจะพบในระยะสายเสียแล้ว จะโทษคนไข้ก็ไม่ได้ เพราะโรคนี้ไม่ใช่เป็นก้อนเนื้อใหญ่โตเช่นเท่าไข่ไก่ แต่เป็นแผลเล็ก ๆ และแผลนี้ก็ไม่โตมากมายอะไรอาจกว้างเพียง ๑-๒ เซนติเมตรแต่เป็นแผลที่กินลึก ขอบแข็ง ข้อที่ร้ายคือ เชื้อมะเร็งมักเข้าท่อน้ำเหลือง หรือกระจายเข้าช่องท้องได้รวดเร็วมาก ตับเป็นอวัยวะแรกที่มะเร็งของกะเพาะอาหารเข้าถึงก่อน ในขณะนี้แพทย์สมัยใหม่กำลังค้นหาวิธีต่างๆ เพื่อการตรวจหารายละเอียดในกะเพาะอาหารในระยะเริ่มแรกที่เป็น เพื่อช่วยให้การรักษาได้รับผลดีขึ้นกว่าเดิม คนที่มีความเข้มข้นในน้ำกรดไฮโดรคลอลิคในน้ำย่อยอาหารต่ำกว่าปกติหรือ

มีน้อยมาก มักมีโอกาสเป็นมะเร็งของกะเพาะอาหารได้มากกว่าคนอื่น ๆ อาการที่น่าสงสัยว่าควรที่จะให้แพทย์ตรวจกะเพาะอาหารเพื่อแน่ใจว่าไม่มีโรคมะเร็ง อาการเหล่านี้ คือ

๑. ค่อย ๆ เบื่ออาหาร

๒. รับประทานอาหารแล้ว รู้สึกแน่นท้อง เหมือนอาหารไม่ย่อย และค่อย ๆ เป็นมากขึ้น ๆ จนกระทั่งเป็นไม่เป็นเวลา บางคนจะรู้สึกแน่นท้องตรงลิ้นปี่ หรือบริเวณเหนือสะดือ อาการของท้องขึ้นเฟ้อนั่นเอง บางครั้งถ้าได้อาเจียรออกมาแล้วดีขึ้น

๓. น้ำหนักตัวลดลงเรื่อย ๆ ถ้ามีอาการมาก หรือมะเร็งที่ลุกลามไปมากแล้ว จะอาเจียรเป็นเลือด (สีเหมือนกาแฟดำ) หรือถ่ายอุจจาระเหมือนสีน้ำมันดิน (ไม่ใช่เลือดแดงสด) หรือมีอาการอุดตันของส่วนปลายของกะเพาะอาหาร คนไข้จะอาเจียรภายหลังรับประทานอาหารไปแล้วประมาณครึ่งชั่วโมง และมีอาหารเก่า ๆ ที่เคยรับประทานไปเมื่อวานนี้ออกปนมาด้วย เมื่ออาเจียรแล้วจะรู้สึกสบายขึ้น

เมื่อท่านผู้ใดอายุเกินกว่า ๔๐ ปีขึ้นไป มีอาการดังกล่าวแล้วตามข้อ ๑–๓ ควรอย่าได้นอนใจ รีบไปปรึกษาแพทย์เสียโดยเร็ว อย่ามัวทดลองยาธาตุ ยาย่อยอาหาร ยารักษากะเพาะอาหาร ตามที่ท่านพบหรือเห็นที่เขาโฆษณาในหนังสือพิมพ์หรือโทรทัศน์เลย

เมื่อพูดถึงมะเร็งของกะเพาะอาหาร จะเว้นเสียไม่ได้ที่ควรจะพูดถึง มะเร็งของหลอดอาหาร ซึ่งตั้งต้นจากคอผ่านช่องอก ลงไปถึงกะเพาะอาหาร หลอดอาหารนี้เป็นท่อยาว ความกว้างประมาณ ๓ เซนติเมตร มะเร็งเกิดขึ้นที่หลอดอาหารนี้ มักจะมีอาการตีบตันเป็นอาการสำคัญ ช่องทางเดินของอาหารที่กลืนลงไปจะค่อยแคบเข้า คนที่เป็นโรคนี้ จะมีอาการแบบนี้ทุกคนคือ

๑. การกลืนอาหารธรรมดา เป็นอาหารแข็งลำบากและจะไปติดอยู่ โดยที่คนไข้จะรู้สึกว่า ติดที่ระดับโคนคอก็มี หรือที่ระดับกึ่งกลางของหน้าอกก็มี บางคนก็บอกว่า ติดตรงระดับลิ้นปี่ ถ้าได้อาเจียรออกมา แล้วสบายขึ้น

๒. ต่อมากลืนอาหารแข็งไม่ได้ เช่น ข้าวสวยกลืนไม่ได้ต้องกลืนข้าวต้มแทน

๓. ต่อไปข้าวต้มกลืนเข้าไม่ได้ ต้องกลืนโจ๊ก และต่อไปดื่มน้ำนม หรือโอวัลตินได้อย่างเดียวอย่างอื่นกลืนแล้วติดต้องอาเจียร อาการทั้งหมดตั้งแต่กลืนของแข็งไม่ได้ จนต้องมาดื่มนมแทน อาจจะกินเวลาตั้งแต่ ๑ เดือน ถึง ๔ เดือนค่อย ๆ เป็นค่อย ๆ ไป ไม่ใช่เมื่อวานกลืนข้าวสวยได้ แต่พอรุ่งขึ้นกลืนข้าวสวยไม่ลง กลืนได้แต่น้ำอย่างเดียว แบบนี้ไม่ใช่อาการของมะเร็งของหลอดอาหารเพราะเร็วเกินไป อาจจะเป็นไข้เสียอกเสียใจ หรือในคนแก่ เส้นเลือดในสมองแตกทันทีมากกว่า เราจะสังเกตว่าคนไข้ที่มีมะเร็งของหลอดอาหาร จะค่อยผอมและแห้งเหี่ยวลงเรื่อย ๆ แก้มตอบตาลึกโบ๋ หนังย่นเหี่ยวแห้ง แรงค่อยน้อยลงไปเนื่องจากอาหารไม่สามารถตกลงไปถึงกะเพาะอาหารได้

ชนชาติญี่ปุ่น จีน และไทย เป็นโรคมะเร็งของหลอดอาหารกันมาก รองอันดับจากโรคมะเร็งของกะเพาะอาหาร คนไข้มักจะไปหาแพทย์ในระยะที่กลืนน้ำได้ หมายความว่า คนไข้เหล่านั้นได้มีอาการมาแล้ว ตั้งแต่ ๔–๖ เดือน แต่มัวรักษาไม่ถูกวิธี การตรวจโรคนี้ค่อนข้างง่ายกว่ามะเร็งในกะเพาะอาหาร โดยการใช้เอกสเรย์ช่วยเห็นได้ชัดมาก ถ้าแม้ในระยะเริ่มแรกก็ตามหรือในการตรวจด้วยกล้องใส่ลงไปจะเห็นได้ดีมาก เท่าที่สังเกตคนจีนและคนไทยมักจะเป็นตรงระดับกลาง ๆ ของหลอดอาหาร และระดับล่างสุดเหนือกะเพาะอาหาร ส่วนระดับข้างบนสุดที่ต่อจากคอมีเป็นกันมากที่ เดนมาร์ค นอร์เวย์ สวีเดน มักจะเป็นในคนไข้ผู้หญิงเลยกลางคนไปแล้วมีโรคโลหิตจาง เล็บมือโค้งแบบช้อน ลิ้นเลี่ยน น้ำกรดในน้ำย่อยของกะเพาะอาหารน้อยกว่าปกติ

มะเร็งของลำไส้เล็ก มีน้อยมาก เมื่อเทียบกับมะเร็งของกะเพาะอาหาร หรือลำไส้ใหญ่จะไม่ขอกล่าวในที่นี้จะขอพูดมะเร็งของลำไส้ใหญ่และทวารหนักเลย โรคนี้จะมีมากพอควรในหมู่คนไทยเรา มีได้ทั้งผู้หญิงและผู้ชาย มีมากในอายุระหว่าง ๔๕–๖๐ ปี มะเร็งของทวารหนักมีประมาณ ๗๐ % ของมะเร็งลำไส้ใหญ่อยู่ค่อนข้างต่ำ แพทย์สามารถเอานิ้วมือแยงถึงทุกคน เพราะนิ้วมือของแพทย์เวลาตรวจ ทวารหนัก สามารถแยงไปได้ถึง ๘–๑๐ เซนติเมตร ในระยะนี้มีโรคมะเร็งเสีย ๗๐% ของมะเร็ง ลำไส้ใหญ่ และทวารหนักรวมกันมะเร็งของลำไส้ใหญ่ หรือของทวาร หนักรู้สึกว่ามี โอกาสหายจากการรักษาโดยวิธีผ่าตัดได้มากกว่าเป็นมะเร็งของกะเพาะอาหาร ถ้าเป็น ใหม่ ๆ ในระยะเริ่มแรกคนไข้ ๑๐๐ คน มีถึง ๘๕ คนที่มีชีวิตอยู่เกินกว่า ๕ ปี ส่วนที่ กะเพาะอาหารมีไม่เกิน ๒๕ คนเท่านั้น อาการที่ควรสังเกตว่าควรจะให้แพทย์ตรวจทาง ทวารหนัก หรือตรวจหน้าท้อง คือ

๑. เริ่มมีอาการเปลี่ยนนิสสัยในการถ่ายอุจจาระ เช่น เมื่อก่อนนี้เคยถ่ายวัน ละ ๑ ครั้ง แต่ต่อมาถ่ายวันละ ๒–๓ ครั้ง หรือ ๒–๓ วัน ถึงจะถ่ายสักครั้ง

๒. อุจจาระเคยเป็นก้อน แต่ต่อมาถ่ายเหลว ๆ หรือถ่ายเป็นมูกเลือด หรือ มีเลือดสด ๆ หรือเลือดก้อนเหมือนเลือดหมูดำปนกับอุจจาระออกมาทุกครั้ง

๓. มีอาการปวดท้อง ปวดมวนท้องเวลาถ่าย หรือเป็นพัก ๆ หลังจากถ่าย อุจจาระ หรือปวดท้องไม่เป็นเวลา

๔. น้ำหนักลดลง, เบื่ออาหาร

บางคนน่าเสียดายที่ช่วยไม่ทัน ไปหาแพทย์เมื่อสายไปเสียแล้ว เพราะมัว หลงว่าเป็นบิดรับประทานยาแก้บิดแล้วก็ไม่หาย กี่ขนาน ๆ ทดลองกินหมด อาการไม่ดี ขึ้น โรคบิดจะมีตัวหรือไม่มีตัวก็ตาม ควรจะหายภายในระยะ ๑ เดือน ถ้าใครก็ตาม

อายุเกินกว่า ๔๐ ปี ขึ้นไปมีอาการดังกล่าวแล้วข้างต้น หรือมีอาการคล้ายบิดมาเกือบเดือนแล้วไม่ดีขึ้น หรือมัวหลงว่าเป็นริดสีดวงทวารหนัก เพราะอาจจะมีอาการคล้าย ๆ กัน ตรงที่มีเลือดสด ๆ ออก ผู้เขียนเคยพบโรคมะเร็งของทวารหนักในคนไข้หลายคน เพราะมัวไปรักษากับหมอจีนว่าเป็นโรคริดสีดวงทวารหนัก ผู้เขียนจะให้ข้อสังเกตต่อท่านผู้อ่านสักอย่างหนึ่ง ถ้าท่านถ่ายอุจจาระเป็นเลือดออกมา แล้วไปหาแพทย์คนใดก็ตาม ถ้าแพทย์หรือหมอเถื่อนเขาไม่ได้ใช้นิ้วมือแยงเข้าไปใน ทวารหนักของท่าน เพื่อตรวจแล้ว จงนึกเสียเถิดว่า เขาตรวจให้ท่านไม่ละเอียดพอ หมอเถื่อนบางคนพอคนไข้บอกว่าถ่ายเป็นเลือด ไม่ได้ตรวจอะไรเลยให้ยาทา ยากินแก้โรคริดสีดวงทวารไปทันที ผู้เขียนได้พบมาอย่างน้อย ๑๐ คนแล้วที่ได้รับการรักษาในลักษณะเช่นนี้ พอไม่หายจริง ๆ จึงต้องเข้าอยู่โรงพยาบาลให้เขาตรวจค้นโดยละเอียด จึงปรากฏว่าโรคมะเร็งได้ลุกลามไปไกลเสียแล้ว มีบางคนรักษาโรคบิดอยู่เกือบปีก็มี

มะเร็งของหลอดเสียง มีมากเหมือนกันในหมู่คนไทย แต่สังเกตได้ง่าย เพราะเสียงแหบ และถ้าเป็นมากเสียงแหบแล้วยังมีต่อมน้ำเหลืองของด้านคอโตให้เห็นด้วย ใครเป็นโรคนี้ไม่ดีนัก รักษายากเหมือนกัน ถ้าเสียงแหบไม่หายเกินกว่า ๑ เดือนในคนอายุ ๕๐ ปีขึ้นไปควรไปหาแพทย์ผู้ชำนาญทางหู คอ จมูก เขาตรวจเสีย

มะเร็งของปอด ในสมัยนี้พูดกันมาก เพราะเขาโทษว่าบุหรี่ทำให้เกิดโรคมะเร็งของปอดมาก พวกฝรั่งมีจำนวนของโรคนี้เพิ่มขึ้นมาก แต่ถึงอย่างไรก็ดี ยังไม่สามารถจะพิสูจน์ได้แน่นอนว่า บุหรี่ทำให้เกิดโรคนี้ อาการที่ควรจะจำคือ มีไอบ่อยขึ้น, บางครั้งไอมีเสมหะปนเลือดออกมา, เบื่ออาหาร น้ำหนักตัวลดลง, ทำอะไรช้าจะเหนื่อยง่ายและหายใจเร็ว หรือหอบ (ถ้าเป็นมากแล้ว) การตรวจจากการถ่ายเอกสเรย์ เห็นได้ชัดเจนมาก คนที่อายุเกินกว่า ๔๕ ปีขึ้นไป ถ้าสูบบุหรี่มวนต่อมวน หรือเกินกว่า

๑๐ มวนต่อ ๑ วันหรือไม่สูบบุหรี่ก็ตาม หาโอกาสปรึกษาแพทย์ถ่ายเอกสเรย์ ปอดปีละ ๑ ครั้งได้ยิ่งดี บางทีไม่ใช่มะเร็งมักจะพบวรรณโรคมากกว่า ซึ่งโรคนี้รักษาให้หายได้ดีกว่าโรคมะเร็ง

ยังมีโรคมะเร็งของไต โดยมีอาการถ่ายปัสสาวะเป็นเลือดเหมือนน้ำล้างเนื้อ หรือมะเร็งของกะเพาะเบา ก็จะถ่ายเป็นเลือดในน้ำปัสสาวะเหมือนกัน มะเร็งของต่อมลูกหมาก ในผู้ชายอายุเกินกว่า ๖๐ ปี อาจจะมีอาการถ่ายปัสสาวะลำบาก หรือตื่นเช้าๆ มีเลือดติดกางเกงในโดยออกมาจากท่อปัสสาวะ ควรนึกถึงโรคมะเร็งของต่อมลูกหมากไว้ให้มาก ควรรีบปรึกษาแพทย์เสีย ส่วนในผู้หญิง มะเร็งของมดลูกเอง ก็อาจจะมีอาการเลือดออกทางช่องคลอดไม่เป็นเวลา ข้อควรจำคือ

๑. เลือดออกทางช่องคลอดไม่เป็นเวลา อาจจะออกน้อยหรือมากก็ตาม หรือ เวลามีประจำเดือนออกมากและนานผิดปกติก็ตาม

๒. หรือมีระดูขาวเหมือนหนอง มีกลิ่นเหม็นและออกมากผิดปกติ

อาการทั้งสองอย่างนี้ อย่าได้นิ่งนอนใจเลย ถ้าไม่ใช่โรคมะเร็งของปากมดลูกหรือของตัวมดลูกแล้ว ท่านนับว่าเป็นคนโชคดี ถึงแม้จะเป็นโรคผู้หญิงติดจากสามีก็ยังดีกว่าโรคมะเร็ง เพราะมียาฆ่าเชื้อได้ดีๆ ในสมัยนี้

นอกจากนี้ ยังมีโรคมะเร็งของตับ ซึ่งเป็นกันมากเป็นอันดับที่ ๓ ในหมู่ชาวจีนและชาวไทยรองมาจากกะเพาะอาหาร อาการเริ่มแรกตรวจไม่ค่อยพบอะไร แต่คนไข้จะมีอาการเบื่ออาหาร, น้ำหนักตัวลดลง และมักจะเป็นคนที่คอสุรา ดื่มเหล้ามานาน จนตับทนไม่ไหวเท่าที่สังเกต คนจีนผู้ชายและมักจะเริ่มในอายุราว ๔๐ ปีขึ้นไป คือ อายุค่อนข้างน้อยกว่าโรคมะเร็งของกะเพาะอาหารหรือทวารหนัก การรักษาไม่ได้ผลเลยในสมัยนี้

โรคมะเร็งของเม็ดเลือดขาว มีมากพอประมาณในหมู่คนไทยและเริ่มเป็นตั้งแต่อายุค่อนข้างน้อยมาก เช่นอายุ ๒๐ ปี, ๓๐ ปีก็มีได้มาก การรักษามียาพอให้หายชั่วคราวได้ในสมัยนี้

นอกจากนี้ยังมีโรคมะเร็งของเนื้ออวัยวะอื่นๆ อีกมาก เช่นมะเร็งของกระดูก, ของต่อมน้ำเหลืองโดยเฉพาะ, มะเร็งของตับอ่อนฯลฯ ซึ่งไม่สามารถจะมากล่าวให้หมดได้ในที่นี้ แต่ที่น่าสังเกตในอวัยวะของเราทั้งหมดมีอยู่ ๓ แห่ง ที่ๆมีมะเร็งเกิดน้อยมาก คือที่ม้าม, ที่หัวใจ และที่ลำไส้เล็กตรงต่อกับกะเพราะอาหารภายในระยะ ๑–๒ เซนติเมตร เหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น ยังไม่มีคำที่ตอบได้ถูกต้อง แต่ที่ม้ามมีเซลล์ที่ทำให้เกิดการต่อต้านเชื้อมะเร็งได้ดีกว่าที่อื่นๆ แพทย์ญี่ปุ่นบางคนเอาม้ามมาเป็นวัคซีนฉีดยารักษาโรคมะเร็ง แต่ผลที่ได้ไม่ดีเท่าที่นึกไว้

มีคนถามกันมาก เรื่องการรักษาโรคมะเร็ง โดยการใช้ยาสมุนไพร เช่นต้นทองพันชั่งและยาเม็ดที่ทำมาจากฮ่องกง ราคาแพงบางคนก็ว่าได้ผลดี โฆษณากันใหญ่ บางคนซื้อยาเม็ดราคาแพงจากฮ่องกงจนหมดทั้งเงินไปพร้อมกับหมดชีวิตก็มีมาก ผู้เขียนขอพูดแต่เพียงว่า ยังไม่มีใครหายจากโรคมะเร็งโดยเด็ดขาดจากสมุนไพรใดๆ ในโลกนี้ก็ว่าได้ ถึงแม้ยาฝรั่งที่ใช้รักษากันตามโรงพยาบาล โดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญก็เป็นแต่เพียงให้หายในระยะชั่วคราวเท่านั้น และยังเป็นยาอันตรายต่อร่างกายมาก และข้อที่น่าคิดคือ ชาวบ้านเห็นแผลหรือก้อนเนื้ออะไรก็ตามไปเหมาเอาว่าเป็นมะเร็งไปหมดบางทีไม่ใช่มะเร็งก็มี เพราะการจะตรวจว่าเป็นมะเร็งที่แน่นอนได้ต้องเอาเนื้อเหล่านั้นไปย้อม และตัดส่องกล้องดูจากกล้องจุลทัศน์โดยพยาธิแพทย์ จึงจะได้รู้เป็นมะเร็งหรือไม่ใช่

บางคนเป็นมะเร็งที่เต้านม หรือมะเร็งของเหงือก (มะเร็งกรามช้าง) ได้เคยให้แพทย์แผนปัจจุบันตัดเนื้อไปตรวจพบเซลล์ของมะเร็งแล้วให้แพทย์รักษาทางแสงเอกสเรย์ จนครบจำนวนขนาดของแสง แพทย์ได้ให้คนไข้กลับบ้าน แต่ในระหว่างนั้นแผลของมะเร็งอาจจะยังไม่ยุบหรือหายไป เพราะต้องกินเวลาอยู่บ้าง ภายหลังรักษาด้วยแสงเอกสเรย์แล้ว แต่พอคนไข้กลับบ้าน ได้พยายามซื้อยาเม็ดจากฮ่องกงบ้าง, รับประทานยาต้มสมุนไพรโดยใส่ต้นทองพันชั่งไปด้วย ขณะที่รับประทานอยู่นั้นก็ประจวบกับเวลาที่แผลของมะเร็งนั้นๆ กำลังจะหายจากผลของการรักษาด้วยเอกสเรย์อยู่แล้ว คนไข้กลับไปโฆษณาหรือเชื่อว่าเนื่องจากยาเม็ด หรือสมุนไพร ทำให้หายมากกว่าตัวอย่างเช่นนี้มีหลายราย

เรื่องการป้องกันและรักษาโรคมะเร็งในสมัยปัจจุบันนี้ ขอแนะนำไว้ดังนี้

๑. การป้องกันไม่ให้เกิดมะเร็งบางอย่างที่พอจะป้องกันได้

ก. อย่าสูบบุหรี่ จะไม่ทำให้เกิดมะเร็งของปอด

ข. อย่าดื่มเหล้าจัด, อย่ากินของดิบเช่นปลาดิบ, เนื้อหมูดิบซึ่งจะทำให้เกิดโรงพยาธิใบไม้ในตับ (ทางภาคอีสาน) สองสิ่งนี้ทำให้เกิดมะเร็งของตับได้ง่าย

ค. รักษาความสะอาดตรงปลายของอวัยวะสืบพันธ์ของผู้ชายหรือถ้าหนังหุ้มตรงปลายยังไม่เปิดกว้าง พวกผู้ชายเขาเรียกว่า "ยังไม่เปิดหมวก" ควรให้แพทย์ตัดหนังให้กว้าง พอที่จะให้หนังย่นลงไปได้จะป้องกันไม่ให้เกิดมะเร็งของอวัยวะสืบพันธ์ในผู้ชาย และผลสะท้อนคือ ไม่ทำให้เกิดมะเร็งของปากมดลูกในผู้หญิง ตามสถิติที่พบในชนชาติยิว ประเพณีของเขาพอเด็กเกิดใหม่เขาตัดหนังหุ้มปลายอวัยวะของเด็กผู้ชายทุกคน ปรากฏว่า ผู้หญิงยิวมีโรคมะเร็งของปากมดลูกน้อยมาก ทางประเทศเราสูตินารีแพทย์ ได้เริ่มตัดหนังหุ้มปลายอวัยวะสืบพันธ์ของเด็กผู้ชายเกิดใหม่กันมากแล้ว

ง. อย่ารับประทานหมาก จะป้องกันไม่ให้เกิดโรคมะเร็งในปาก

จ. คนที่มีไฝสีดำ ไม่มีขนขึ้นตรงกลางไฝ และไฝค่อนข้างราบกับพื้นผิวหนัง มักจะเป็นที่ผิวของลูกอัณฑะ, อวัยวะสืบพันธ์ ที่ฝ่ามือ, ฝ่าเท้า และที่หน้าเราถือว่าเป็นจุดอันตราย เพราะไฝดำลักษณะเช่นนั้นไม่ใช่แสดงว่าเป็นคนมีบุญ แต่กลับกลายเป็นคนมีบาปสักวันหนึ่งถ้าเกิดมีอาการคันและไฝขยายใหญ่โตขึ้นอย่างรวดเร็วแสดงว่ามันเริ่มจะเป็นมะเร็งของไฝดำ ควรให้แพทย์เขาดู และตัดออกเสียก่อน จะปลอดภัย

ฉ. ข้อสุดท้ายของการป้องกันมะเร็ง คือเมื่อมีอะไรขึ้นมาผิดปกติ จะเป็นแผล เป็นก้อนเนื้อ เป็นปีดรักษาไม่หายสักที, เบื่ออาหารน้ำหนักตัวลดจนผิดสังเกต ในคนอายุเกิน ๔๕ ปีขึ้นไปควรให้แพทย์ตรวจโดยละเอียด เฉพาะสุภาพสตรี ถึงแม้จะอายุน้อยกว่านี้ จะมีอาการทางเลือดออกทางช่องคลอดหรือไม่มีอาการก็ตาม ควรให้แพทย์ตรวจปากมดลูก, มดลูก อย่างน้อยปีละ ๑ ครั้งก็ยังดี มะเร็งที่เต้านมผู้หญิงทุกคนตรวจด้วยตนเองได้ก่อนเสมอในเวลาอาบน้ำ หรือก่อนเข้านอน ถ้าพบก้อนควรปรึกษาแพทย์ทันที

๒. การรักษาโรคมะเร็งมีหลายวิธี คือ

๑. การผ่าตัด

๒. รักษาด้วยแสงเอกสเรย์

๓. ด้วยแร่เรเดียม

๔. ด้วยโคบอลท์

๕. ด้วยสารวัตถุทางปรมาณู

๖. ด้วยยาบางอย่าง

๗. ด้วยฮอร์โมนส์

ส่วนจะรักษาอย่างไรนั้นเป็นหน้าที่ของแพทย์เท่านั้นที่จะแนะนำท่านได้ เพราะมะเร็งแต่ละอย่างก็ต้องใช้การรักษาไม่เหมือนกัน ชีวิตของท่านจะอยู่ถึงจนเห็นเขาส่งคนขึ้นไปเดินเล่นบนโลกพระจันทร์ แล้วถ่ายทอดโทรทัศน์ให้ท่านเห็น หรือท่านที่มีเงินหน่อยพยายามอยู่ให้ได้ ท่านอาจจะรับประทานอาหารเช้าที่กรุงเทพฯ ไปรับประทานอาหารกลางวันที่เมืองนิวยอร์ค, อเมริกา เพื่อเปลี่ยนบรรยากาศชั่วคราว หรือไม่รู้ว่าจะใช้เงินให้สนุกโดยวิธีใด ถ้าใครเป็นโรคมะเร็ง เงินไม่ได้เป็นปัจจัยที่สำคัญในการต่ออายุของท่านเท่าใดนัก อยู่ที่ อย่ากลัวหมอ, อย่าอายหมอ, อย่าชักช้า, อย่าเชื่อชาวบ้านที่ไม่ใช่หมอ, อย่าลองยาที่เขาโฆษณา และในที่สุดอย่าไปนึกว่าแผล หรือก้อนเนื้อที่เกิดขึ้นหรืออาการเบื่ออาหาร, น้ำหนักตัวลดลงไปโดยไม่มีเหตุผล หรือมีอาการผิดไปกว่าอาการเคยมีนั้น เป็นเรื่องธรรมดาๆ ควรมีคำว่า "มะเร็ง" นึกไว้ในใจเสมอ แล้วท่านก็จะปลอดภัยจากโรค "มะเร็ง"

■ ■ ■

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์ประเสริฐอักษร 691 ถนนมหาชัย พระนคร
นายอำนวย จักรานุกุล ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา 2510 โทร. 23752